

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

Prologue

1:1 Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος.
2 Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. **3** Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. **4** Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων.
5 Καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

John—a witness to the Light

6 Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. **7** Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. **8** Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. **9** Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. **10** Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. **11** Εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. **12** Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. **13** οἱ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.

Jesus—the Only-begotten

14 Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς, παρὰ Πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας.
15 Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν λέγων, «Οὗτος ἦν ὃν εἶπον, «Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν.»» **16** Καὶ^m ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. **17** Ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωσέωςⁿ ἐδόθη· ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. **18** Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε. Ὁ μονογενὴς Υἱός,^o ὃς ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.

John the baptizer performs his office

1:19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν^p οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευῖτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν, «Σὺ τίς εἶ;» **20** Καὶ ὠμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ ὠμολόγησεν ὅτι «Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ^q ὁ Χριστός.»
21 Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν, «Τί οὖν, Ἥλιος εἶ σύ;»^r Καὶ λέγει, «Οὐκ εἰμί.» «Ὁ Προφήτης εἶ σύ;» Καὶ ἀπεκρίθη, «Οὐ.» **22** Εἶπον^s οὖν αὐτῷ, «Τίς εἶ;—ἵνα ἀποκρισιν

^m καὶ f³⁵ A,W [99%] CP, HF, RP, OC, TR | οτι Ϝ^{66,75} ϙB,C,D [1%] NU

ⁿ μωσεως f³⁵ A [95%] CP, HF, RP, TR | μωυσεως Ϝ^{66,75} ϙB,C,W [5%] OC, NU

^o ο μονογενης υιος f³⁵ A(W) (99%) HF, RP, OC, TR | 1 μονογεννης 3 (0.6%) CP | 12 θεος Ϝ⁷⁵ (0.1%) | 2 θεος Ϝ⁶⁶ ϙB,C (0.3%) NU

^p απεστειλαν f³⁵ Ϝ^{66,75} ϙW [98%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 προς αυτον (A)B,C [2%] [NU] (A [1.5%] place it after λευιτας.)

^q ουκ ειμι εγω f³⁵ [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 312 Ϝ^{66,75} ϙA,B,C,W [1%] NU

^r τι ουν ηλιας ει συ f³⁵ A [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 12534 (Ϝ⁷⁵)C [0.3%] NU | ~ 52134 B | 1234 ϙ [0.2%] | ~ τις 2534 Ϝ⁶⁶ | ~ παλιν 12543 W | three further variants

^s ειπον f³⁵ ϙA,N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ειπαν Ϝ^{66,75} B,C,W [0.5%] NU (A similar statement obtains in 1.25,38; 2.18,20; 3.26; 9.20; 11.46; 12.19.)

δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς. Τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ;» **23** Ἔφη, «Ἐγὼ φωνὴ βοᾶντος·
ἐν τῇ ἐρήμῳ εὐθύνετε τὴν ὁδὸν Κυρίου,» καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας[†] ὁ προφήτης.»

24 Καὶ οἱ^υ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. **25** Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν καὶ
εἶπον^ν αὐτῷ, «Τί οὖν βαπτίζεις εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς οὔτε^ω Ἠλίας οὔτε ὁ
Προφήτης;» **26** Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων, «Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι, μέσος
δὲ^χ ὑμῶν ἔστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. **27** Αὐτὸς ἐστὶν ὁ^υ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς
ἔμπροσθέν μου γέγονεν,^z οὗ ἔγὼ οὐκ εἰμι ἄξιος^α ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ
ὑποδήματος.»^b **28** Ταῦτα ἐν Βιθαβαρᾷ ἐγένετο,^c πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν^d
Ἰωάννης βαπτίζων.

Behold the Lamb of God!

29 Τῇ ἐπαύριον βλέπει ὁ Ἰωάννης^e τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει·
«Ἴδε, ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. **30** Οὗτός ἐστιν περὶ^f οὗ
ἐγὼ εἶπον, ἐρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν.»
31 Καγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἤλθον ἐγὼ ἐν
τῷ^g ὕδατι βαπτίζων.»

32 Καὶ ἐμαρτύρησεν^h Ἰωάννης λέγων ὅτι «Τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡςⁱ
περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. **33** Καγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ
πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, ἐφ' ὃν ἂν ἴδης τὸ Πνεῦμα
καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν—οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.»

34 Καγὼ ἐώρακα καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.»

Jesus begins His public ministry

1:35 Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰστήκει ὁ Ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. **36** Καὶ
ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει, «Ἴδε, ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ.» **37** Καὶ ἤκουσαν

[†] ἠσαΐας **f**³⁵ CP,OC,TR? | ἠσαιας *rell* (A similar statement will obtain wherever the name occurs.)

^υ οἱ **f**³⁵ N,W [99%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **ϕ**^{66,75} **κ**A,B,C [1%] NU

^ν εἶπον *rell* | εἶπαν **ϕ**^{66,75} B,C,NU

^ω οὔτε **f**³⁵ [98%] CP,HF,RP,OC,TR | οὐδε **ϕ**^{(5)66,75} **κ**A,B,C,N,W [2%] NU (Both times.)

^χ δε **f**³⁵ **ϕ**¹¹⁹ A,N,W [99%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **ϕ**^{66,75,120} **κ**B,C [1%] NU

^υ αὐτος ἐστὶν ὁ **f**³⁵ A (96.2%) CP,HF,RP,OC,TR | οὗτος **23** (1.2%) | **12** (0.1%) | **3** **ϕ**^{66,75,119v,120} C,N,W (2.1%)
NU | --- **κ**B (0.4%)

^z ὃς ἐμπροσθεν μου γέγονεν **f**³⁵ A [98%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **ϕ**^{5,66,75,119v,120} **κ**B,C,N,W [2%] NU

^α ἐγὼ οὐκ εἰμι ἄξιος **f**³⁵ A (86.4%) CP,HF,RP,OC,TR | ~ 2314 **ϕ**¹¹⁹ B,T,W (3%) [NU] | ~ 2341 (0.2%) | 234
ϕ^{120v} **κ**C,N (6.9%) | 23 ἱκανος **ϕ**^{66,75} (2.5%) | 123 ἱκανος (0.8%) | ~ 231 ἱκανος (0.1%)

^β υποδήματος *rell* | 1 ἐκεῖνος ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ (N) (8.9%)

^γ ἐν βιθαβαρα ἐγένετο **f**³⁵ [25%] | 1 βηθαβαρα **3** (**κ**^c) T^v [10%] TR | 1 βηθανια **3** **ϕ**⁷⁵ A,B,C,W [65%]
CP,HF,RP,OC,NU | ~ 31 βηθανια **ϕ**⁶⁶ **κ** | 1 βηθανια ἐγένοντο N

^δ ἦν **f**³⁵ A,N [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 ο **ϕ**^{66,75} **κ**B,C,W [0.5%] NU

^ε ὁ ἰωαννης **f**³⁵ [50%] CP,OC,TR | --- **ϕ**^{5,66,75} **κ**A,B,C,N,W [50%] HF,RP,NU (OC has small print.)

^φ περὶ **f**³⁵ A,N (98.9%) CP,HF,RP,OC,TR | ὑπερ **ϕ**^{5,66,75,106} **κ**B,C,T,W (0.6%) NU | --- (0.1%) | long omission
(0.4%)

^g τῷ **f**³⁵ A,N [95%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **ϕ**^{66,75} **κ**B,C,W [5%] NU

^h ἐμαρτυρησεν *rell* | 1 ο [20%]

^ι ὡς **f**³⁵ **ϕ**^{75,106} (**κ**) A,B,C,N,W [60%] OC,NU | ὡσει **ϕ**⁶⁶ [40%] CP,HF,RP,TR

αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταί^j λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. **38** Στραφεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, «Τί ζητεῖτε;» Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, «Ραββί» (ὃ λέγεται ἐρμηνευόμενον^k Διδάσκαλε), «ποῦ μένεις;» **39** Λέγει αὐτοῖς, «Ἔρχεσθε καὶ ἴδετε.»^l Ἦλθον^m καὶ εἶδονⁿ ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην—ὥρα^o ἦν ὡς δεκάτη. **40** Ἦν Ἀνδρέας, ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. **41** Εὐρίσκει οὗτος πρῶτος^p τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμονα καὶ λέγει αὐτῷ, «Εὐρήκαμεν τὸν Μεσίαν»^q (ὃ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον^r Χριστός). **42** Καὶ^s ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἐμβλέψας^t αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, «Σὺ εἶ Σίμων, ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ.^u σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς» (ὃ ἐρμηνεύεται, Πέτρος).

Nathanael

43 Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν^v ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὐρίσκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ,^w «Ἀκολουθεῖ μοι.» **44** (Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαιδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου.) **45** Εὐρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ, «Ὁν ἔγραψεν Μωσῆς^x ἐν τῷ Νόμῳ—καὶ οἱ Προφῆται—εὐρήκαμεν· Ἰησοῦν τὸν^y υἱὸν^z Ἰωσήφ, τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ.»^a **46** Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ, «Ἐκ Ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι;» Λέγει αὐτῷ^b Φίλιππος, «Ἔρχου καὶ ἴδε.»

47 Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναήλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, «Ἴδε, ἀληθῶς Ἰσραηλίτης ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν.» **48** Λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ, «Πόθεν με γινώσκεις;» Ἀπεκρίθη^c Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, «Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε.» **49** Ἀπεκρίθη Ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ^d «Ραββί, σὺ

^j αὐτου οι δυο μαθηται f³⁵ A,N (93.6%) CP,HF,RP,OC,TR | αυτω 234 (0.7%) | αυτον 234 (0.2%) | ~ 2341 NB (1.6%) NU | ~ 2314 P^{66,75}C,W (1.1%) | 12341 (1.1%) | 124 (0.5%) | 134 (0.2%) | 234 (0.4%) | five other variants (0.4%)

^k λεγεται ερμηνευομενον f³⁵ N (94.5%) CP,HF,RP,OC,TR | 1 μεθερμηνευομενον P^{66,75}A,B,C,N(W) (3.1%) NU | ερμηνευεται (0.5%) | εστιν (1.3%) | εστιν μεθερμηνευομενον (0.2%) | --- (0.4%) | two other variants (0.1%)

^l ιδετε f³⁵ NA [98%] CP,HF,RP,OC,TR | ιδεται N | οψεσθε P^{5,66,75}B,C [2%] NU | οψεσθαι W

^m ηλθον f³⁵ [98%] CP,HF,RP,TR | 1 ουν NA,N [1.5%] OC | ηλθαν ουν P^{5v,66,75}B,C,W [0.5%] NU

ⁿ ειδον f³⁵ NA [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | ειδαν P^{66,75}B,C,W [0.5%] NU | ιδον N

^o ωρα f³⁵ P^{66,75}NA,B,C,W [95%] CP,HF,RP,OC,NU | 1 δε [5%] TR

^p πρωτος f³⁵ NW [95%] CP,HF,RP,OC,TR | πρωτον P^{66,75}A,B [5%] NU

^q μεσιαν f³⁵ [95%] CP,HF,RP | μεσιαν P^{66,75}NA,B,W [5%] OC,TR,NU

^r μεθερμηνευομενον *rell* | 1 ο [5%] TR

^s και f³⁵ A,W [99%] CP,HF,RP,OC,TR | --- P^{66,75,119v}NB [0.5%] NU | ουτος [0.5%]

^t εμβλεψας f³⁵ P^{66,106}NA,B [80%] HF,RP,OC,NU | 1 δε P⁷⁵ [20%] CP,TR | και 1 W

^u ιωνα f³⁵ A (99.2%) CP,HF,RP,OC,TR | ιωαννου P^{66,75,106}N(B)W (0.5%) NU | ιωανα (0.4%)

^v ηθελησεν f³⁵ P^{66,75,120}NA,B,W [80%] CP,HF,RP,NU | 1 ο ητους [20%] OC,TR

^w αυτω f³⁵ [50%] OC,TR | 1 ο ητους P^{66,75}(N)A,B,W [50%] CP,HF,RP,NU

^x μωσης f³⁵ NA [95%] CP,HF,RP,TR | μουσης P^{66,75}B,W [5%] OC,NU

^y τον f³⁵ A,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | --- P^{66,75,106}NB [0.5%] NU

^z υιον f³⁵ A [40%] CP | 1 του P^{66,75}NB [60%] HF,RP,OC,TR,NU | τω W

^a ναζαρετ f³⁵ P⁶⁶NA,B [80%] CP,HF,RP,OC,TR,NU | ναζαρεθ P^{75,106}W [20%] (Both times.)

^b αυτω f³⁵ P⁶⁶NA,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 ο P⁷⁵B [0.5%] [NU]

^c απεκριθη *rell* | 1 ο N [10%] TR

^d ναθαναηλ και λεγει αυτω f³⁵ A (93.6%) CP,HF,RP,OC,TR | ~ 41 P^{66,75}B,W (1%) NU | 12 ειπεν 4 (N) (5%) | ~ 412 ειπεν (0.2%) | two other variants (0.1%)

εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς^ε τοῦ Ἰσραήλ.» **50** Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· «Ὅτι εἶπόν σοι,^φ «Εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς,» πιστεύεις; Μείζω τούτων ὄψει.»^ς **51** Καὶ λέγει αὐτῷ, «Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ’ ἄρτι ὄψεσθε^h τὸν οὐρανὸν ἀνεωγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν Υἱὸν τοῦ Ἄνθρώπου.»

Water into wine

2:1 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. **2** Ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. **3** Καὶ ὑστερήσαντος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν, «Οἶνον οὐκ ἔχουσιν.» **4** Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· «Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; Οὐπω ἔκει ἡ ὥρα μου.» **5** Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, «Ὅ τι ἂν λέγη^ι ὑμῖν, ποιήσατε.»

6 (Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαὶ λίθιναι ἕξ κείμεναι, κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων,^k χωροῦσαι ἀνά μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς.) **7** Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, «Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος.» Καὶ ἐγένετο αὐτὰς ἕως ἄνω. **8** Καὶ λέγει αὐτοῖς, «Ἄντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ.» Καὶ ἤνεγκαν. **9** Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ—οἶνον γεγεννημένον, καὶ οὐκ ἔδει πόθεν ἐστίν (οἱ δὲ διάκονοι ἔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ)—φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος **10** καὶ λέγει αὐτῷ· «Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν, τότε^m τὸν ἐλάσσω. Σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι.»

11 Ταύτην ἐποίησεν τὴν ἀρχὴνⁿ τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

12 Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναοῦμ^ο—αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ^p—καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

^ε εἰ ο βασιλευς f³⁵ P⁶⁶κ [98%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 31 P⁷⁵A(B)W [2%] NU

^φ σοι f³⁵ [98%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 οτι P^{66,75}κA, B [2%] NU | οτι W

^ς οπει f³⁵ [70%] CP, HF, RP, OC, TR | οψη P^{66,75}κA, B, W [30%] NU

^h απ αρτι οψεσθε f³⁵ A (96%) CP, HF, RP, OC, TR | 12 οψεσθαι (3%) | 3 P^{66,75}B (0.7%) NU | οψεσθαι κW (0.3%)

^ι λεγει f³⁵ P⁷⁵κ [98%] CP, HF, RP, OC, TR | και 1 P⁶⁶A, B(W) [2%] [NU]

^ι λεγη f³⁵ P^{66,75}κA, B, W [70%] HF, RP, OC, TR, NU | λεγει [30%] CP

^k υδριαι λιθιναι εξ κειμεναι κατα τον καθαρισμον των ιουδαιων f³⁵ A, N^v (95.4%) CP, HF, RP, OC, TR | 1 λιθινοι 3456789 (0.5%) | 13456789 (0.2%) | 12456789 (0.2%) | 12356789 (0.4%) | ~ 213567894 (-4 κ) P⁶⁶⁽⁷⁵⁾(κ)B (0.9%) NU | ~ 123567894 W (0.2%) | ~ 213456789 (1%) | ~ 132456789 (0.2%) | ~ 124356789 (0.6%) | five other variants (0.3%)

^ι και f³⁵ A [95%] CP, HF, RP, OC, TR | οι δε P^{66,75}κB, N, W [5%] NU

^m τοτε f³⁵ A, N [99%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P^{66,75}κB, W [1%] NU

ⁿ εποιησεν την αρχην f³⁵ κW [95%] CP, HF, RP, OC, TR | 13 P⁷⁵A, B, N [5%] NU | ~ πρωτην 31 P⁶⁶

^ο καπερναουμ f³⁵ A, N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | καφαρναουμ P^{66,75}κB [0.5%] NU | --- W (omits phrase) (A similar statement obtains wherever the name occurs.)

^p και η μητηρ αυτου και οι αδελφοι αυτου και οι μαθηται αυτου f³⁵ A, N (91%) CP, HF, RP, OC, TR [NU] | 1-7, 9-12 P^{66,75}B, 0162 (0.5%) | 1-7, 9-11 (0.2%) | ~ 1-4, 9-12, 5-7 (3.2%) | ~ 9-12, 1-3, 5-8 W (0.4%) | 1-8 κ (2%) | 1-4, 9-12 (1.8%) | ~ 9-12, 5-8 (0.2%) | 1-4 (0.4%) | four further variants (0.3%)

The first cleansing of the Temple—Passover, 27 AD

13 Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς.
14 Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους. **15** Καὶ ποιήσας φραγέλλιον^α ἐκ σχοινίων,[†] πάντα ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τὰ τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὸ κέρμα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψεν.^σ **16** Καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν· «Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ Πατρός μου οἶκον ἐμπορίου.»
17 Ἐμνήσθησαν δὲ[†] οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν, «Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεται^υ με.»

18 Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, «Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς;» **19** Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, «Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν.» **20** Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, «Τεσσαράκοντα^ω καὶ ἐξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη^χ ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν;»
21 Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. **22** Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ^υ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν·^z καὶ ἐπίστευσαν τῇ Γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ ᾧ^α εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς^β Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ Πάσχα, ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. **24** Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν^δ αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντα, **25** καὶ ὅτι οὐ χρεῖαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

Jesus and Nicodemus

3:1 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων. **2** Οὗτος ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς^ε καὶ εἶπεν αὐτῷ, «Ραββί, οἶδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος, οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται[†] ποιεῖν ἢ σὺ

^α φραγαλλιον **f**³⁵ **NA,B,N** (82.6%) **CP,HF,RP,OC,TR,NU** | φραγγελιον (14.4%) | **ω**ς **1** **ϕ**^{66,75}**W,0162** (3%)

[†] σχοινιον **rell** | σχοινιου [1%] **CP** | σχυνιων **N**

^σ ανεστρεψεν **f**³⁵ **ϕ**⁷⁵**A,N,0162** (85.8%) **CP,HF,RP,OC,TR** | ανετρεψεν **ϕ**⁶⁶**B,W** (9.2%) **NU** | κατεστρεψεν **κ** (5%) | two other variants (0.1%)

[†] δε **f**³⁵ **A,N** [99%] **CP,HF,RP,OC,TR** | --- **ϕ**^{66,75}**κ****B** [1%] **NU** | ~ και **W**

^υ καταφαγεται **rell** | κατεφαγε [5%] **TR** | καταφαγατε **ϕ**⁶⁶**W** [1%]

^ν απεκριθη **rell** | **1** ο **κ****N** [10%] **TR**

^ω τεσσαρακοντα **f**³⁵ [95%] **CP,HF,RP,OC,TR** | τεσσερακοντα **ϕ**⁶⁶**κ****A,B** [5%] **NU** | **μ** **ϕ**⁷⁵**W** | τεσσερεκοντα **N**

^χ ωκοδομηθη **f**³⁵ **A,N** [99%] **CP,HF,RP,OC,TR** | οικοδομηθη **ϕ**^{66,75}**κ****B(W)** [1%] **NU**

^υ εκ **rell** | **1** των [5%] **CP**

^z ελεγεν **f**³⁵ **ϕ**^{66,75}**κ****A,B,N,W** [90%] **HF,RP,OC,NU** | **1** αυτοις [10%] **CP,TR**

^α ω **f**³⁵ **A,N,W** (98.2%) **CP,HF,RP,OC,TR** | ον **ϕ**^{66,75}**κ****B** (1%) **NU** | αυτου (—ειπεν ο ιησους) (0.7%) | two other variants (0.1%)

^β τοις **rell** | --- [5%] **TR**

^ε ο **f**³⁵ **κ****A,N,W** (99.2%) **CP,HF,RP,OC,TR** | --- **ϕ**^{66,75}**B** (0.5%) **NU** | omit phrase (0.2%)

^δ εαυτον **f**³⁵ **ϕ**⁶⁶**N(W)** [99%] **CP,HF,RP,OC,TR** | αυτον **κ****A,B** [1%] **NU** | --- **ϕ**⁷⁵

^ε προς τον ιησουν νυκτος **f**³⁵ **N** [60%] **CP,TR** | **1** αυτον **4** **ϕ**^{66,75}**A,B,W** [40%] **HF,RP,OC,NU** | ~ **41** αυτον **κ**

[†] ταυτα τα σημεια δυναται **f**³⁵ [98%] **CP,HF,RP,OC,TR** | ~ **4123** **ϕ**^{66,75}**κ****A,B,N** [2%] **NU** | ~ **4231** **W** | two other variants

ποιεῖς ἐὰν μὴ ἦ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ.» **3** Ἀπεκρίθη^g Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, «Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.» **4** Λέγει πρὸς αὐτὸν^h Νικόδημος· «Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι, γέροντων; Μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι;» **5** Ἀπεκρίθηⁱ Ἰησοῦς· «Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. **6** Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Πνεύματος πνεῦμά ἐστιν. **7** Μὴ θαυμάσης ὅτι εἶπόν σοι, <Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν.> **8** Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει. Οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Πνεύματος.»

9 Ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ, «Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι;» **10** Ἀπεκρίθη^j Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· «Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; **11** Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὁ οἶδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὁ ἐωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. **12** Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἶπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε;^k **13** Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς—ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου, ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ.^l **14** Καί, καθὼς Μωσῆς^m ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὕψωθῆναι δεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου, **15** ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸνⁿ μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη^p ζωὴν αἰώνιον. **16** Οὕτως^q γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον ὥστε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ^r τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη^s ζωὴν αἰώνιον. **17** Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ^t εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνη τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. **18** Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται, ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

^g ἀπεκριθη f³⁵ P^{66,75}B,W [50%] OC,NU | 1 ο KA,N [50%] CP,HF,RP,TR

^h αυτον f³⁵ P^{66,75}B,N,W [40%] | 1 ο KA [60%] CP,HF,RP,OC,TR[NU]

ⁱ ἀπεκριθη f³⁵ P^{66,75}KA,W (86.9%) CP,HF,RP,OC,NU | 1 ο B,N (13.1%) TR

^j ἀπεκριθη *rell* | 1 ο KN [20%] TR

^k πιστευσετε f³⁵ P⁶⁶KA,B [70%] CP,HF,RP,OC,TR,NU | πιστευσητε W [29%] | πιστευετε P⁷⁵ [1%] | πιστευεται N

^l ο ων εν τω ουρανω f³⁵ (A)N (98.4%) CP,HF,RP,OC,TR | --- P^{63,66,75}KB,W (1%) NU | 12 εκ του ουρανου (0.4%) | two other variants (0.1%)

^m μωσης f³⁵ A [80%] CP,HF,RP,TR | μουσης P^{63,66,75}KB,N,W [20%] OC,NU

ⁿ εις αυτον f³⁵ NT (96.8%) CP,HF,RP,OC,TR | εν αυτω P⁷⁵B,W (0.4%) NU | επ αυτω P⁶⁶ (0.4%) | επ 2 A (0.1%) | two other variants (0.1%) | long omissions (2.2%) [homoioteleuton]

^o μη αποληται αλλ f³⁵ P⁶³A [99%] CP,HF,RP,OC,TR | --- P^{36,66,75}KB,W [1%] NU

^p εχη *rell* | εχει [40%]

^q ουτως f³⁵ P^{63,66,75}KA,B,W [60%] (I include this for the record, to show that the dropping of -ς before a consonant was not automatic.)

^r αυτου f³⁵ P⁶³A,T (97.5%) CP,HF,RP,OC,TR | --- P^{66,75}KB,W (0.4%) NU | long omissions (2.1%) [homoioteleuton]

^s εχη *rell* | εχει [30%]

^t αυτου f³⁵ P⁶³A [99%] CP,HF,RP,OC,TR | --- P^{66,75}KB,W [1%] NU

19 »Αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς, ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν^u τὰ ἔργα. **20** Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῆ τὰ ἔργα αὐτοῦ.^v **21** Ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς ἵνα φανερωθῆ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστὶν εἰργασμένα.»

John the baptizer testifies again

22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. **23** Ἦν δὲ καὶ^w Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνῶν, ἐγγὺς τοῦ Σαλήμ,^x ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ. Καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο.

24 οὐπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης.

25 Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίου^y περὶ καθαρισμοῦ. **26** Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ, «Ραββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας—ἶδε, οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.» **27** Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· «Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδὲν^z ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. **28** Αὐτοὶ ὑμεῖς μοι^a μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον,^b «Οὐκ εἰμι ἐγὼ ὁ Χριστός,» ἀλλ' ὅτι «Ἀπεσταλμένος εἰμι ἔμπροσθεν ἐκείνου.» **29** Ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἐστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. Αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. **30** Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

31 »Ὁ Ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστίν, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. Ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν.^c **32** Καὶ^d ὁ ἐώρακεν καὶ ἤκουσεν, τοῦτο μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. **33** Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθὴς ἐστίν. **34** Ὅν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ, οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς^e τὸ Πνεῦμα. **35** Ὁ Πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν Υἱὸν καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. **36** Ὁ

^u πονηρα αυτων f³⁵ [80%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 Ϝ^{66,75} κA, B, W [20%] NU

^v τα εργα αυτου f³⁵ κB (82.3%) CP, HF, RP, OC, TR, NU | ~ 312 Ϝ⁷⁵ A, W (9.6%) | 123 οτι πονηρα εστιν Ϝ⁶⁶ (7.1%) | ~ 312 οτι πονηρα εστιν (0.3%) | long omissions (0.8%) [homoioteleuton]

^w και f³⁵ Ϝ⁷⁵ κ [70%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 ο Ϝ⁶⁶ A, B, N, W [30%] NU

^x σαλημ f³⁵ [60%] CP, HF, RP | σαλειμ Ϝ^{66,75} κB, N [39%] OC, TR, NU | σαλλειμ A | σαλιμ W [1%]

^y ιουδαιου f³⁵ Ϝ⁷⁵ A, B, N(W) (85.5%) HF, RP, OC, NU | ιουδαιων Ϝ⁶⁶ κ (13.5%) CP, TR | lengthy omissions (1%)

^z λαμβανειν ουδεν f³⁵ A, N, W (89.3%) CP, HF, RP, OC, TR | 1 ουδε εν Ϝ^{66,75} B (0.2%) NU | λαβειν 2 κ (0.6%) | 1 αφ εαυτου 2 (4.5%) | αφ εαυτου 12 (3.3%) | 12 αφ εαυτου (1%) | αφ εαυτου λαβειν 2 (1%) | three other variants (0.2%)

^a μοι f³⁵ Ϝ⁶⁶ A, B, D, N, W [70%] CP, OC, TR, NU | --- Ϝ⁷⁵ κ [30%] HF, RP

^b ειπον f³⁵ κA, D, N, W [98.5%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 οτι Ϝ^{66,75} [0.2%] [NU] | 1 εγω B | 1 υμιν [1%]

^c επανω παντων εστιν f³⁵ Ϝ⁶⁶ A, B, W (97.1%) CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- Ϝ⁷⁵ κD (0.8%) | long omissions (2.2%) [homoioteleuton]

^d και f³⁵ A [98%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ^{66,75} κB, D, W [2%] NU

^e ο θεος f³⁵ A, D [98%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ^{66,75} κ(B)C, W [2%] NU

πιστεύων εἰς τὸν Υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ Υἱῷ οὐκ ὄψεται τὴν^f ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μενεῖ^ε ἐπ' αὐτόν.»

Jesus and the Samaritans

4:1 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Ἰησοῦς^h ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης **2** (καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ), **3** ἀπῆλθεν τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθενⁱ εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

The setting

4 Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. **5** Ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς^j Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου οὗ^k ἔδωκεν Ἰακώβ^l Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. **6** Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. Ὁ οὖν Ἰησοῦς, κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοπορίας, ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. Ὡρα ἦν ὥσει^m ἔκτη.

The woman

7 Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλησάσα ὕδωρ. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, «Δός μοι πιεῖν.»ⁿ **8** (Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν.) **9** Λέγει οὖν^o αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις, «Πῶς σύ, Ἰουδαῖος ὢν, παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς,^p οὔσης γυναικὸς Σαμαρεῖτιδος;»^q (οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρεῖταις).^r **10** Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· «Εἰ ἤδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ λέγων σοι, «Δός μοι πιεῖν,»^s σὺ ἂν ἤτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἅν σοι ὕδωρ ζῶν.» **11** Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ·^t «Κύριε, οὔτε ἀντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; **12** Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ;» **13** Ἀπεκρίθη^u Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· «Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν, **14** ὃς δ' ἂν πίη ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἔγὼ δώσω αὐτῷ οὐ μὴ διψήσῃ^v εἰς

^f τὴν f³⁵ [50%] CP, HF | --- Ϝ^{66,75}(κ)A, B, C, D, W [50%] RP, OC, TR, NU

^g μενεῖ f³⁵ [50%] (CP) | μένει [50%] HF, RP, OC, TR, NU

^h ὁ ἰησοῦς f³⁵ Ϝ⁶⁶κD (21.7%) CP, NU | ὁ κυριος Ϝ⁷⁵A, B, C, W (76.9%) HF, RP, OC, TR | --- (1.4%)

ⁱ ἀπῆλθεν f³⁵ A, B (91.1%) CP, HF, RP, OC | 1 παλιν Ϝ^{66,75}κC, D, W (8.6%) TR, NU | long omissions (0.3%) [homoioteleuton]

^j τῆς *rell* | --- CP

^k οὗ f³⁵ Ϝ⁶⁶C, D, N, W [40%] CP | ὁ Ϝ⁷⁵κA, B [60%] HF, RP, OC, TR, NU

^l ἰακώβ f³⁵ A, C, D, N, W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 τῷ Ϝ^{66,75}κB [0.5%] [NU]

^m ὥσει f³⁵ [98%] CP, HF, RP, OC, TR | ὡς Ϝ^{66,75}κA, B, C, D, N, W [2%] NU

ⁿ πιεῖν f³⁵ A, N, W [98%] CP, HF, RP, OC, TR | πειν Ϝ^{66,75}B, C, D [1%] NU | πιν κ | ποιεῖν [1%]

^o οὖν f³⁵ Ϝ^{66,75}A, B, C, D, N, W (86.7%) CP, HF, RP, OC, TR, NU | --- κ (13.3%)

^p πειν αἰτεῖς f³⁵ N [99%] CP, HF, RP, OC, TR | πειν 2 Ϝ⁷⁵B, C, D [0.5%] NU | πιν αἰτεῖς κ | πιν 2 A [0.5%] | ~ ετεῖς πειν Ϝ⁶⁶ | πιν ετις W

^q οὔσης γυναικὸς σαμαρεῖτιδος f³⁵ [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 231 A, B, C [0.3%] | ~ 213 Ϝ⁷⁵ | ~ 2 σαμαριτιδος 1 Ϝ⁶³N, W [0.3%] NU | 2 σαμαριτιδος D | ~ σαμαριτιδος 1 Ϝ⁶⁶κ [The early uncials do manage to spread themselves around!]

^r σαμαρεῖταις f³⁵ Ϝ⁷⁵A, B, C, N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | σαμαριταις Ϝ⁶⁶W [0.5%] NU | --- κD omit clause

^s πειν f³⁵ A, N [99%] CP, HF, RP, OC, TR | πειν Ϝ^{66,75}B, C [0.5%] NU | πιν κW | two other readings

^t ἡ γυνὴ f³⁵ (Ϝ⁶⁶)A, C, D, N, W (99.8%) CP, HF, RP, OC, TR [NU] | ἐκεῖνη κ | --- Ϝ⁷⁵B

^u ἀπεκριθη *rell* | 1 ο N [5%] TR

^v διψήσῃ f³⁵ Ϝ⁶⁶W [90%] HF, RP, OC, TR | διψήσει Ϝ⁷⁵κA, B(D)N [10%] CP, NU | --- C has long omission

τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον.» **15** Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή, «Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ ἔρχωμαι^w ἐνθάδε ἀντλεῖν.»

16 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,^x «Ὑπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε.» **17** Ἀπεκρίθη ἡ γυνή καὶ εἶπεν,^y «Οὐκ ἔχω ἄνδρα.» Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· «Καλῶς εἶπας ὅτι Ἐνδρα οὐκ ἔχω· **18** πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστιν σου ἀνὴρ· τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας.» **19** Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· «Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. **20** Οἱ πατέρες ἡμῶν^z ἐν τῷ ὄρει τούτῳ^a προσεκύνησαν, καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου δεῖ προσκυνεῖν.»^b **21** Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· «Γύναι, πιστεύσον μοι^c ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ Πατρὶ. **22** Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἶδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἶδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. **23** Ἀλλ'^d ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ Πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ Πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. **24** Πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν.»

25 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· «Οἶδα ὅτι Μεσίας^e ἔρχεται» (ὁ λεγόμενος Χριστός). «Ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα.»^f **26** Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, «Εγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.»

The disciples

27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἤλθον^g οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν^h ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπεν, «Τί ζητεῖς;» ἢ «Τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς;» **28** Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνή καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· **29** «Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέν μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός;» **30** Ἐξῆλθονⁱ ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἦρχοντο πρὸς αὐτόν.

^w ερχωμαι f³⁵ A,C,D,W [55%] OC,TR | ερχομαι N [45%] CP,HF,RP | διερχομαι P⁶⁶κ [alone] NU | διερχομαι P⁷⁵B

^x ο ιησους f³⁵ D,N,W [98.5%] CP,HF,RP,OC,TR | 2 (κ)A [1%] | --- P^{66,75}B,C [0.5%] NU

^y ειπεν f³⁵ (κ)A,D,W [90%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 αυτω P⁶⁶B,C,N [10%] NU | λεγει αυτω P⁷⁵

^z ημων rell | υμων OC

^a τω ορει τουτω rell | ~ 312 [10%] TR

^b δει προσκυνειν f³⁵ [99%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 21 P^{66,75}κA,B,C,D,N,W [1%] NU

^c γνvai πιστευσον μοι f³⁵ N [96%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 πιστευον 3 A [1.5%] | 1 πιστευε 3 D [2%] | ~ πιστευε 31 P^{66,75}κB,C,W [0.5%] NU

^d αλλ f³⁵ C,N [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | αλλα P^{66,75}κA,B,D,W [0.5%] NU

^e μεσιας f³⁵ [95%] CP,HF,RP | μεσσιας P⁶⁶κA,B,C,N,W [5%] OC,TR,NU | μεσσειας P⁷⁵D

^f παντα f³⁵ A,D,N [98.5%] CP,HF,RP,OC,TR | απαντα P^{66,75}κB,C,W [1.5%] NU

^g ηλθον rell | ηλθαν B [alone] NU | επηλθαν κ

^h εθαυμασαν f³⁵ [80%] CP,HF,RP,OC,TR | εθαυμαζον P^{66,75}κA,B,C,D,N,W [20%] NU

ⁱ εξηλθον f³⁵ P⁷⁵A,B [60%] HF,RP,NU | 1 ουν P⁶⁶κN,W [40%] CP,OC,TR | και 1 C,D | two other readings

31 Ἐν δὲ^ἰ τῷ μεταξύ ἡρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ^κ λέγοντες, «Ραββί,^ἰ φάγε.»
32 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, «Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς οὐκ οἶδατε.» **33** Ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ^ῃ πρὸς ἀλλήλους, «Μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν;» **34** Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν ἵνα ποιῶ^ῃ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. **35** Οὐχ^ο ὑμεῖς λέγετε ὅτι^ῃ <Τετράμηνός^ῃ ἐστιν καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται>; Ἴδού, λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσιν πρὸς θερισμὸν ἤδη. **36** Καὶ^ῃ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα καὶ^ῃ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρη^ῃ καὶ ὁ θερίζων. **37** Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινός^ῃ ὅτι <Ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων>· **38** ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.»

The Samaritans

39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν^ῃ διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικός, μαρτυρούσης ὅτι «Εἶπέν μοι πάντα ὅσα^ῃ ἐποίησα.» **40** Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται,^ῃ ἡρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. **41** Καὶ πολλῶ πλείους ἐπίστευσαν^ῃ διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, **42** τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι «Οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν, αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.»^ῃ

Jesus in Galilee

4:43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ ἀπῆλθεν^ῃ εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
44 (Αὐτὸς γὰρ ὁ^ῃ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει.) **45** Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα

^ἰ δε f³⁵ P⁷⁵ A,N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P⁶⁶ B,C,D [0.5%] NU | ~ και W

^κ αυτου f³⁵ N,W [50%] CP | --- P^{66,75} A,B,C,D [50%] HF, RP, OC, TR, NU

^ἰ ραββι f³⁵ A,N [70%] CP, HF, RP, OC, TR, NU | ραββει P^{66,75} B,C,D,W [30%]

^ῃ μαθηται *rell* | 1 αυτου [2%] CP

^ῃ ποιω f³⁵ A [95%] CP, HF, RP, OC, TR | ποιησω P^{66,75} B,C,D,N,W [5%] NU

^ο ουχ *rell* | ουκ CP

^ῃ οτι f³⁵ P⁷⁵ [35%] CP | 1 ετι P⁶⁶ A,B,C,N,W [65%] HF, RP, OC, TR, NU

^ῃ τετραμηνος *rell* | τετραμηνον W [5%] TR

^ῃ και f³⁵ A,N [99%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P^{66,75} B,C,D,W [1%] NU

^ῃ και f³⁵ A,D [98%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P^{66,75} B,C,N,W [2%] NU

^ῃ χαιρη f³⁵ P⁶⁶ A,B,C(D)N,W [70%] CP, HF, RP, OC, TR, NU | χαιρει [30%] | χαιρων P⁷⁵

^ῃ ο αληθινος f³⁵ P⁶⁶ A,D (78.9%) CP, HF, RP, OC, TR | 2 B,C,N,W (16.5%) NU | αληθης (1.3%) | two other variants (0.2%) | long omissions P⁷⁵ (3.2%) [homoioteleuton]

^ῃ σαμαρειτων *rell* | σαμαριτων P⁶⁶ A,D,W [1%] NU

^ῃ οσα f³⁵ P⁶⁶ A,D,N,W (99.6%) CP, HF, RP, OC, TR | α P⁷⁵ B,C (0.4%) NU

^ῃ σαμαρειται *rell* | σαμαριται P⁶⁶ A,D,W [0.5%] NU

^ῃ επιστευσαν *rell* | 1 εις αυτον N [2%] CP

^ῃ ο χριστος f³⁵ A,D,N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P^{66,75} B,C,W [0.5%] NU

^ῃ εκειθεν και απηλθεν f³⁵ A,N (92.6%) CP, HF, RP, OC, TR | 12 ηλθεν (2.4%) | 23 (2.3%) | 1 P^{66,75} B,C,D,W (2.2%) NU | seven other variants (0.5%)

^ῃ ο f³⁵ N [80%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P^{66,75} A,B,C,D,W [20%] NU

έωρακότες ἄ^c ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις, ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

Jesus heals at a distance

46 Ἦλθεν οὖν πάλιν ὁ Ἰησοῦς^d εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ ἦν τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καπερναούμ. **47** Οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ ἠρώτα αὐτὸν^e ἵνα καταβῆ καὶ ἰάσῃται αὐτοῦ^f τὸν υἱόν, ἥμελλεν^g γὰρ ἀποθνήσκειν. **48** Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, «Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε.» **49** Λέγει πρὸς αὐτόν ὁ βασιλικός, «Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου.» **50** Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, «Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῆ.» Καὶ^h ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ᾧⁱ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,^j καὶ ἐπορεύετο. **51** Ἦδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν^k αὐτῷ καὶ ἀπήγγειλαν^l λέγοντες, ὅτι «Ὁ παῖς σου^m ζῆ.» **52** Ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ὥρανⁿ ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχεν. Καὶ εἶπον^o αὐτῷ ὅτι «Χθὲς^p ὥραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός.» **53** Ἔγνω οὖν ὁ πατήρ^q ὅτι ἐν^r ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι^s «Ὁ υἱός σου ζῆ.» Καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. **54** Τοῦτο^t πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

Jesus returns to Jerusalem—Passover, 28 AD

5:1 Μετὰ ταῦτα ἦν ἡ^u ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ^v Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα.

^c α **f**³⁵ **κD** [95%] CP, HF, RP, OC, TR | οσα **φ**^{66,75} A, B, C(N)W [5%] NU

^d παλιν ο ιησους **f**³⁵ A(N) [84%] CP, HF, RP, OC | 1 **φ**^{66,75} **κB, C, D, W** [1%] NU | ~ 231 [15%] TR

^e αυτον **f**³⁵ A, N [98%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **φ**^{66,75} **κB, C, D, W** [2%] NU

^f αυτου *rell* | αυτον [1%] CP

^g ημελλεν **f**³⁵ **φ**^{66,75} **κA, B, C, D, N, W** [50%] CP, OC, TR, NU | εμελλεν [50%] HF, RP

^h και **f**³⁵ A, C, N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **φ**^{66,75} **κB, D, W** [0.5%] NU

ⁱ ω **f**³⁵ **φ**⁶⁶ D, N, W [97.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ον **φ**⁷⁵ A, B [0.5%] NU | --- **κC** [0.5%] | ο [1%] | ων [0.5%]

^j ο ιησους *rell* | 2 [5%] TR | ~ του ιησου **κ**

^k απηνητησαν **f**³⁵ (A) [90%] CP, HF, RP, OC, TR | υπηνητησαν **φ**^{66,75} (**κ**) B, C(D)N(W) [10%] NU

^l και απηγγειλαν **f**³⁵ **φ**³⁹⁽⁶⁶⁾ A, C(W) (88.9%) CP, HF, RP, OC, TR | 1 απηγγειλαν (9%) | 1 ηγγειλαν (**κ**)(D) (0.3%) | --- **φ**⁷⁵ B, N (1.9%) NU

^m ο παις σου **f**³⁵ (77.8%) CP, HF, RP, OC, TR | 1 υιος 3 D, N (20.1%) | 12 αυτου **φ**^{66,75} **κA, B, W** (0.9%) NU | 2 αυτου C (alone) | 1 υιος αυτου (1%) | conflation (0.2%)

ⁿ παρ αυτων την ωραν **f**³⁵ [95%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 3412 **φ**⁶⁶ **κA, C, D, N, W** [5%] NU | ~ 34 εκεινην **φ**⁷⁵ B

^o και ειπον (ειπαν D) **f**³⁵ **κA**(D) [98%] CP, HF, RP, OC, TR | 2 **φ**⁶⁶ | ~ 2 ουν **φ**⁷⁵ B, C, N, W [2%] | ειπαν ουν [none!] NU

^p χθες **f**³⁵ [98%] CP, HF, RP, OC, TR | εχθες **φ**^{66,75} **κA, B, C, D, N, W** [2%] NU

^q πατηρ **f**³⁵ **φ**⁷⁵ **κA, B, D, W** (90.4%) CP, HF, RP, OC, TR, NU | 1 αυτου **φ**⁶⁶ C, N, T (8.8%) | 1 του παιδος (0.5%) | long omissions (0.2%)

^r εν **f**³⁵ **φ**⁶⁶ A, D, N, W [99%] CP, HF, RP, OC, TR[NU] | --- **φ**⁷⁵ **κB, C** [1%]

^s οτι **f**³⁵ D, N, W [98%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **φ**^{66,75} **κA, B, C** [2%] NU

^t τουτο **f**³⁵ **κA, D, N** [99%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 δε **φ**^{66,75} B, C, W [1%] NU

^u η **f**³⁵ **κC** [50%] CP, HF, RP, OC | --- **φ**^{66,75} A, B, D, N, T, W [50%] TR, NU

^v ο **f**³⁵ **κC**(N)W [98%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **φ**^{66,75} A, B, D [2%] NU

The pool of Bethesda

2 Ἔστιν^w δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, ἐπὶ τῇ Προβατικῇ, κολυμβήθρα ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδά,^x πέντε στοὰς ἔχουσα. 3 Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ^y τῶν ἀσθενούντων—τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν—ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν.^z 4 ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρα καὶ ἐτάρασσεν^a τὸ ὕδωρ—ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος ὑγιῆς ἐγένετο ὃ δῆποτε κατείχετο νοσήματι.^b

The man selected for healing

5 Ἦν δὲ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη^c ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ.^d 6 Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, «Θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι;» 7 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν, «Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἴνα, ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ^e με εἰς τὴν κολυμβήθραν, ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει.» 8 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, «Ἐγείραι,^f ἄρον τὸν κράββατόν^g σου καὶ περιπάτει.» 9 Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιῆς ὁ ἄνθρωπος καὶ ἤρην τὸν κράββατον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. 10 Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· «Σάββατόν ἐστιν.^h οὐκ ἔξεστίν σοι ἄραι τὸν κράββατον.»ⁱ 11 Ἀπεκρίθη^j αὐτοῖς, «Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ—ἐκεῖνός μοι εἶπεν, ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει.» 12 Ἠρώτησαν οὖν^k αὐτόν, «Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι, ἄρον τὸν κράββατόν σου^l καὶ περιπάτει;» 13 Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ἤδει τίς ἐστιν, ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν, ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ.

^w ἐστιν *rell* | ἐστι CP [Note the present tense; John was writing before A.D. 70—see the next to the last footnote in John.]

^x βηθεσδα **f**³⁵ A,C(N) (98%) CP, HF, RP, OC, TR | βηθεσθα (1.2%) | βηθεσθαιδα **Ɔ**⁷⁵ B, T, W (0.4%) | βηθεσθαιδαν **Ɔ**⁶⁶ | βηθεσθα **κ** (0.3%) NU | βελζεθα D (Is the choice of NU not curious?)

^y πολυ **f**³⁵ A, D [99%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **Ɔ**^{66,75} **κ** B, C, D, W [1%] NU

^z εκδεχομενων (απεκδεχομενων 1.6%) την του υδατος κινησιν **f**³⁵ (D)W (99.3%) CP, HF, RP, OC, TR | --- **Ɔ**^{66,75} **κ** A, B, C, T (0.7%) NU

^a εταρασσεν *rell* | εταρασσετο [30%] CP, OC

^b The whole verse **f**³⁵ (A) (99.2%) CP, HF, RP, OC, TR | --- **Ɔ**^{66,75} **κ** B, C, D, T, W (0.8%) NU

^c τριακοντα οκτω ετη **f**³⁵ B [50%] CP, RP, TR | 1 και 23 **κ** A, C, D [50%] HF, OC [NU] | ετη λη **Ɔ**⁶⁶ | λη **Ɔ**⁷⁵ | μ και η 3 W

^d ασθeneia **f**³⁵ A [97%] CP, HF, RP, TR | 1 αυτου **Ɔ**^{66,75} **κ** B, C, D, W [3%] OC, NU

^e βαλη *rell* | βαλλη [5%] TR | βαλλει [2%] | βαλει [2%] | εμβαλη C

^f εγειραι **f**³⁵ **Ɔ**⁶⁶ [70%] CP, HF, RP, TR | εγειρε **Ɔ**⁷⁵ **κ** B, C, W [29%] OC, NU | εγειρε και A, D [1%]

^g κραββατον **f**³⁵ **Ɔ**⁷⁵ [70%] CP, HF, RP, TR | κραβαττον **Ɔ**⁶⁶ A, B, C, D, W [29%] OC, NU | κραβακτον **κ** | four other spellings (A similar statement obtains wherever the word occurs.)

^h ἐστιν **f**³⁵ [95%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 και **Ɔ**^{66,75} **κ** A, B, C, D, N, W [5%] NU

ⁱ κραββατον **f**³⁵ A, B [95%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 σου **Ɔ**^{66,75} **κ** C, D, N, W [5%] NU

^j απεκριθη **f**³⁵ D [95%] CP, HF, RP, OC, TR | ο δε 1 **Ɔ**⁶⁶ **κ** C, N, W [4.5%] NU | ος δε 1 **Ɔ**⁷⁵ A, B [0.5%]

^k ουν **f**³⁵ **Ɔ**⁷⁵ C, N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **Ɔ**⁶⁶ **κ** B, D [0.4%] NU | omit verse A, W [homoioteleuton]

^l τον κραββατον σου **f**³⁵ [70%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 κραβαττον 3 D [29.5%] | 1 κραβατον 3 N | --- **Ɔ**^{66,75} **κ** B, C [0.4%] NU | omit verse A, W

14 Μετὰ ταῦτα εὐρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· «Ἴδε, ὑγιῆς γέγονας. Μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν τί σοι^m γένηται.» **15** Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ.

The Jews want to kill Jesus

16 Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοιⁿ καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι,^o ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. **17** Ὁ δὲ Ἰησοῦς^p ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, «Ὁ Πατὴρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζομαι.» **18** Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυεν τὸ σάββατον ἀλλὰ καὶ Πατέρα ἴδιον ἔλεγεν τὸν Θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ.

Jesus addresses the Jews

He affirms His equality with the Father

19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς·^q «Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ Υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν μὴ τι βλέπῃ^r τὸν Πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ,^s ταῦτα καὶ ὁ Υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. **20** Ὁ γὰρ Πατὴρ φιλεῖ τὸν Υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. **21** Ὡσπερ γὰρ ὁ Πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ Υἱὸς οὖς θέλει ζωοποιεῖ. **22** Οὐδὲ γὰρ ὁ Πατὴρ κρίνει οὐδένα ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ Υἱῷ, **23** ἵνα πάντες τιμῶσιν τὸν Υἱὸν καθὼς τιμῶσιν τὸν Πατέρα. Ὁ μὴ τιμῶν τὸν Υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν Πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν.

The Son is the Just Judge

24 »Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν.

25 »Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται^t τῆς φωνῆς τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται.^u **26** Ὡσπερ γὰρ ὁ Πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκεν καὶ τῷ Υἱῷ^v ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· **27** καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ^w κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. **28** Μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ἧ ἧ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται^x τῆς φωνῆς αὐτοῦ **29** καὶ ἐκπορεύσονται—οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ

^m τι σοι **f**³⁵ **κ**D,W [60%] CP,HF,RP,TR | ~ 21 **ϕ**^{66,75}A,B,C,N [40%] OC,NU

ⁿ τον ιησουν οι ιουδαιοι **f**³⁵ A,N [95.2%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 3412 **ϕ**^{66,75}**κ**B,C,D,W (2%) NU | 124 (1.1%) | αυτον 34 (1.4%) | three other variants (0.4%)

^o και εξητουν αυτον αποκτειναι **f**³⁵ A(N) [97.2%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **ϕ**^{66,75}**κ**B,C,D,W (2.8%) NU

^p ιησους **f**³⁵ **ϕ**⁶⁶A,D,N [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR[NU] | --- **ϕ**⁷⁵**κ**B,W [0.5%]

^q απεκρινατο ουν ο ιησους και ειπεν αυτοις **f**³⁵ A [98%] CP,HF,RP,OC,TR | 12345 ελεγεν 7 **ϕ**⁶⁶ [0.3%] NU | 12345 λεγει 7 [1%] | απεκριθη 234567 D,N,W [0.5%] | 125 ελεγεν 7 **ϕ**⁷⁵B | ~ ελεγεν 2734 **κ**

^r βλεπη *rell* | βλεπει [30%]

^s ποιη *rell* | ποιει A [30%]

^t ακουσονται **f**³⁵ A,D [98.5%] CP,HF,RP,OC,TR | ακουσουσιν **ϕ**⁷⁵B [0.5%] NU | ακουσωσιν **ϕ**⁶⁶**κ**W [1%]

^u ζησονται **f**³⁵ A [98%] CP,HF,RP,OC,TR | ζησουσιν **ϕ**^{66,75}**κ**B,D,W [2%] NU | one other reading

^v εδωκεν και τω υιω **f**³⁵ A,D [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 2341 **ϕ**^{66,75}B [0.4%] NU | --- **κ** | ~ 234 ζωην 1 W

^w και **f**³⁵ D [99%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **ϕ**^{66,75}(**κ**)A,B,N,W [1%] NU

^x ακουσονται **f**³⁵ A,D [98.5%] CP,HF,RP,OC,TR | ακουσουσιν **ϕ**⁷⁵B [0.5%] NU | ακουσωσιν **ϕ**⁶⁶**κ**N,W [1%]

δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. **30** Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἑμαυτοῦ οὐδέν. Καθὼς ἀκούω, κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός.^y

Four witnesses to Jesus

31 »Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής. **32** Ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστὶν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. **33** Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀληθείᾳ. **34** Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω· ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. **35** Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος, ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν^z ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. **36** Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μεῖζω τοῦ Ἰωάννου, τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέν^a μοι ὁ Πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά—αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ^b ποιῶ—μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ Πατὴρ με ἀπέσταλκεν.

37 »Καὶ ὁ πέμψας με Πατὴρ, αὐτὸς^c μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ. Οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώποτε^d οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἐώρακατε.^e **38** Καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν,^f ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. **39** Ἐρευνᾶτε^g τὰς Γραφὰς ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν, καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ. **40** Καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με ἵνα ζωὴν ἔχητε.

The Jews are accused by Moses

41 »Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω. **42** Ἄλλ^h ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. **43** Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε.ⁱ **44** Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀνθρώπων^j λαμβάνοντες καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε;

45 »Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν Πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν, Μωσῆς,^k εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. **46** Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωσεῖ,^l ἐπιστεύετε ἂν

^y πατρος f³⁵ [80%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ^{66,75} κA, B, D, N, W [20%] NU

^z αγαλλιασθηναι προς ωραν f³⁵ Ϝ⁶⁶ κB, D, N [89.5%] HF, RP, OC, NU | ~ 231 A, W [0.5%] CP | αγαλλιασθηναι 23 [10%] TR

^a εδωκεν f³⁵ A, D [95%] CP, HF, RP, OC, TR | δεδωκεν Ϝ⁶⁶ κB, N, W [5%] NU

^b εγω f³⁵ [96%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ⁶⁶ κA, B, D, N, W [4%] NU

^c αυτος f³⁵ Ϝ⁶⁶ A, N [98.1%] CP, HF, RP, OC, TR | εκεινος Ϝ^{75,95} κB, W [0.8%] NU | εκεινος 1 D [0.1%] | --- (0.1%) | long omissions (0.8%)

^d ακηκοατε ποποτε f³⁵ [95%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 Ϝ^{(66)75v} κA, B, D, N, W [5%] NU

^e εωρακατε *rell* | εορακατε Ϝ⁷⁵ N [10%] | εωρακαται Ϝ⁶⁶

^f μενοντα εν υμιν f³⁵ A, D [96%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 231 Ϝ^{66,75} κB, N, W [3%] NU | ~ 23 οντα [1%]

^g ερευνατε f³⁵ A, D, W [99.6%] CP, HF, RP, OC, TR | εραυνατε Ϝ⁶⁶ κB [0.4%] NU | εραυναται N

^h αλλ f³⁵ Ϝ⁶⁶ κA, N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | αλλα Ϝ⁷⁵ B, D, W [0.5%] NU

ⁱ ληψεσθε f³⁵ [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ληψεσθαι [2.2%] | λημψεσθαι κA, D, W [0.5%] | λημψεσθε Ϝ^{66,75} B, N [0.3%] NU

^j ανθρωπων f³⁵ (22.6%) | αλληλων Ϝ^{66,75} κA, B, D, N, W (77.2%) CP, HF, RP, OC, TR, NU | long omissions (0.2%)

^k μωσης f³⁵ A [96%] CP, HF, RP, TR | μουσης Ϝ^{66,75} κB, D, N, W [3%] OC, NU | μωσεις [1%]

^l μωσει f³⁵ κA [50%] CP, HF, TR | μωση [47%] RP | μουση [2%] | μουσει Ϝ^{66,75} B, D, N, W [1%] OC, NU

ἐμοί, περὶ ἐμοῦ γὰρ^m ἐκεῖνος ἔγραψεν. **47** Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύσετε;»

Jesus is back in Galilee

6:1 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας, τῆς Τιβεριάδος. **2** Καὶ ἠκολούθειⁿ αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἐώρων^o αὐτοῦ^p τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. **3** Ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ^q Ἰησοῦς καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. **4** (Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ Πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων.)

Food for 15,000

5 Ἐπάρας οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμούς,^r καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς τὸν^s Φίλιππον, «Πόθεν ἀγοράσομεν^t ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι;» **6** Τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν, αὐτὸς γὰρ ἤδει τί ἡμελλεν^u ποιεῖν. **7** Ἀπεκρίθη αὐτῷ^v Φίλιππος, «Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν^w βραχὺ τι^x λάβῃ.» **8** Λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας, ὁ^y ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, **9** «Ἔστιν παιδάριον ἐν^z ᾧ^a ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια, ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσούτους;»

10 Εἶπεν δὲ^c ὁ Ἰησοῦς, «Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν.» Ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ· ἀνέπεσον^d οὖν^e οἱ ἄνδρες,^f τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ^g πεντακισχίλιοι.

11 Ἐλαβεν δὲ^h τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ εὐχαριστήσας διέδωκενⁱ τοῖς μαθηταῖς, οἱ

^m ἐμου γὰρ **f**³⁵ D [25%] | ~ 21 **ℱ**^{66,75} **κ**A,B,N,W [75%] CP, HF, RP, OC, TR, NU

ⁿ καὶ ἠκολούθει **f**³⁵ A [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 2 δε **ℱ**^{66,75v} **κ**B,D,N,W [3%] NU

^o εώρων **f**³⁵ **ℱ**⁶⁶ **κ** (94%) CP, HF, RP, OC, TR | εωρων (1.5%) | εθεωρων B,D,N (2.6%) NU | εθεωρων **ℱ**⁷⁵ A (0.5%) | εωρακεν (1.1%) | θεωρουντες W (0.1%) | three other variants (0.2%)

^p ατου **f**³⁵ N [80%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **ℱ**⁶⁶ **κ**A,B,D,W [20%] NU

^q ο **f**³⁵ A,N [99%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **ℱ**⁶⁶ **κ**B,D,W [1%] NU

^r ο ιησους τους οφθαλμους **f**³⁵ [90%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 3412 **ℱ**⁶⁶ A,B,D,N,W [9%] NU | ~ 342 **κ** | 34 [1%]

^s τον **f**³⁵ A [99%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **ℱ**⁶⁶ **κ**B,D,N,W [1%] NU

^t αγορασομεν **f**³⁵ [60%] CP, HF, RP, TR | αγορασωμεν **ℱ**⁶⁶ **κ**A,B,D,N,W [40%] OC, NU

^u ημελλεν **f**³⁵ **ℱ**⁶⁶ D [50%] CP | εμελλεν **ℱ**⁷⁵ **κ**A,B,N,W [50%] HF, RP, OC, TR, NU

^v αυτω **f**³⁵ **ℱ**⁷⁵ A,B,D [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 ο **ℱ**⁶⁶ **κ**N,W [0.5%] [NU]

^w αυτων **f**³⁵ D [97%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **ℱ**^{66,75} **κ**A,B,N,W [3%] NU

^x τι **f**³⁵ **ℱ**⁶⁶ **κ**A,N,W [99.7%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- **ℱ**⁷⁵ B,D [0.3%]

^y ο *rell* | --- [1%] CP

^z εν **f**³⁵ A [97%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **ℱ**^{66,75} **κ**B,D,N,W [3%] NU

^a ᾧδε *rell* | ᾧδε **f**³⁵ (I include this information for the record and so as not to lose sight of it, but since there is apparently no difference in meaning, I stay with the conventional pointing. However, in most manuscripts the difference between ᾧδε and ᾧ δε is not clear, and the expedient adopted by **f**³⁵ removes the ambiguity. A similar statement obtains wherever the word occurs.)

^b ο **f**³⁵ **κ**N [97%] CP, HF, RP, TR | ος **ℱ**⁶⁶ A,B,D,W [3%] OC, NU | two other readings

^c δε **f**³⁵ A,N,W [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ουν **ℱ**⁶⁶ D [0.5%] | --- **ℱ**^{75v} **κ**B [0.5%] NU

^d ανεπεσον **f**³⁵ [70%] CP, HF, RP, OC, TR | ανεπεσαν **ℱ**⁶⁶ **κ**A,B,D,N,W [30%] NU

^e ουν *rell* | --- [30%]

^f οι ανδρες **f**³⁵ **κ**B (83.5%) CP, HF, RP, OC, TR, NU | 2 **ℱ**^{66,75} D,W (8.1%) | 1 ανθρωποι 2 A (8.1%) | 1 ανθρωποι (0.3%) | ~ τον αριθμον 2 N

^g ωσει **f**³⁵ **ℱ**⁶⁶ A [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ως **ℱ**⁷⁵ **κ**B,D,N,W [1%] NU

^h δε **f**³⁵ **κ**N [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ουν **ℱ**^{28,66} A,B,D,W [1%] NU | ~ και [2%]

ⁱ διεδωκεν **f**³⁵ **ℱ**⁷⁵ A,B,W (83.4%) CP, HF, RP, OC, TR, NU | δεδωκεν (7.2%) | εδωκεν **ℱ**^{28,66} (**κ**D)N (8.9%) | διαδεδωκε (0.3%) | three other variants (0.2%)

δὲ μαθηταῖ^ι τοῖς ἀνακειμένοις· ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὄψαριων, ὅσον ἤθελον. **12** Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, «Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα τῶν κλασμάτων,^κ ἵνα μὴ τι ἀπόληται.» **13** Συνήγαγον οὖν καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων ἃ ἐπερίσσευσεν^ι τοῖς βεβρωκόσιν.

14 Οἱ οὖν ἄνθρωποι, ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ὁ Ἰησοῦς,^μ ἔλεγον ὅτι «Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.» **15** Ἰησοῦς οὖν, γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάζειν αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν^ν βασιλέα, ἀνεχώρησεν πάλιν^ο εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

Jesus walks on water

16 Ὡς δὲ ὄψια ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, **17** καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ^ρ πλοῖον ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καπερναοῦμ.^ρ Καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ^τ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς. **18** Ἦ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διηγείρετο.^ς **19** Ἑλληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα, θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. **20** Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, «Ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε.» **21** Ἦθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο^ι ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

22 Τῆ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης, ἰδὼν^υ ὅτι πλοιᾶριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν, ἐκείνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,^ν καὶ ὅτι οὐ συνεισηλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοιᾶριον^ω ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον—**23** ἄλλα δὲ^χ ἦλθεν^υ πλοιᾶρια^ζ ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον

^ι τοις μαθηταις οι δε μαθηται **f**³⁵ D [97%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **ϕ**^{66,75v} **κ**A, B, N, W [3%] NU [an easy case of homoioarcton]

^κ των κλασματος **f**³⁵ N [25%] | κλασματα **ϕ**⁷⁵ **κ**A, B [75%] CP, HF, RP, OC, TR, NU

^ι επερισσευσεν **f**³⁵ **κ**A [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | επερισσευσαν **ϕ**⁷⁵ B, D, W [0.5%] NU | επερισσευσεν N

^μ ο εποησεν σημειον ο ιησους **f**³⁵ A(N) (89.4%) CP, HF, RP, OC, TR | ~ 13245 (1.6%) | ~ 12453 (1%) | ~ 31245 (0.8%) | ~ το 31245 (5.7%) | 1245 (0.3%) | α 2 σημεια 45 (0.3%) | 123 **κ**D, W (0.5%) NU | α 2 σημεια **ϕ**⁷⁵ B (0.3%) | two other variants (0.1%)

^ν αυτον **f**³⁵ D(N) [97%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **ϕ**⁷⁵ **κ**A, B, W [3%] NU

^ο παλιν **f**³⁵ **ϕ**⁷⁵ **κ**A, B, D, N [50%] OC, TR, NU | --- W [50%] HF, RP | ~ παλιν ανεχωρησεν CP

^ρ το **f**³⁵ A, D, N, W [99%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **ϕ**⁷⁵ **κ**B [1%] NU

^ρ καπερναουμ **f**³⁵ A [99%] CP, HF, RP, OC, TR | καφαρναουμ **ϕ**⁷⁵ **κ**B, D, N, W [1%] NU

^τ ουκ **f**³⁵ A [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ουπω **ϕ**⁷⁵ **κ**B, D, N, W [3%] NU

^ς διηγειρετο **f**³⁵ **κ**A, D, N, W [98%] CP, HF, RP, OC, TR | διεγειρετο **ϕ**²⁸ B [2%] NU

^ι το πλοιον εγενετο **f**³⁵ **κ**(D) [95%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 312 **ϕ**⁷⁵ A, B, N, W [5%] NU

^υ ιδων **f**³⁵ [98%] CP, HF, RP, OC, TR | ειδον **ϕ**⁷⁵ A, B [1%] NU | ειδεν **ϕ**²⁸ **κ**D [0.5%] | ιδον N, W [0.5%]

^ν εκεινο εις ο ενεβησαν οι μαθηται αυτου **f**³⁵ (77.2%) CP, HF, RP, OC, TR | 234567 D (1.9%) | 134567 (0.7%) | 12 ον 4567 (2%) | 123 ανεβησαν 567 (12.9%) | 123456 του ιησου **κ** (0.9%) | --- **ϕ**⁷⁵ A, B, N, W (4.2%) NU | long omissions (0.2%) [homoioteleuton]

^ω πλοιαριον **f**³⁵ [95%] CP, HF, RP, OC, TR | πλοιον **ϕ**⁷⁵ A, B, D, N, W [5%] NU | πλοιαν **κ**

^χ δε **f**³⁵ A(N)W (98.9%) CP, HF, RP, OC, TR | --- **ϕ**⁷⁵ B(D) (0.7%) NU | ουν **κ** (alone) | two other readings (0.4%)

^υ ηλθεν **f**³⁵ **ϕ**⁷⁵ A, B, W (84.7%) CP, HF, RP, OC, TR, NU | ηλθον N (13.8%) | ην (0.4%) | --- (0.5%) | ελθοντων D (alone) | απελθοντων **κ** (alone) | four other variants (0.5%)

^ζ πλοιαρια **f**³⁵ A, N (98.5%) CP, HF, RP, OC, TR [NU] | πλοια **ϕ**⁷⁵ B, W (1.4%) | πλοιων **κ** (alone) | πλοιαρειων D (alone)

τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ Κυρίου—**24** ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν^a αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα^b καὶ ἦλθον εἰς Καπερναοῦμ, ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. **25** Καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ, «Ραββί, πότε ὧδε γέγονας;»

The Bread of Life

26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· «Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἴδετε^c σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. **27** Ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ Πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ Θεός.» **28** Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, «Τί ποιῶμεν^d ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ;» **29** Ἀπεκρίθη^e Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, «Τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύσητε^f εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος.» **30** Εἶπον οὖν αὐτῷ· «Τί οὖν ποιεῖς σὺ^g σημεῖον ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; Τί ἐργάζῃ; **31** Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστιν γεγραμμένον· Ἐρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν.»

32 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωσῆς^h δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ Πατὴρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. **33** Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ.» **34** Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, «Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον.» **35** Εἶπεν δὲⁱ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. Ὁ ἐρχόμενος πρὸς με^j οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ^k πώποτε. **36** Ἄλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐωράκατέ με,^l καὶ οὐ πιστεύετε. **37** Πᾶν ὃ δίδωσίν μοι ὁ Πατὴρ πρὸς ἐμὲ ἤξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς με^m οὐ μὴ ἐκβάλωⁿ ἔξω. **38** Ὅτι καταβέβηκα ἐκ^o τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. **39** Τοῦτο δὲ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός,^p ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ^q ἀναστήσω αὐτὸ^r ἐν^s τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

^a ανεβησαν f³⁵ A,B,N,W [79.5%] CP,HF,RP,OC,NU | 1 και (4.9%) TR | ανεβησαν P⁷⁵N (13.1%) | ανεβησαν και (1.8%) | ελαβον D (0.6%) (N 4.3% omit αυτου)

^b τα πλοια f³⁵ A [98%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 πλοιαρια P⁷⁵B(D)N,W [2%] NU | το πλοιον N

^c ειδατε *rell* | ιδετε A,N [25%] | ειδατε D

^d ποιωμεν *rell* | ποιουμεν [3%] some TRs | ποιησωμεν W [1%] | two other readings

^e απεκριθη f³⁵ P⁷⁵NW [70%] CP,HF,RP,OC | 1 ο A,B,D,N [30%] TR[NU]

^f πιστευσητε f³⁵ [98.5%] CP,HF,RP,OC,TR | πιστευητε P⁷⁵A,B,N [1%] NU | πιστευσηται D,W | πιστευηται N

^g συ *rell* | --- W [10%] | σοι D

^h μωσης f³⁵ A [50%] CP,RP,TR | μουσης P⁷⁵NB,W [50%] HF,OC,NU

ⁱ δε f³⁵ A [99%] CP,HF,RP,OC,TR | --- B,W [0.5%] NU | ουν ND [0.5%]

^j με f³⁵ A,D,W [99.8%] CP,HF,RP,OC,TR | εμε P⁷⁵NB [0.2%] NU

^k διψηση f³⁵ [95%] CP,HF,RP,OC,TR | διψησει P⁶⁶NA,B,W [5%] NU | διψασει D

^l με f³⁵ P⁶⁶B,D,W [99.9%] CP,HF,RP,OC,TR[NU] | --- NA [alone]

^m με f³⁵ A,B,D,W [97%] CP,HF,RP,OC,TR | εμε P^{66,75}N [3%] NU

ⁿ εκβαλω *rell* | εκβαλλω [2%] CP

^o εκ f³⁵ ND [98%] CP,HF,RP,OC,TR | απο P⁶⁶A,B,W [2%] NU

^p πατρος f³⁵ [98%] CP,HF,RP,OC,TR | --- P^{66,75}(N)A,B(C)D,W [2%] NU

^q αλλα *rell* | αλλ D [10%] CP

^r αυτο f³⁵ P^{66,75}NA,B,C,D [50%] CP,RP,OC,TR,NU | αυτον N,W [50%] HF

^s εν f³⁵ NA,D,N [60%] CP,OC,TR[NU] | --- P^{66,75}B,C,W [40%] HF,RP

40 Τοῦτο δέ[†] ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με,[†] ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν Υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ^ν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.»

41 Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶπεν, «Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.» **42** Καὶ ἔλεγον· «Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἶδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; Πῶς οὖν^ω λέγει οὗτος^χ ὅτι «Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα;»»

43 Ἀπεκρίθη οὖν^ν ὁ^ζ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· «Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων.

44 Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με ἐὰν μὴ ὁ Πατὴρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν, καὶ ἐγὼ^α ἀναστήσω αὐτὸν ἐν^β τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. **45** Ἔστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς Προφήταις, «Καὶ ἔσονται πάντες διδασκoi^ο Θεοῦ.» Πᾶς οὖν^δ ὁ ἀκούων^ο παρὰ τοῦ Πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς με.[†] **46** (Οὐχ ὅτι τὸν Πατέρα τις ἐώρακεν,^ο εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ—οὗτος ἐώρακεν τὸν Πατέρα.) **47** Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ^h ἔχει ζωὴν αἰώνιον.

48 »Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. **49** Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ,[†] καὶ ἀπέθανον. **50** Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. **51** Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς. Ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται[†] εἰς τὸν αἰῶνα. Καί, ὁ ἄρτος δὲ ὢν ἐγὼ δώσω ἢ σὰρξ μου ἐστίν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.»^κ

Chew flesh, drink blood

52 Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι[†] λέγοντες, «Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα^m φαγεῖν;» **53** Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἀνθρώπου καὶ πίνητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε

[†] δε f³⁵ [85%] CP, HF, RP, OC, TR | γαρ KA, B, C, D, N, W [13%] NU | --- Ϝ⁽⁶⁶⁾⁷⁵ [2%]

^ω πεμψαντος με f³⁵ A [90%] CP, HF, RP, OC, TR | πατρος μου Ϝ^{66,75} KB, C, D, N, W [6%] NU | --- [2%] | 12 πατρος [2%]

^ν εγω f³⁵ Ϝ⁷⁵ B, C, W [80%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 εν KN [18%] [NU] | εν Ϝ⁶⁶ A, D [1%] | --- [1%]

^ω ουν f³⁵ Ϝ⁶⁶ KA, D, N (98.9%) CP, HF, RP, OC, TR | νυν Ϝ⁷⁵ B, C, T, W (0.6%) NU | --- (0.3%) | three other variants (0.2%)

^χ λεγει ουτος f³⁵ A(W) (93.1%) CP, HF, RP, OC, TR | 1 ουτως (0.9%) | 1 αυτος (0.8%) | ~ 21 KN (0.4%) | 1 Ϝ^{66,75} B, C, T (4.8%) NU | 1 εαυτον D (alone)

^ν ουν f³⁵ KA, D, N, W [97%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ^{66,75} B, C [3%] NU

^ο f³⁵ Ϝ⁶⁶ A, C, D, N, W [98%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ⁷⁵ KB [2%] NU

^α και εγω f³⁵ A [97%] CP, HF, RP, OC, TR | καγω Ϝ^{66,75} KB, C, D, N(W) [3%] NU

^β εν f³⁵ Ϝ⁶⁶ A, B, C, D, N, W [90%] HF, RP, NU | --- Ϝ⁷⁵ K [10%] CP, OC, TR

^ο διδασκoi rell | 1 του [10%] TR

^δ ουν f³⁵ A [98%] CP, HF, RP, TR | --- Ϝ^{66,75} KB, C, D, N, W [2%] OC, NU

^ο ακουων f³⁵ D [85%] CP, HF, RP, OC | ακουσας Ϝ^{66,75} KA, B, C, N, W [15%] TR, NU

[†] με f³⁵ Ϝ⁶⁶ A, C, D, N, W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | εμε Ϝ⁷⁵ KB [0.5%] NU

^ο τις εωρακεν f³⁵ A [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 Ϝ⁶⁶ K(B)C, D(N)(W) [1%] NU

^h εις εμε f³⁵ A, C, D, N (99.5%) CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ⁶⁶ KB, T, W (0.5%) NU

[†] το μαννα εν τη ερημω f³⁵ Ϝ⁶⁶ KA [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 34512 B, C, D, W [0.5%] NU

[†] ζησεται f³⁵ Ϝ⁶⁶ B, C [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ζησει KD, W [1%] NU

^κ η σαρξ μου εστιν ην εγω δωσω υπερ της του κοσμου ζωης f³⁵ [99%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 4, 8 12 Ϝ^{66,75} B, C, D, W [1%] NU | ~ 8-12, 1-4 K

[†] προς αλληλους οι ιουδαιοι rell | ~ 3412 C, D [3%] CP

^m σαρκα f³⁵ KB, C, D, W [99.7%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 αυτου Ϝ⁶⁶ B [0.3%] [NU]

ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. **54** Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼⁿ ἀναστήσω αὐτὸν^o τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. **55** Ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθῶς^p ἐστὶν βρωσὶς, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς^q ἐστὶν πόσις. **56** Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ. **57** Καθὼς ἀπέστειλὲν με ὁ ζῶν Πατὴρ καὶ ἐγὼ ζῶ διὰ τὸν Πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με, κακεῖνος ζήσεται^r δι' ἐμέ. **58** Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ^s οὐρανοῦ καταβάς—οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν^t τὸ μάννα^u καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων μου^v τοῦτον τὸν ἄρτον ζήσεται^w εἰς τὸν αἰῶνα.» **59** Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδασκῶν ἐν Καπερναοῦμ.^x

Jesus loses many followers

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον·^y «Σκληρὸς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος·^z τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;» **61** Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· «Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; **62** Ἐὰν οὖν θεωρῆτε^a τὸν Υἱὸν τοῦ Ἄνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; **63** Τὸ Πνεῦμά ἐστὶν τὸ ζωοποιοῦν· ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν. Τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ^b ὑμῖν πνεῦμά ἐστὶν, καὶ ζωὴ ἐστὶν. **64** Ἄλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἱ οὐ πιστεύουσιν.» (Ἦδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστὶν ὁ παραδώσων αὐτόν.) **65** Καὶ ἔλεγεν, «Διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ Πατρὸς μου.»^c

66 Ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ^d εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. **67** Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, «Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;» **68** Απεκρίθη οὖν^e αὐτῷ Σίμων Πέτρος· «Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; Ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. **69** Καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ

ⁿ και εγω f³⁵ [95%] CP, HF, RP, OC, TR | καγω P^{66,75} A, B, C, D, W [5%] NU

^o αυτον f³⁵ P^{66,75} A, B, D, W [75%] CP, HF, RP, TR, NU | 1 εν C [25%] OC

^p αληθως f³⁵ P⁶⁶ (K) (D) (74.3%) CP, HF, RP, OC, TR | αληθης P⁷⁵ B, C, T, W (24.5%) NU | long omissions (1.2%) [homoioteleuton]

^q αληθως f³⁵ P⁶⁶ (74.7%) CP, HF, RP, OC, TR | αληθης P⁷⁵ B, C, T, W (22.9%) NU | --- (K) (D) (1.2%) | long omissions (1.2%) [homoioteleuton]

^r ζησεται f³⁵ P⁶⁶ W [90%] CP, HF, RP, OC, TR | ζησει P⁷⁵ B, N [10%] NU | ζη C, D

^s εκ του f³⁵ P⁶⁶ K, D, N, W (99.6%) CP, HF, RP, OC, TR | εξ P⁷⁵ B, C, T (0.4%) NU

^t υμων f³⁵ K, D, N (94%) CP, HF, RP, OC, TR | ημων (5.4%) | --- P^{66,75} B, C, T, W (0.6%) NU

^u το μαννα f³⁵ N (92.3%) CP, HF, RP, OC, TR | 12 εν τη ερημω (6.7%) | --- P^{66,75} B, C, D, T, W (1%) NU

^v μου f³⁵ [30%] CP | --- P^{66,75} A, B, C, D, N, W [70%] HF, RP, OC, TR, NU

^w ζησεται f³⁵ P⁶⁶ D [85%] CP, HF, RP, OC, TR | ζησει P⁷⁵ B, C, N [15%] NU | ζηση (W)

^x καπερναουμ f³⁵ N [99%] CP, HF, RP, OC, TR | καφαρναουμ P^{66,75} A, B, C (D) W [1%] NU

^y ειπον *rell* | ειπαν (D) NU

^z ουτος ο λογος f³⁵ P⁷⁵ [95%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 231 P⁶⁶ B, C, D, N, W [5%] NU

^a θεωρητε *rell* | θεωρειτε [30%] | θεωρησεται P⁶⁶ | ειδηται W | θεωρηται N

^b λαλω f³⁵ [90%] CP, HF, RP, OC, TR | λελαληκα B, C, D, N, W [10%] NU

^c μου f³⁵ N [99%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P⁶⁶ B, C, D, W [1%] NU

^d απηλθον των μαθητων αυτου f³⁵ [90%] CP, HF, RP, TR | 1 εκ 234 OC [4%] | ~ 2341 C, D, N, W [5%] | ~ 231 K | ~ εκ 2341 P⁶⁶ B, T [1%] [NU] (According to *TuT* 4.6% have εκ, 95.4% do not, but the order of the surrounding words is not given.)

^e ουν f³⁵ [90%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P⁶⁶ B, C, N, W [10%] NU | δε D

Χριστός, ὁ Υἱὸς^f τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.»^g **70** Ἀπεκρίθη αὐτοῖς·^h «Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; Καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν.» **71** Ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰουδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτην,ⁱ οὗτος γὰρ ἔμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι,^j εἷς ὧν^k ἐκ τῶν δώδεκα.

Passover, 29 AD

7:1 Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα^l ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι.

Jesus and His brothers

2 Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἢ Σκηνοπηγία. **3** Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· «Μετάβηθι ἐντεῦθεν καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταὶ σου θεωρήσωσιν^m τὰ ἔργαⁿ ἃ ποιεῖς· **4** οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι^o ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. Εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.» **5** Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν.

6 Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὕπω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἔτοιμος. **7** Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. **8** Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην.^p Ἐγὼ οὕπω^q ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς^r οὕπω πεπλήρωται.» **9** Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς^s ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

Jesus leaves Galilee—the last six months of His public ministry

7:10 Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν,^t οὐ φανερώς, ἀλλ' ὡς^u ἐν κρυπτῷ. **11** Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ

^f ο χριστος ο υιος f³⁵ N (99.5%) CP, HF, RP, OC, TR | 123 αγιος P⁶⁶ | 3 αγιος P^{75v} KB, C, D, W (0.5%) NU

^g του θεου του ζωντος f³⁵ N (97.7%) CP, HF, RP, OC, TR | 12 P^{66,75} KB, C, D, W (1.8%) NU | 34 (0.5%)

^h αυτοις f³⁵ [70%] CP, HF | 1 ο ιησους P⁷⁵ B, C, N [30%] RP, OC, TR, NU | 1 ιησους P⁶⁶ | ιησους και ειπεν 1 K | ο ιησους λεγων D

ⁱ ισκαριωτην f³⁵ N (96.3%) CP, HF, RP, OC, TR | ισκαριωτου P^{66,75} B, C, W (2.8%) NU | απο καρνωτου K (0.6%) | ισκαριωτ (0.2%) | σκαριωθ D

^j εμελλεν αυτον παραδιδοναι f³⁵ (K) (80.2%) CP, HF, RP, OC | ημελλεν 23 P⁶⁶ (14.8%) TR | ~ 132 P⁷⁵ B, C, N, W (3%) NU | ~ 213 (0.7%) | ~ ημελλεν 32 D (0.7%) | ~ 2 ημελλεν 3 (0.4%) | two other variants (0.2%)

^k ων f³⁵ P⁶⁶ KN, W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- B, C, D [0.5%] NU

^l περιεπατει ο ιησους μετα ταυτα f³⁵ [90%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 45123 P^{66,75} KA, C, D, W [10%] NU | ~ 4513 B | ~ 1 μετ αυτων 23 N

^m θεωρησωσιν f³⁵ P⁶⁶ [96%] CP, HF, RP, OC, TR | θεωρησουσιν P⁷⁵ B, D, N, W [4%] NU | θεωρουσιν K

ⁿ τα εργα f³⁵ KD [30%] | 12 σου N, W [63.5%] CP, HF, RP, OC, TR | σου 12 P^{66,75} B [0.5%] NU | 12 συ [1%]

^o εν κρυπτω τι f³⁵ P⁶⁶ D, W [95%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 312 P⁷⁵ KB, N [5%] NU

^p ταυτην f³⁵ K [95%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P^{66,75} B, D, N, W [5%] NU

^q ουπω f³⁵ P^{66,75} B, N, T, W [96.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ουκ KD [3%] NU | --- [0.5%]

^r ο καιρος ο εμος f³⁵ [95%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 342 P^{66,75} B, D, N, W [4.5%] NU | ~ 42 K [0.5%]

^s αυτοις f³⁵ P⁷⁵ B, T (87.5%) CP, HF, RP, OC, TR | αυτος P⁶⁶ KD, N, W (8.3%) NU | αυτου (0.5%) | --- (3.4%) | two other variants (0.2%)

^t τοτε και αυτος ανεβη εις την εορτην f³⁵ D [95%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 5671234 P^{66,75} KB, N, W [5%] NU

^u αλλ ως f³⁵ N, W [99%] CP, HF, RP, OC, TR | αλλα 2 P^{66,75} B [0.5%] [NU] | 1 KD [0.5%]

ἔλεγον, «Ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος;» **12** Καὶ γογγυσμὸς πολλὸς περὶ αὐτοῦ ἦν^v ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι «Ἄγαθός ἐστιν,» ἄλλοι^w ἔλεγον, «Οὐ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον.»
13 Οὐδεὶς μὲντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

Jesus teaches in the Temple

14 Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης, ἀνέβη ὁ^x Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν.
15 Καὶ ἐθαύμαζον^y οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, «Πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν, μὴ μεμαθηκώς;» **16** Ἀπεκρίθη οὖν^z αὐτοῖς ὁ^a Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· «Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμή, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με. **17** Ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστὶν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. **18** Ὁ ἀφ' ἐαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ, ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθής ἐστίν, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν.

Moses vs the Jews

19 »Οὐ Μωσῆς^b δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; Καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. Τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι;» **20** Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος καὶ εἶπεν,^c «Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι;»

21 Ἀπεκρίθη^d Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· «Ἐν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. **22** Διὰ τοῦτο· Μωσῆς^e δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν (οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως^f ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων), καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. **23** Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως,^g ἐμοὶ χολᾷτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; **24** Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.»^h

Public opinion divided

25 Ἐλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· «Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; **26** Καὶ ἴδε, παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. Μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶςⁱ ὁ Χριστός; **27** Ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχεται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν.»

^v πολυς περι αυτου ην f³⁵ (89.3%) CP, HF, RP, OC, TR | ~ 1423 κN (6.5%) | ~ 2341 Ϝ⁷⁵B, T, W (1.5%) NU | ~ 4123 (0.5%) | ~ 2314 (0.4%) | ~ 4231 (0.1%) | 123 (0.4%) | 124 (0.8%) | ~ 423 Ϝ⁶⁶D (alone) | 14 (0.3%) | two other readings (0.1%)

^w αλλοι f³⁵ Ϝ⁶⁶κD [95%] CP, HF, RP, OC | 1 δε Ϝ⁷⁵B, N, W [5%] TR[NU]

^x ο f³⁵ D, N, W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ^{66,75}κB [0.5%] NU

^y και εθαυμαζον f³⁵ N [98%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 2 ουν Ϝ^{66,75}κB, D, W [2%] NU

^z ουν rell | --- D [20%] TR

^a ο f³⁵ Ϝ⁶⁶D(N)W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR[NU] | --- κB [0.5%]

^b μωσης f³⁵ [90%] CP, HF, RP, TR | μουσης Ϝ⁶⁶κB, D, N, W [10%] OC, NU

^c και ειπεν f³⁵ D, N [95%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ^{66,75}κB, W [1%] NU | 1 ειπον αυτω [4%]

^d απεκριθη rell | 1 ο D, N, W [20%] TR

^e μωσης f³⁵ [85%] CP, HF, RP, TR | μουσης Ϝ^{66,75}(κ)B(D)N, W [15%] OC, NU

^f μωσηως f³⁵ κN [95%] CP, HF, RP, TR | μουσεως Ϝ⁶⁶B, D, W [5%] OC, NU

^g μωσηως f³⁵ [85%] CP, HF, RP, TR | μουσεως Ϝ^{66,75}κB(D)N, W [15%] OC, NU

^h κρινατε f³⁵ κ [99%] CP, HF, RP, OC, TR | κρινετε Ϝ^{66,75}B, N [1%] NU | κρεινετε D | κρινεται W

ⁱ αληθως f³⁵ [90%] HF, RP, OC, TR | --- Ϝ^{66,75}κB, D, N, W [10%] CP, NU

28 Ἐκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδασκῶν ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων· «Κἀμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ’ ἐμαντοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ’ ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. **29** Ἐγὼ οἶδα αὐτὸν ὅτι παρ’ αὐτοῦ εἰμι, κἀκεῖνός με ἀπέστειλεν.» **30** Ἐζήτησαν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ’ αὐτὸν τὴν χεῖρα ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

31 Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν^k εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον ὅτι^l «Ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μήτι^m πλείονα σημεῖαⁿ ποιήσει ὢν οὗτος ἐποίησεν;» **32** Ἦκουσαν^o οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν ὑπηρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς^p ἵνα πιάσωσιν αὐτόν.

33 Εἶπεν οὖν^q ὁ Ἰησοῦς· «Ἔτι μικρὸν χρόνον^r μεθ’ ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. **34** Ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὐρήσετε·^s καί, ὅπου εἰμι ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.» **35** Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς· «Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὐρήσομεν αὐτόν; Μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς Ἑλληνας; **36** Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος^t ὃν εἶπεν, «Ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὐρήσετε·^u καί, ὅπου εἰμι ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;»»

The last day of the feast

37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς, εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξεν, λέγων· «Εάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. **38** Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ Γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος.» **39** (Τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ Πνεύματος, ὃ^v ἡμελλον^w λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες^x εἰς αὐτόν, οὐπω γὰρ ἦν Πνεῦμα Ἅγιον^y ὅτι^z Ἰησοῦς οὐδέπω ἔδοξάσθη.)

^j ἐγὼ **f**³⁵ **g**⁷⁵B,W [75%] CP,HF,RP,OC,NU | 1 δε **g**⁶⁶ND,N [25%] TR

^k πολλοὶ δε εκ του οχλου επιστευσαν **f**³⁵ [93%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 345216 **g**^{75v}B [0.5%] NU | ~ 126345 **g**⁶⁶ND [0.5%] | ~ 345 συν 6 [5%] | ~ 34516 [1%] | ~ 34 συν 516 W | ~ 345 ου 16 N

^l οτι **f**³⁵ [95%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **g**^{66,75}NB,D,N,W [5%] NU

^m μητι **f**³⁵ N [95%] CP,HF,RP,OC,TR | μη **g**^{66,75}NB,D,W [5%] NU

ⁿ σημεια **f**³⁵ **g**^{66,75}NB,D,N,W [40%] CP,NU | 1 τούτων [55%] HF,RP,OC,TR | τούτων 1 [5%]

^o ηκουσαν *rell* | 1 συν N [15%] | 1 δε **g**⁶⁶ND | ~ και 1 [1%]

^p υπηρετας οι φαρισαιοι και οι αρχιερεις **f**³⁵ [80%] CP,HF,RP,OC | ~ 234561 [10%] TR | ~ 564231 **g**⁷⁵(B)N,W [10%] NU | ~ 126453 **g**⁶⁶D | ~ τους 126453 **g**

^q συν *rell* | 1 αυτοις [5%] TR

^r μικρον χρονον **f**³⁵ (D)N [98%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 21 **g**^{66,75}NB(B)W [2%] NU

^s ευρησετε **f**³⁵ **g**⁶⁶ND,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 με **g**⁷⁵B,N [0.5%] [NU]

^t ουτος ο λογος **f**³⁵ **g** [90%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 231 **g**^{66,75v}B,D,N,W [10%] NU

^u ευρησετε **f**³⁵ **g**⁶⁶ND,N,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 με **g**⁷⁵B [0.5%] [NU]

^v ο **f**³⁵ **g**⁷⁵B [30%] NU | ου **g**⁶⁶ND,N,W [70%] CP,HF,RP,OC,TR

^w ημελλον **f**³⁵ **g** [50%] | εμελλον **g**^{66,75}B,D,N [50%] CP,HF,RP,OC,TR,NU | --- W

^x πιστευοντες **f**³⁵ ND,N [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | πιστευσαντες **g**⁶⁶B,W [0.5%] NU

^y αγιον **f**³⁵ **g**⁶⁶N,W (97.1%) CP,HF,RP,OC,TR | --- **g**⁷⁵NT (1.9%) NU | 1 δεδομενον B (0.7%) | 1 επ αυτοις D (alone) | four other variants (0.3%)

^z οτι *rell* | 1 ο [15%] TR

40 Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου^a ἀκούσαντες τὸν λόγον^b ἔλεγον, «Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Προφήτης.» **41** Ἄλλοι ἔλεγον, «Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός.» Ἄλλοι ἔλεγον·^c «Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; **42** Οὐχὶ^d ἡ Γραφὴ εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυὶδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεέμ, τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαυὶδ, ὁ Χριστὸς ἔρχεται;»^e **43** Σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο^f δι' αὐτόν. **44** Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας.

The operatives are empty-handed

45 Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι, «Διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν;» **46** Ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται, «Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος^g ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος.»^h **47** Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι· «Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; **48** Μὴ τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; **49** Ἄλλ'ⁱ ὁ ὄχλος οὗτος, ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρτοι^j εἰσιν.»

50 Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς (ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτόν,^{k,l} εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν), **51** «Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον^m καὶ γινῶ τί ποιεῖ;» **52** Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπονⁿ αὐτῷ· «Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ;

^a πολλοι ουν εκ του οχλου **f**³⁵ **N** [97.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 3452 **ϕ**⁷⁵ **κ**B, D, W [2%] NU | 1345 οἱ **ϕ**⁶⁶ | four other variants

^b τον λογον **f**³⁵ (53.2%) CP, HF, RP, OC, TR | των λογων (18.5%) | 12 αυτου (8.7%) | 12 τουτον (7.8%) | των λογων αυτου **W** (5.7%) | των λογων τουτων **ϕ**⁷⁵ **B, N, T** (5.1%) NU | αυτου των λογων τουτων **ϕ**⁶⁶ **κ**D | --- (0.5%) | five further variants (0.4%)

^c αλλοι ελεγον **f**³⁵ **ϕ**⁶⁶ **κ**(D) [85%] CP, HF, RP, OC | 1 δε 2 [10%] TR | οἱ δε 2 **ϕ**⁷⁵ **B, N, W** [2%] NU | --- [3%]

^d ουχι **f**³⁵ **κ**(D, W) [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ουχ **ϕ**^{66, 75} [0.5%] NU | ουκ **B, N**

^e ο χριστος ερχεται **f**³⁵ **ϕ**⁶⁶ **κ**(D) (97.1%) CP, HF, RP, OC, TR | ~ 312 **ϕ**⁷⁵ **B, T, W** (0.8%) NU | 12 ερχετε **N** | 3 (0.5%) | long omissions (1.6%)

^f εν τω οχλω εγενετο **f**³⁵ [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 4123 **ϕ**^{66, 75} **κ**B, N, W [1%] NU | ~ 4 εις τον οχλον **D**

^g ουτως ελαλησεν ανθρωπος **f**³⁵ [98%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 132 **ϕ**⁶⁶ **κ**D | ~ 213 **ϕ**⁷⁵ **B, N, W** [1%] NU | two other readings

^h ως ουτος ο ανθρωπος **f**³⁵ (97.9%) CP, HF, RP, OC, TR | ~ 1342 (0.4%) | 1234 λαλει (0.4%) | 12 λαλει 34 **ϕ**⁶⁶ **κ** (0.2%) | 12 λαλει **D** (0.2%) | --- **ϕ**⁷⁵ **B, T, W** (1%) NU

ⁱ αλλ **f**³⁵ **κ**N, W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | αλλα **ϕ**⁶⁶ **B, D** [0.5%] NU

^j επικαταρατοι **f**³⁵ **D, N** [99%] CP, HF, RP, OC, TR | επαρατοι **ϕ**⁶⁶ **κ**B, W [1%] NU | απαρατοι **ϕ**⁷⁵

^k νυκτος προς αυτον **f**³⁵ (89.1%) CP, HF, RP, OC, TR | ~ 231 **D, N** (8.2%) | 23 **ϕ**^{66, 75} **B, T, W** (0.7%) NU | 12 τον ιησουν (1.2%) | long omissions **κ** (0.8%)

^l αυτον **f**³⁵ **N** (95.8%) CP, HF, RP, OC, TR | 1 το προτερον **ϕ**⁶⁶ (W) (2.7%) [NU] | 1 προτερον **ϕ**⁷⁵ **B, T** (0.7%) | 1 το πρωτον **D** (0.3%) | omit clause **κ** (0.5%)

^m παρ αυτου προτερον **f**³⁵ [85%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ πρωτον 12 **ϕ**^{66, 75} **B, D, N, W** [10%] NU | πρωτον **κ** | 12 πρωτον [5%]

ⁿ ειπον **f**³⁵ **κ** [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ειπαν **ϕ**^{66, 75} **B, D, N, W** [3%] NU

Ἐρευνήσον^ο καὶ ἴδε, ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας^ρ οὐκ ἐγήγερται.»^{ρ,τ} **53** Καὶ ἀπῆλθεν^ς ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

The Light of the world at work

8:1 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. **2** Ὁρθρου δὲ πάλιν^υ παρεγένετο^ν εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν·^ω καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς.

A dirty deal

3 Ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτόν^χ γυναῖκα ἐπὶ^ν μοιχεία κατελιμμένην·^z καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν^α μέσῳ **4** λέγουσιν^β αὐτῷ·^ς «Διδάσκαλε, ταύτην εὔρομεν^δ ἐπ' αὐτοφώρῳ^ς μοιχευομένην.^τ **5** Ἐν δὲ^ς τῷ νόμῳ ἡμῶν Μωσῆς^η

^ο ερευνησον **f**³⁵ **ℱ**⁶⁶D,N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | εραυνησον **ℱ**⁷⁵ **ℵ**B, W [0.5%] NU

^ρ προφητης εκ της γαλιλαιας **f**³⁵ **ℵ**D, W (97.5%) CP, HF, RP, OC, TR | ~ 2341 **ℱ**⁷⁵(B)N, T (2.2%) NU | ~ 234 ο 1 **ℱ**⁶⁶ | two other readings (0.2%)

^α εγγεγερται **f**³⁵ [70%] CP, HF, RP, OC, TR | εγειρεται **ℱ**^{66,75} **ℵ**B, D, W [10%] NU | εγειρεται [20%] | εγειρετε N

^τ Verses 7:53-8:11 are omitted in about 15% of the extant MSS, including all the early uncials except Codex D (Codex C has a large lacuna from 7:3–8:34, while Codex A has a larger one, 6:50–8:52). For these verses I will cite the groups posited by von Soden as used in the H-F apparatus, rather than give percentages (**M**⁷ becomes **f**³⁵); however, Robinson's collations have demonstrated that Soden 'regularized' the data rather drastically, so the H-F apparatus may in fact be rather misleading. For all that, until Robinson's collations are fully analyzed, and the result made public, it's the best we can do, except that I personally checked all the **f**³⁵ MSS (in Robinson's collations) and guarantee that the citation of **f**³⁵ is correct—it represents 245 MSS in these verses. The two other large groups, **M**^{5&6}, do exist, although rather 'fuzzier' than Soden let on; if the lesser groups, **M**^{1,2,3,4}, can actually be extracted from the morass of variation, they will presumably qualify as secondary developments, based on the three main groups. NU places the whole pericope within [[]], which means that it is regarded as a later addition.

^ς απηλθεν **f**³⁵ **M**^{4pt,6} HF, OC | απηλθον **M**^{4pt} | επορευθη **M**^{3,5} CP, RP, TR | επορευθησαν **M**^{1,2} D, NU

^ι ιησους δε **f**³⁵ **M**^{1,2,3,5} D, CP, RP, OC, TR, NU | ~ και 1 **M**⁴ | ~ και ο 1 **M**⁶ HF

^υ παλιν **f**³⁵ **M**^{1,2,3,4,5} D, CP, RP, OC, TR, NU | 1 βαθεως **M**⁶ HF

^ν παρεγενετο **f**³⁵ **M**^{1,2,3,5} (D)CP, RP, OC, TR, NU | ηλθεν ο ιησους **M**⁶ HF | ηλθεν **M**⁴

^ω προς αυτον *rell* | --- **M**⁵ RP

^χ προς αυτον **f**³⁵ **M**^{1pt,3pt,5,6pt} CP, HF, RP, TR | --- **M**^{1pt,2,3pt,4,6pt} D, OC, NU

^ς επι **f**³⁵ **M**^{1,2,3,4,6} (D)CP, HF, OC, NU | εν **M**⁵ RP, TR

^z κατειλημμενην *rell* | καταληφθησαν **M**⁵ RP

^α εν **f**³⁵ **M**^{1,2,5} D, CP, RP, OC, TR, NU | 1 τω **M**^{3,4,6} HF

^β λεγουσιν **f**³⁵ **M**^{1,2,5} D, CP, RP, OC, TR, NU | ειπον **M**^{3,4,6} HF

^ς αυτω **f**³⁵ **M**^{1,2,3,4,6} CP, HF, OC, TR, NU | 1 πειραζοντες **M**⁵ (D)RP

^δ ταυτην ευρομεν **f**³⁵ **M**⁶ CP, HF | αυτη η γυνη κατεληφθη **M**⁵ RP, TR | αυτη η γυνη ειληπται **M**^{2,3,4} | αυτη η γυνη κατειληπται **M**¹ D, OC, NU

^ε αυτοφωρω **f**³⁵ D [40%] HF, OC, TR, NU | αυτοφορω [60%] CP, RP (This split cuts across party lines—33% of **f**³⁵ reads -φορω—and so is not diagnostic.)

^τ μοιχευομενην **f**³⁵ **M**⁶ CP, HF | μοιχευομενη **M**^{1,2,3,4,5} D, RP, OC, TR, NU

^ς εν δε *rell* | ~ και 1 OC

^η ημων μωσης **f**³⁵ **M**^{2,3pt,6} CP, HF | 1 μωσης OC | ~ 2 ημιν **M**^{1pt,5} RP, TR | ημιν 2 **M**^{3pt,4} NU | 1 (D)

ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι.ⁱ Σὺ οὖν τί λέγεις;»^j **6** Τοῦτο δὲ ἔλεγον^k πειράζοντες^l αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν^m κατηγορίαν κατ' ⁿ αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν^o εἰς τὴν γῆν, μὴ προσποιούμενος.^p **7** Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες^q αὐτόν, ἀνακύψας^r εἶπεν πρὸς αὐτούς,^s «Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος^t τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω.»^u **8** Καὶ πάλιν κάτω κύψας^v ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. **9** Οἱ δὲ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι,^w ἐξήρχοντο εἰς καθ' εἷς,^x ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων.^y Καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς,^z καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὐσα.^a

10 Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς^b εἶπεν αὐτῇ·^c «Ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου;^d Οὐδεὶς σε κατέκρινεν;» **11** Ἡ δὲ εἶπεν, «Οὐδεὶς, Κύριε.» Εἶπεν δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,^e «Οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω·^f πορεύου, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν^g μηκέτι ἀμάρτανε.»^h

Jesus dialogs with the Pharisees

12 Πάλιν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησενⁱ λέγων· «Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει^j ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.»

13 Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, «Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ

ⁱ λιθοβολεῖσθαι **f**³⁵ **M**^{1pt,5} CP,RP,TR | λιθαζειν **M**^{1pt,2,3,4,6} D,HF,OC,NU

^j λεγεις **f**³⁵ **M**^{1pt,5,6pt} CP,RP,OC,TR,NU | 1 περι αυτης **M**^{1pt,2,3,4,6pt} D,HF

^k ελεγον *rell* | ειπον OC

^l πειραζοντες *rell* | εκπειραζοντες OC

^m εχωσιν *rell* | σχωσιν OC

ⁿ κατηγοριαν κατ **f**³⁵ **M**^{2,3,4,6} CP,HF,OC | κατηγορειν **M**^{1,5} RP,TR,NU | --- D

^o εγραφεν *rell* | κατεγραφεν **M**^{2pt} D,NU

^p μη προσποιουμενος **f**³⁵ **M**^{1pt,5,6pt} CP,RP | --- **M**^{1pt,2,3,4,6pt} D,HF,OC,TR,NU

^q ερωτωντες **f**³⁵ **M**^{1,2pt,3,4,5} D,CP,RP,OC,TR,NU | επερωτωντες **M**^{2pt,6} HF

^r ανακυψας **f**³⁵ **M**^{1pt,5} CP,RP,TR | ανεκυψεν και **M**^{2,3,4} D,OC,NU | αναβλεψας **M**⁶ HF

^s προς αυτους **f**³⁵ **M**⁵ CP,RP,TR | αυτοις **M**^{1,2,3,4,6} D,HF,OC,NU

^t πρωτος *rell* | πρωτον **M**^{5pt} RP

^u τον λιθον επ αυτη βαλετω **f**³⁵ CP,TR | ~ 3 αυτην 125 **M**⁵ RP | ~ 253 αυτην **M**⁶ HF | ~ 3 αυτην 52 **M**^{1pt,2pt,4} D,NU | ~ 34512 **M**^{2pt,3} | ~ 34125 **M**^{1pt} | ~ 523 αυτην OC (The reading of OC is found in 90 MSS and 270 lectionaries, as collated by Robinson—it dominates the lectionaries.)

^v κατω κυψας *rell* | κατακυψας D,NU

^w και υπο της συνειδησεως ελεγχομενοι **f**³⁵ **M**^{5,6pt} CP,RP,TR | --- **M**^{1,2,3,6pt} (D)HF,OC,NU | 1 (**M**⁴)

^x καθ' εἷς *rell* | καθείς **f**³⁵ CP (I include this information for the record and so as not to lose sight of it, but since the *theta* indicates the presence of aspiration (rough breathing) there is no ambiguity. I stay with the conventional pointing.)

^y εως των εσχατων **f**³⁵ **M**^{1pt,2,3,4,6} CP,HF,TR | --- **M**^{1pt,5} RP,OC,NU | D is wild

^z μονος ο ιησους **f**³⁵ **M**^{2,5,6pt} CP,HF,RP,TR | ~ 231 **M**^{1pt,6pt} | 23 **M**^{3,4} OC | 1 D,NU

^a ουσα *rell* | εστωσα **M**^{1pt} TR

^b και μηδεν θεασαμενος πλην της γυναικος **f**³⁵ **M**⁵ CP,RP,TR | ειδεν αυτην και **M**^{3,4,6} HF | --- **M**^{1,2} D,OC,NU

^c αυτη **f**³⁵ **M**⁵ CP,RP | γυναι **M**^{3pt,6} HF | 1 γυναι **M**^{1pt,2,3pt,4} OC,NU | 1 η γυνη TR | D is wild

^d εκεινοι οι κατηγοροι σου **f**³⁵ **M**^{5,6pt} CP,RP,TR | 234 **M**^{1,2pt,3,4,6pt} HF | --- **M**^{2pt} D,OC,NU

^e ειπεν δε αυτη ο ιησους **f**³⁵ **M**^{1pt,6} CP,HF,TR | 1245 **M**^{2,5} RP,OC | ~ 42513 **M**^{3,4} NU | ~ 421 D

^f κατακρινω *rell* | κρινω **M**⁵ RP

^g και απο του νυν **f**³⁵ **M**^{1,2,3,6} CP,HF,OC[NU] | 1 **M**^{4pt,5} RP,TR | --- **M**^{4pt} | 234 D

^h 7:53-8:11 **f**³⁵ D (85%) CP,HF,RP«OC»TR[[NU]] | --- **ϕ**^{66,75} **κ**B,N,T,W (15%)

ⁱ αυτοις ο ιησους ελαλησεν **f**³⁵ [87%] CP,HF,RP,OC | ~ 2314 [5%] TR | ~ 1423 **ϕ**⁶⁶ **κ**(W) [5%] NU | ~ 143 **ϕ**⁷⁵ **ν**B | ~ 4123 D [2%] | ~ 2341 [1%] | 12341 N

^j περιπατηση *rell* | περιπατησει D [30%] TR

ἔστιν ἀληθής.» **14** Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· «Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἀληθής ἐστίν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι ἢ^κ ποῦ ὑπάγω. **15** Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε· ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. **16** Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής^λ ἐστίν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ’ ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με Πατήρ. **17** Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστίν· **18** Ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἑμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με Πατήρ.» **19** Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, «Ποῦ ἐστίν ὁ Πατήρ σου;» Ἀπεκρίθη^μ Ἰησοῦς· «Οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν Πατέρα μου. Εἰ ἐμὲ ἤδειτε, καὶ τὸν Πατέρα μου ἤδειτε ἄν.»^ν **20** Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἔν τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

“You will die in your sins”

21 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·^ρ «Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἀμαρτία ὑμῶν ἀποθανεῖσθε. Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.» **22** Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, «Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει, ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;» **23** Καὶ εἶπεν^ρ αὐτοῖς· «Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ· ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου^ρ ἐστέ· ἐγὼ οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. **24** Εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν.» **25** Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, «Σὺ τίς εἶ;» Καὶ εἶπεν^ρ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Τὴν ἀρχὴν ὅ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν. **26** Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν, ἀλλ’ ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστίν, καὶ γὰρ ἃ ἤκουσα παρ’ αὐτοῦ— ταῦτα λέγω^ρ εἰς τὸν κόσμον.» **27** Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν Πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. **28** Εἶπεν οὖν αὐτοῖς^ρ ὁ Ἰησοῦς· «Ὅταν ὑψώσητε τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι καὶ ἀπ’ ἑμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ Πατήρ μου,^ρ ταῦτα λαλῶ. **29** Καὶ ὁ πέμψας με μετ’ ἐμοῦ ἐστίν. Οὐκ ἀφῆκέν με μόνον ὁ Πατήρ,^ρ ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.»

^κ η **f**³⁵ **ϕ**^{39,66,75c} B,D(N)T [40%] CP,OC,NU | καὶ **ϕ**⁷⁵ **κ**W [50%] HF,RP,TR | omit whole clause [10%]

^λ ἀληθής **f**³⁵ **ϕ**⁶⁶ **κ**N (97.6%) CP,HF,RP,OC,TR | ἀληθινή **ϕ**⁷⁵ B,D,T,W (1%) NU | ἀληθεια (0.2%) | δικαία (1%) | various omissions (0.3%) [homoioteleuton]

^μ ἀπεκριθη **f**³⁵ **ϕ**^{66,75} B,D [85%] HF,RP,OC,NU | 1 ο **κ**N,W [15%] CP,TR

^ν ἠδειτε αν **f**³⁵ (**κ**) [98%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 21 **ϕ**^{39v,66,75} B(N)W [2%] NU | 1 D

^ρ ο ησους **f**³⁵ (N) [97%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **ϕ**^{66,75} **κ**B,D,W [3%] NU

^ρ ο ησους **f**³⁵ N (98%) CP,HF,RP,OC,TR | --- **ϕ**^{39,66,75} **κ**B,D,T,W (1.7%) NU | omit clause (0.3%)

^ρ και ειπεν **f**³⁵ [97%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 ελεγεν **ϕ**⁷⁵ B,D,N,W [3%] NU | ελεγεν ουν **ϕ**⁶⁶ **κ**

^ρ του κοσμου τουτου **f**³⁵ **κ**D,N (95.8%) CP,HF,RP,OC,TR | ~ 312 **ϕ**^{66,75} B,T,W (0.7%) NU | 12 (2%) | various long omissions (1.5%) [homoioteleuton]

^ρ και ειπεν **f**³⁵ N [90%] CP,HF,RP,OC,TR | 2 **ϕ**^{66,75} B,W [9.5%] NU | ~ 2 ουν **κ**D [0.5%]

^ρ λεγω **f**³⁵ [80%] CP,HF,RP,OC,TR | λαλω **ϕ**^{66,75} **κ**B,D,N,W [20%] NU

^ρ αυτους **f**³⁵ **ϕ**⁷⁵ N (97%) CP,HF,RP,OC,TR[NU] | --- **ϕ**⁶⁶ B,T,W (0.8%) | 1 παλιν (**κ**)D (0.9%) | παλιν 1 (1%) | long omissions (0.2%)

^ρ μου **f**³⁵ B [98%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **ϕ**^{66,75} **κ**D,N,W [2%] NU

^ρ ο πατηρ **f**³⁵ N [96%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **ϕ**^{66,75} **κ**B,D,W [4%] NU

“The Truth will make you free”

30 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. **31** Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· «Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἔστε· **32** καὶ γνώσεσθε τὴν Ἀλήθειαν, καὶ ἡ Ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς.» **33** Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον^x αὐτῷ·^y «Σπέρμα Ἀβραάμ^z ἔσμεν καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε. Πῶς σὺ λέγεις ὅτι ᾿Ελεύθεροι γενήσεσθε;» **34** Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστιν τῆς ἁμαρτίας. **35** Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. **36** Ἐὰν οὖν ὁ Υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. **37** Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἔστε, ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. **38** Ἐγὼ δὲ^a ἑώρακα παρὰ τῷ Πατρὶ μου,^b λαλῶ, καὶ ὑμεῖς οὖν δὲ^c ἑώρακατε^d παρὰ τῷ πατρὶ^e ὑμῶν^f ποιεῖτε.»

“Your father is the devil”

39 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον^g αὐτῷ, «Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστιν.» Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἦτε,^h τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ ἐποιεῖτε· **40** νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο Ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν. **41** Ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν.» Εἶπον οὖν αὐτῷ, «Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα· ἕνα Πατέρα ἔχομεν—τὸν Θεόν.» **42** Εἶπεν οὖν^k αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Εἰ ὁ Θεὸς Πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ, ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἦκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ’ ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ’ ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. **43** Διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε;—ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. **44** Ὑμεῖς ἐκ τοῦ^l πατρὸς τοῦ διαβόλου ἔστε, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. Ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ’ ἀρχῆς καὶ ἐν τῇ

^x καὶ εἶπον **f**³⁵ [30%] | --- **ℱ**^{66,75} **κ**B,D,N,W [70%] CP,HF,RP,OC,TR,NU

^y αὐτῷ **f**³⁵ [99%] CP,HF,RP,OC,TR | πρὸς αὐτὸν **ℱ**^{66,75} **κ**B(D)W [1%] NU | 1 οἱ ἰουδαῖοι N

^z ἀβραάμ **f**³⁵ [50%] | ἀβραάμ *rell*

^a ἐγὼ ο **f**³⁵ (92.7%) CP,HF,RP,OC,TR | ~ α 1 **ℱ**^{66,75} **κ**B,C,W (0.6%) NU | 1 α D,N (4.8%) | 1 (1.4%) | 1 οσα (0.1%) | various omissions (0.4%) [homoioteleuton]

^b μου **f**³⁵ **κ**(D)N (97.8%) CP,HF,RP,OC,TR | --- **ℱ**^{66,75} B,C(W) (1.1%) NU | three other variants (0.2%) | various long omissions (0.9%) [homoioteleuton]

^c ο **f**³⁵ [90%] CP,HF,RP,OC,TR | α **ℱ**^{66,75} **κ**B,C,D,N,W [10%] NU

^d εώρακατε **f**³⁵ **ℱ**⁶⁶ **κ**D,N (86.8%) CP,HF,RP,OC,TR | ἠκούσατε **ℱ**⁷⁵ B,C,W (10%) NU | εώρακατε (2.4%) | three other variants (0.2%) | long omissions (0.7%) [homoioteleuton]

^e τῷ πατρὶ **f**³⁵ D,N (89.5%) CP,HF,RP,OC,TR | τοῦ πατρὸς **ℱ**^{66,75} **κ**B,C,W (9.8%) NU | long omissions (0.7%) [homoioteleuton]

^f ὑμῶν **f**³⁵ **κ**C(D)N (98.2%) CP,HF,RP,OC,TR | ἡμῶν (0.4%) | μου (0.2%) | --- **ℱ**^{66,75} B,W (0.6%) NU | long omissions (0.7%) [homoioteleuton]

^g εἶπον **f**³⁵ W [99%] CP,HF,RP,OC,TR | εἶπαν **ℱ**^{66,75} **κ**B,C,D,N [1%] NU

^h ἦτε **f**³⁵ C,N,W [99%] CP,HF,RP,OC,TR | ἔστε **ℱ**^{66,75} **κ**B,D [1%] NU

ⁱ ἐποιεῖτε **f**³⁵ **ℱ**⁷⁵ **κ**D,W [50%] CP,HF,RP,OC,NU | 1 ἀν C,N [50%] TR | ποιεῖτε **ℱ**⁶⁶ B [0.5%]

^j οὖν **f**³⁵ **ℱ**^{66,75} C,D,N [99%] CP,HF,RP,OC,TR[NU] | --- **κ**B,W [1%]

^k οὖν **f**³⁵ **κ**D [70%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **ℱ**^{66,75} B,C,N,W [30%] NU

^l τοῦ *rell* | --- [20%] TR

ἀληθεία οὐχ^m ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. Ὅταν λαλήⁿ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. **45** Ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετε μοι. **46** Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; Εἰ δὲ ὀ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετε μοι; **47** Ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστέ.»

48 Ἀπεκρίθησαν οὖν^p οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, «Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι Σαμαρείτης^q εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις;» **49** Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· «Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω· ἀλλὰ τιμῶ τὸν Πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετε με. **50** Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. **51** Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν^r τηρήσῃ θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ, εἰς τὸν αἰῶνα.»

“Before Abraham was, I AM”

52 Εἶπον οὖν^s αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· «Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις, ᾧ Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ οὐ μὴ γεύσῃται θανάτου^t εἰς τὸν αἰῶνα.» **53** Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ, ὅστις ἀπέθανεν; Καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον. Τίνα σεαυτὸν σὺ^u ποιεῖς;» **54** Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· «Ἐάν ἐγὼ δοξάζω^v ἑμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδὲν ἐστίν. Ἔστιν ὁ Πατὴρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι ᾧ Θεὸς ἡμῶν^w ἐστίν.» **55** Καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν. Καὶ ἐάν^x εἶπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὁμοῖος ὑμῶν,^y ψεύστης, ἀλλ’ οἶδα αὐτόν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. **56** Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλίασατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν· καί, εἶδεν καὶ ἐχάρη.»

57 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν, «Πεντήκοντα ἔτη οὐπω ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἐώρακας;» **58** Εἶπεν^z αὐτοῖς ὁ^a Ἰησοῦς, «Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγὼ εἰμι.» **59** Ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ’ αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν· καὶ παρήγεν οὕτως.^b

^m οὐχ **f**³⁵ **Ɔ**⁷⁵C [90%] CP, HF, RP, OC, TR | οὐκ **Ɔ**^{66,75} **κ**B(D)N, W [10%] NU [In consequence, NU has the Imperfect of the verb, rather than the Perfect, and this choice is reflected in many translations.]

ⁿ λαλή *rell* | λαλεῖ N [20%]

^o δε **f**³⁵ [95%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **Ɔ**^{66,75} **κ**B, C, N, W [5%] NU | D omits verse 46

^p οὖν **f**³⁵ [95%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **Ɔ**^{66,75} **κ**B, C, D, N, W [5%] NU

^q σαμαρειτης **f**³⁵ **Ɔ**⁷⁵B, C, D [99%] CP, HF, RP, OC, TR | σαμαριτης **Ɔ**⁶⁶ **κ**N, W [1%] NU

^r τον λογον τον εμον **f**³⁵ **Ɔ**⁶⁶ N [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 142 **Ɔ**⁷⁵ **κ**B, C, D, W [1%] NU

^s οὖν **f**³⁵ **Ɔ**⁷⁵D, N [99%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- **Ɔ**⁶⁶ **κ**B, C, W [1%]

^t ου μη γευσηται (γευσητε [5%]) θανατου **f**³⁵ **Ɔ**^{66,75} A, C, D, N, W [85%] CP, HF, RP, OC, NU | 12 γευσεται 4 [15%] TR | 123 **κ** | ~ θανατον 12 θεωρηση B

^u συ **f**³⁵ [75%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **Ɔ**^{66,75} **κ**A, B, C, D, N, W [25%] NU

^v δοξαζω **f**³⁵ **Ɔ**⁶⁶ A, N [95%] CP, HF, RP, OC, TR | δοξασω **Ɔ**⁷⁵ **κ**B, C, D, W [5%] NU

^w ημων **f**³⁵ **Ɔ**^{66,75} A, C, N, W [70%] HF, RP, NU | υμων **κ**B, D [30%] CP, OC, TR

^x και εαν **f**³⁵ **Ɔ**⁶⁶ A, C, N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | καν **Ɔ**⁷⁵ **κ**B, D, W [0.5%] NU

^y ομοιος υμων **f**³⁵ **κ**C, N (93.3%) CP, HF, RP, OC, TR | ομοιος 2 (1.5%) | ~ 21 **Ɔ**⁶⁶ (0.8%) | 1 υμιν **Ɔ**⁷⁵ A, B(D)W (3.5%) NU | three other variants (0.2%) | long omissions (0.6%) [homoioteleuton]

^z ειπεν *rell* | 1 οὖν D, N [20%]

^a ο **f**³⁵ **Ɔ**⁶⁶ **κ**A, D, N, W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **Ɔ**⁷⁵ B, C [0.5%] NU

^b (+και N 3%) διελθων (-δ. 1%) δια μεσου αυτων (+επορευετο C, N 2.4%) και (-κ. 1.3%) παρηγεν ουτως (-ο. 1%) **f**³⁵ A(C)(N) (99%) CP, HF, RP, OC, TR | --- **Ɔ**^{66,75} **κ**B, D, W (1%) NU

The man born blind

9:1 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς.^c **2** Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, «Ραββί, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ;» **3** Ἀπεκρίθη^d Ἰησοῦς· «Οὔτε οὗτος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. **4** Ἐμε^e δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρας ἐστίν· ἔρχεται νῦν ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. **5** Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου.»

The man is healed

6 Ταῦτα εἰπὼν, ἔπτυσεν χαμαὶ καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισεν^f τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ.^g **7** Καὶ εἶπεν αὐτῷ, «Ὑπαγε, νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ» (ὃ ἐρμηνεύεται, Ἀπεσταλμένος). Ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἤλθεν βλέπων.

8 Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς^h ἦν ἔλεγον, «Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν;» **9** Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι «Οὗτός ἐστιν»· ἄλλοι δὲ ὅτιⁱ «Ὅμοιος^j αὐτῷ ἐστιν.» Ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι «Ἐγὼ εἰμι.»

10 Ἐλεγον οὖν αὐτῷ, «Πῶς^k ἀνεώχθησάν^l σου^m οἱ ὀφθαλμοί;» **11** Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· «Ἄνθρωποςⁿ λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶπέν μοι,^o «Ὑπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ^p Σιλωάμ καὶ νίψαι.» Ἀπελθὼν δὲ^q καὶ νιψάμενος, ἀνέβλεψα.» **12** Εἶπον οὖν^r αὐτῷ, «Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος;» Λέγει, «Οὐκ οἶδα.»

The man is excommunicated

13 Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους τὸν ποτε τυφλόν. **14** (Ἦν δὲ σάββατον ὅτε^s τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέωξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς.) **15** Πάλιν οὖν

^c γενετῆς *rell* | γεννητῆς [5%] | γεννητῆς [15%] | γενητῆς N [5%] | γεννητοῖς [10%]

^d ἀπεκριθη *rell* | 1 ο D,N [15%] TR

^e εμε **f**³⁵ A,C,N (99.3%) CP, HF, RP, OC, TR | ημας **ϕ**^{66,75} **κ**B(D)(W) (0.5%) NU | long omission (0.2%) [homoioteleuton]

^f ἐπεχρισεν **f**³⁵ W [97%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 ατου **ϕ**⁶⁶⁽⁷⁵⁾ **κ**(A)(D)N [2%] NU | ἐπεθηκεν C [1%] | ἐπεθηκεν ατου B

^g του τυφλου **f**³⁵ A,C,W [98%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **ϕ**^{66,75} **κ**B [2%] NU | ατου D,N

^h τυφλος **f**³⁵ [90%] CP, HF, RP, OC, TR | προσαιτης **ϕ**^{66,75} **κ**A,B,C,D,N,W [10%] NU

ⁱ δε οτι **f**³⁵ A,D [98%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 **κ** [1%] | --- **ϕ**^{66,75} B,C,W [1%] NU | 2 N

^j ομοιος **f**³⁵ A,D,N [98%] CP, HF, RP, OC, TR | ελεγον ουχι αλλα 1 **ϕ**⁶⁶ **κ**C,W [0.5%] NU | ελεγον ουχι αλλ 1 **ϕ**⁷⁵ B [0.5%] | ουχι αλλ 1 [1%]

^k πως **f**³⁵ **ϕ**⁷⁵ A,B,W [99%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 ουν **ϕ**⁶⁶ **κ**C,D,N [1%] [NU]

^l ἀνεωχθησαν **f**³⁵ A [75%] CP, HF, RP, OC, TR | ηνεωχθησαν **ϕ**^{66,75} **κ**B,C,D,N,W [25%] NU

^m σου *rell* | σοι [15%] some TRs | --- **ϕ**⁶⁶

ⁿ και ειπεν ανθρωπος **f**³⁵ A,N [98%] CP, HF, RP, OC, TR | ο 3 ο **ϕ**⁶⁶ **κ**B [1.5%] NU | 3 ο **ϕ**⁷⁵ C [0.5%] | 3 D,W

^o μοι **f**³⁵ **ϕ**⁷⁵ A,D,N,W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 οτι **ϕ**⁶⁶ **κ**B [0.5%] NU

^p την κολυμβηθραν του **f**³⁵ A,N (97.6%) CP, HF, RP, OC, TR | τον **ϕ**^{66,75} **κ**B,D,W (2.1%) NU | --- (0.4%)

^q δε **f**³⁵ A [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ουν **ϕ**^{66,75} **κ**B,D,N,W [3%] NU

^r ειπον ουν **f**³⁵ N [97.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ειπαν 2 **ϕ**⁶⁶ D | 1 A | ~ και 1 **ϕ**⁷⁵ [2%] | ~ και ειπαν **κ**B,W [alone] NU

^s οτε **f**³⁵ A,D,N (99.1%) CP, HF, RP, OC, TR | εν η ημερα **ϕ**^{66,75} **κ**B,W (0.9%) NU

ἡρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, «Πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς,[†] καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω.» **16** Ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές, «Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν παρὰ τοῦ Θεοῦ,[‡] ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ.» Ἄλλοι[‡] ἔλεγον, «Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν;» Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. **17** Λέγουσιν οὖν[‡] τῷ τυφλῷ πάλιν, «Σὺ τί[‡] λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἠνοιξέν[‡] σου τοὺς ὀφθαλμούς;» Ὁ δὲ εἶπεν ὅτι «Προφήτης ἐστίν.»

18 Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν[‡] καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος. **19** Καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες· «Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; Πῶς οὖν ἄρτι βλέπει;»[‡] **20** Ἀπεκρίθησαν δὲ[‡] αὐτοῖς[‡] οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον· «Οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. **21** Πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἶδαμεν, ἢ τίς ἠνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν. Αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε.[‡] Αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ[‡] λαλήσει.» **22** Ταῦτα εἶπον[‡] οἱ γονεῖς αὐτοῦ ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους, ἥδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. **23** Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον[‡] ὅτι «Ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε.»[‡]

24 Ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον[‡] ὃς ἦν τυφλὸς καὶ εἶπον[‡] αὐτῷ· «Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος[‡] ἁμαρτωλὸς ἐστίν.» **25** Ἀπεκρίθη οὖν[‡] ἐκεῖνος καὶ εἶπεν·[‡] «Εἰ ἁμαρτωλὸς ἐστίν, οὐκ οἶδα. Ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν, ἄρτι

[†] επεθηκεν μου (μοι N CP) επι τους οφθαλμους f³⁵ P^{66,75} NB(N) [95%] (CP)HF,RP,OC,NU | ~ 13452 D [5%] TR | ~ 21345 A

[‡] ουτος ο ανθρωπος ουκ εστιν παρα του (-τ. A) θεου f³⁵ (A) [95%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 4516823 P^{66,75} NB,D,N,W [5%] NU

^v αλλοι f³⁵ P^{66,75} A,N [97%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 δε NB,D,W [3%] [NU]

^w ουν f³⁵ P^{66,75} NA,B(D)N,W [30%] CP,NU | --- [70%] HF,RP,OC,TR

^x συ τι f³⁵ P⁷⁵ A,D,N,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 21 NB [0.5%] NU | --- P⁶⁶

^y ηνοιξεν f³⁵ P⁶⁶ NA [88%] CP,HF,RP,OC,TR | ηνεωξεν P⁷⁵ B,W [2%] NU | ανεωξεν [10%] | ηνουξεν D | ανεωξεν N

^z τυφλος ην f³⁵ A [99%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 21 P^{66,75} NB,N,W [1%] NU | --- D

^a αρτι βλεπει f³⁵ P⁶⁶ A(N) (98.6%) CP,HF,RP,OC,TR | ~ 21 P⁷⁵ NB,D,W (1%) NU | five other variants (0.4%)

^b δε f³⁵ A,N [85%] CP,HF,RP,OC | ουν P^{66,75} NB [5%] NU | --- D,W [10%] TR

^c αυτοις f³⁵ A,D,N [95%] CP,HF,RP,OC,TR | --- P^{66,75} NB,W [5%] NU

^d αυτος ηλικιαν εχει αυτον ερωτησατε f³⁵ A(N) [98%] CP,HF,RP,OC,TR | 123 P⁷⁵ N | ~ 4523 P⁶⁶ B(D) [2%] NU | 23 W

^e εαυτου *rell* | αυτου D [20%] TR

^f ειπον *rell* | ειπαν N [alone] NU

^g ειπον f³⁵ P⁶⁶ A,N,W [98.5%] CP,HF,RP,OC,TR | ειπαν P⁷⁵ NB,D [0.5%] NU | --- [1%]

^h ερωτησατε f³⁵ A [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | επερωτησατε P^{66,75} NB,W [0.5%] NU | ερωτατε D | ερωτησεται N

ⁱ εκ δευτερου τον ανθρωπον f³⁵ A,N [99%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 3412 P^{66,75} NB,W [1%] NU | ~ αυτον 12 D

^j ειπον f³⁵ A [99%] CP,HF,RP,OC,TR | ειπαν P^{66,75} NB,D,N,W [1%] NU

^k ο ανθρωπος ουτος f³⁵ A,D,N [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 312 P^{66,75} (N)B,W [0.5%] NU

^l ουν *rell* | --- [15%]

^m και ειπεν f³⁵ N [98%] CP,HF,RP,OC,TR | --- P^{66,75} NA,B,D,W [2%] NU

βλέπω.» **26** Εἶπον δὲⁿ αὐτῷ πάλιν·^o «Τί ἐποίησέν σοι; Πῶς ἀνέωξέν^p σου τοὺς ὀφθαλμούς;» **27** Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· «Εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκούσατε. Τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταί^q γενέσθαι;» **28** Ἐλοιδόρησαν^r αὐτὸν καὶ εἶπον· «Σὺ εἶ μαθητὴς ἐκείνου,^s ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωσέως^t ἐσμὲν μαθηταί. **29** Ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωσεῖ^u λελάληκεν ὁ Θεός· τοῦτον δέ—οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν.» **30** Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς· «Ἐν γὰρ τούτῳ^v θαυμαστόν ἐστιν—ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἶδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ἀνέωξέν^w μου τοὺς ὀφθαλμούς. **31** Οἶδαμεν δὲ^x ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῆς ἦ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ^y, τούτου ἀκούει. **32** Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἥνοιξέν^z τις ὀφθαλμούς τυφλοῦ γεγεννημένου. **33** Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν.» **34** Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον^a αὐτῷ, «Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλως,^b καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς;» Καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

35 Ἦκουσεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω·^c καὶ εὐρῶν αὐτόν, εἶπεν αὐτῷ,^d «Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ;»^e **36** Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, «Καὶ τίς ἐστίν, Κύριε,^f ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν;» **37** Εἶπεν δὲ^g αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, «Καὶ ἐώρακας^h αὐτόν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν.» **38** Ὁ δὲ ἔφη, «Πιστεύω, Κύριε.» Καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. **39** Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, «Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται.»

ⁿ δε f³⁵ A [95%] CP, HF, RP, OC, TR | οὐν P^{66,75} B, D, N, W [5%] NU | --- K

^o παλιν f³⁵ P⁶⁶ A [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P⁷⁵ KB, D, W [0.5%] NU

^p ανεωξεν f³⁵ [30%] CP | ηνεωξεν P^{66,75} N, W [2%] | ηνοιξεν A, B [63%] HF, RP, OC, TR, NU | ηνυξεν KD [5%]

^q αυτου μαθηται *rell* | ~ 21 P⁶⁶ KD [30%]

^r ελοιδορησαν f³⁵ P⁶⁶ A [92%] CP, HF, RP, OC | και 1 P⁷⁵ KB, W [0.5%] NU | 1 οὐν [5%] TR | οι δε 1 D, N [2.5%]

^s ει μαθητης εκεινου f³⁵ [98%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 213 P⁷⁵ KA, B(N)W [1.5%] NU | ~ 231 P⁶⁶ D [0.5%]

^t μωσεως f³⁵ A, B, N [98%] CP, HF, RP, TR | μουσεως P⁷⁵ KD, W [2%] OC, NU

^u μωσει f³⁵ A, N [50%] CP, HF | μωση [48%] RP, TR | μουσει P^{66,75} KB, D, W [1%] OC, NU | μουση [1%]

^v γαρ τουτω f³⁵ A [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 το P^{66,75} KB, N, W [1%] NU | 1 τουτο [2%] | ~ 2 οὐν D

^w ανεωξεν f³⁵ A [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ηνοιξεν P^{66,75} KB, D [0.5%] NU | ηνεωξεν N, W [0.5%]

^x δε f³⁵ A, N, W [98%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P^{66,75} KB, D [2%] NU

^y ποιη *rell* | ποιει [15%]

^z ηνοιξεν f³⁵ P⁶⁶ KA [98%] CP, HF, RP, OC, TR | ηνεωξεν B, N, W [0.5%] NU | ανεωξεν P⁷⁵ [1.5%] | ηνυξε D

^a ειπον f³⁵ A [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ειπαν P^{66,75} KB(D)W [1%] NU

^b ολως f³⁵ [25%] | ολος P⁷⁵ KA, B, D, W [75%] CP, HF, RP, OC, TR, NU | ο λογος P⁶⁶

^c ηκουσεν ο ιησους οτι εξεβαλον αυτον εξω f³⁵ P⁶⁶ A, D, W (88.3%) CP, HF, RP, OC, TR | 134567 P⁷⁵ KB (0.4%) NU | two other variations (0.2%) | --- (11%) [The omission is an obvious case of homoioteleuton—the last three words are identical.]

^d αυτω f³⁵ P⁶⁶ A (99.4%) CP, HF, RP, OC, TR | --- P⁷⁵ KB, D, W (0.6%) NU

^e θεου f³⁵ A (99.6%) CP, HF, RP, OC, TR | ανθρωπου P^{66,75} KB, D, W (0.4%) NU

^f απεκριθη εκεινος και ειπεν και τις εστιν κυριε f³⁵ [97.5%] CP, HF, RP, OC, NU | 1234678 [2%] TR | 567 εφη 8 P⁷⁵ B, W | 12678 A | ~ 1234867 K | 12567 εφη 8 P⁶⁶

^g δε f³⁵ A [99%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P^{66,75} (K)B(D)W [1%] NU

^h εωρακας f³⁵ KA, D [80%] CP, HF, RP, OC, TR, NU | εορακας P^{66,75} B, W [20%] | two other spellings

40 Καὶ ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ' αὐτοῦ¹ καὶ εἶπον αὐτῷ, «Μὴ καὶ ἡμεῖς^k τυφλοὶ ἐσμεν;» 41 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Εἰ τυφλοὶ ἦτε οὐκ ἂν εἶχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι «Βλέπομεν,» ἢ οὖν^l ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

Jesus the Shepherd

A true shepherd

10:1 »Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλήν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶν καὶ ληστής. 2 Ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμὴν ἐστὶν τῶν προβάτων. 3 Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει· καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ^m κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. 4 Καὶⁿ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλλῃ,^o ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ. 5 Ἄλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν,^p ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἄλλοτρίων τὴν φωνήν.» 6 Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

The Door

7 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·^q «Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. 8 Πάντες ὅσοι ἦλθον πρὸ ἐμοῦ^s κλέπται εἰσὶν καὶ λησταί, ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. 9 Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα. Δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὐρήσει. 10 Ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ, καὶ θύσῃ, καὶ ἀπολέσῃ. Ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν, καὶ περισσὸν ἔχωσιν.

The Good Shepherd

11 »Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. 12 Ὁ μισθωτὸς δέ,^t καὶ οὐκ^u ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ εἰσὶν^v τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφήσιν τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος

¹ καὶ f³⁵ A [98%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ^{66,75} κB, W [1%] NU | ~ δε D | ~ ουν [1%]

^j ὄντες μετ' αὐτοῦ f³⁵ A [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 231 Ϝ^{66,75} κB, D, W [3%] NU

^k ἡμεῖς *rell* | υμεῖς CP

^l ἢ οὖν f³⁵ A [95%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 κB [3%] NU | καὶ 1 Ϝ⁷⁵ | 1 αὶ Ϝ⁶⁶ | αὶ D, W [1%] | 121 [1%]

^m καλεῖ f³⁵ [98%] CP, HF, RP, OC, TR | φωνεῖ Ϝ^{66,75} κA, B, D, W [2%] NU

ⁿ καὶ f³⁵ A, D [95%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ δε [3%] | --- Ϝ^{66,75} κB, W [2%] NU

^o προβατα εκβαλλη f³⁵ [50%] | 1 εκβαλη A [45%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 εκβαλει [3%] | παντα εκβαλη Ϝ⁷⁵ B, W [2%] NU | εκβαλη παντα Ϝ⁶⁶ | εκβαλη κ [All the verbs in verses 3 and 4 are in the present tense.]

^p ακολουθησωσιν f³⁵ Ϝ^{66,66,75} κ, W [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ακολουθησουσιν A, B, D [3%] NU

^q πάλιν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς f³⁵ D (84.4%) CP, HF, RP, OC, TR | ~ 2134 κA (9.2%) | ~ 2341 (1.6%) | 234 Ϝ^{45,66} W (3%) | 134 Ϝ⁷⁵ (0.5%) NU | 12 (0.5%) | 14 B (alone) | --- (0.2%) | long omissions (0.4%) [homoioteleuton]

^r ὅτι f³⁵ Ϝ⁶⁶ κA, D, W (73.2%) CP, HF, RP, OC, TR, NU | --- Ϝ⁷⁵ B (26.8%)

^s ἦλθον προ ἐμοῦ f³⁵ Ϝ⁶⁶ A, B, D, W [45%] OC[NU] | ~ 231 [5%] TR | 1 Ϝ⁷⁵ κ [50%] CP, HF, RP

^t μισθωτος δε f³⁵ A [95%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 Ϝ⁶⁶ κD [3%] | 1 Ϝ^{45,75} B, W [2%] NU

^u οὐκ *rell* | ουχ CP

^v εἰσιν f³⁵ D [95%] CP, HF, RP, OC, TR | ἐστιν Ϝ^{45,66,75} κA, B, W [5%] NU

ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα.^w **13** Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει^x ὅτι μισθωτὸς ἔστιν καὶ οὐ μέλει^y αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων.

14 »Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμά, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν.^z **15** Καθὼς γινώσκει με ὁ Πατήρ, καὶ γὰρ γινώσκω τὸν Πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. **16** Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κάκεῖνά με δεῖ^a ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν.^b καὶ γενήσεται^c μία ποίμνη, εἷς ποιμήν.

17 »Διὰ τοῦτο ὁ Πατήρ με^d ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. **18** Οὐδεὶς αἶρει αὐτήν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτήν ἀπ' ἐμαυτοῦ. Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι^e αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. Ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ Πατρὸς μου.»

19 Σχίσμα οὖν^f πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους.

20 Ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· «Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται. Τί αὐτοῦ ἀκούετε;»

21 Ἄλλοι ἔλεγον· «Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου. Μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;»^g

“My sheep hear my voice”

22 Ἐγένετο δὲ^h τὰ Ἐγκαίνια ἐνⁱ Ἱεροσολύμοις, καὶ χειμῶν^j ἦν. **23** Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, ἐν τῇ Στοᾷ^k Σολομῶνος.^l **24** Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· «Ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἶρεις; Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπέ ἡμῖν παρρησίᾳ.» **25** Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε. Τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρὸς μου—ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. **26** Ἄλλ^m ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, οὐ γάρⁿ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν.^o **27** Τὰ

^w τα πρόβατα f³⁵ A [97%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ^{45,66,75} κB, D, W [3%] NU

^x ο δε μισθωτος φευγει f³⁵ (A) [97%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ^{45,66,75} κB, D, W [3%] NU

^y μελει *rell* | μελλει [30%]

^z γινωσκομαι υπο των εμων f³⁵ A [99%] CP, HF, RP, OC, TR | γινωσκουσιν με τα εμα Ϝ⁽⁴⁵⁾⁶⁶⁽⁷⁵⁾(κB)W [1%] NU | γεινωσιν εμε τα εμα D

^a με δει f³⁵ A [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 Ϝ^{45,66,75} κB, D, W [3%] NU

^b ακουσουσιν f³⁵ Ϝ^{66,75} B, D (60.9%) CP, HF, RP, OC, TR, NU | ακουσωσιν κA, W (38.1%) | ακουουσιν (0.5%) | ακουσονται (0.2%) | four other variants (0.3%)

^c γενησεται f³⁵ Ϝ⁶⁶ κA (97.9%) CP, HF, RP, OC, TR | γενησονται Ϝ⁴⁵ B, D, W (1.9%) NU | two other variants (0.2%)

^d ο πατηρ με f³⁵ A, W [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 312 Ϝ^{66,75} κB, D [1%] NU

^e θειναι *rell* | θηναι [10%]

^f ουν f³⁵ Ϝ⁶⁶ A(D) (98.7%) CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ⁷⁵ κB, W (1.3%) NU

^g ανοιγειν f³⁵ A(D) [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ανοιξει Ϝ⁶⁶ κB, W [3%] NU

^h δε f³⁵ Ϝ⁶⁶ κA(D) [98%] CP, HF, RP, OC, TR | τοτε Ϝ⁷⁵ B, W [1%] NU | --- [1%]

ⁱ εν f³⁵ Ϝ⁴⁵ κD [90%] CP, HF, RP | 1 τοις Ϝ⁶⁶ A, B, W [10%] OC, TR, NU

^j και χειμων f³⁵ A [97%] CP, HF, RP, OC, TR | 2 Ϝ^{66,75} κB, D, W [3%] NU | 2 δε Ϝ⁴⁵

^k στοα f³⁵ κA, D [85%] CP, HF, RP | 1 του Ϝ^{66,75} B, W [15%] OC, TR, NU

^l σολομωνος f³⁵ Ϝ^{45,66} κB, D [80%] CP, HF, RP, OC, NU | σολομωντος A, W [20%] TR

^m αλλ f³⁵ D [95%] CP, HF, RP, OC, TR | αλλα Ϝ^{66,75} κA, B, W [5%] NU

ⁿ ου γαρ f³⁵ A [97%] CP, HF, RP, OC, TR | οτι ουκ Ϝ^{66,75} κB, D, W [3%] NU

^o καθως ειπον υμιν f³⁵ Ϝ⁶⁶ A, D (95.4%) CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ⁷⁵ κB, W (4.6%) NU

πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει,^p κἀγὼ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι. **28** Κἀγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς,^q καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ οὐχ ἀρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς μου. **29** Ὁ Πατὴρ μου, ὃς^r δέδωκέν μοι, μείζων πάντων^s ἐστίν· καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Πατρὸς μου.^t **30** Ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἓν ἐσμεν.»

31 Ἐβάστασαν οὖν^u πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. **32** Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν^v ἐκ τοῦ Πατρὸς μου.^w Διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετε με;»^x **33** Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες,^y «Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας· καὶ ὅτι σύ, ἄνθρωπος ὢν, ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν.» **34** Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·^z «Οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν,^a ᾗ ἔγὼ εἶπα,^b θεοὶ ἐστε; **35** Εἰ ἐκείνους εἶπεν θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο—καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ Γραφή— **36** ὃν ὁ Πατὴρ ἡγάσεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι «Βλασφημεῖς,» ὅτι εἶπον, «Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰμι; **37** Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ Πατρὸς μου, μὴ πιστεύετε μοι. **38** Εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε,^c τοῖς ἔργοις πιστεύσατε,^d ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσητε^e ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ Πατὴρ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ.»^f

39 Ἐζήτουν οὖν^g πάλιν πιάσαι αὐτόν,^h καὶ ἐξήλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

^p ακουει f³⁵ ρ⁷⁵A,D [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ακουουσιν ρ⁶⁶κ^B, W [3%] NU

^q ζων αιωνιον διδομι αυτοις f³⁵ ρ⁶⁶A,D (98.4%) CP, HF, RP, OC, TR | ~ 3412 ρ⁷⁵κ^B, W (1.6%) NU

^r ος f³⁵ ρ^{66,75}A (97.6%) CP, HF, RP, OC, TR | ο κ^B, D, W (0.7%) NU | ους (1.1%) | ως (0.3%) | long omissions (0.4%) (ρ^{66,75} 4.8% have εδωκεν.)

^s μειζων παντων f³⁵ (ρ⁶⁶) (98%) CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 κ^D, W (0.8%) | μειζον 2 A (0.5%) | ~ 2 μειζον B (0.4%) NU | long omissions (0.3%) (ρ⁷⁵ joins ~ 21, but the crucial vowel is missing.)

^t μου f³⁵ A, D, W (99.1%) CP, HF, RP, OC, TR | --- ρ^{66,75}κ^B (0.9%) NU

^u ουν f³⁵ ρ⁶⁶A(D) (98.7%) CP, HF, RP, OC, TR | --- (ρ⁴⁵)κ^B, W (1.3%) NU

^v καλα εργα εδειξα υμιν f³⁵ ρ⁶⁶D (87.7%) CP, HF, RP, OC, TR | 234 W (0.8%) | 134 (1.3%) | ~ 2134 ρ^{45v}κ^A (9.7%) NU | ~ 2341 B (0.2%) | ~ 1342 (0.2%) | ~ 3421 ρ^{75v} (alone)

^w μου f³⁵ ρ⁶⁶A, W (99.4%) CP, HF, RP, OC, TR | --- κ^B, D (0.4%) NU | long omissions (0.2%) (Both ρ⁴⁵ & ⁷⁵ have lacunae, but there is enough space for the pronoun.)

^x λιθαζετε με f³⁵ (ρ⁶⁶A, W)D (98.9%) CP, HF, RP, OC, TR | ~ εμε 1 ρ⁴⁵κ^B (1.1%) NU

^y λεγοντες f³⁵ D [90%] CP, HF, RP, OC, TR | --- ρ^{45,66}κ^A, B, W [10%] NU

^z αυτοις ο ιησους f³⁵ ρ⁷⁵κ^A [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR[NU] | 13 ρ⁴⁵B, W | ~ 3 και ειπεν 1 ρ⁶⁶ | 123 και ειπεν D

^a υμων f³⁵ A [98.5%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 οτι ρ^{66,75}B, W [1%] NU | οτι ρ⁴⁵(κ)D [0.5%]

^b ειπα f³⁵ ρ^{45,66,75}κ^B, W [70%] CP, HF, RP, OC, TR, NU | ειπον A, D [30%]

^c πιστευητε f³⁵ ρ^{45,75}B [89%] CP, HF, RP, OC, TR, NU | πιστευετε A [10%] | πιστευεται κ^W [0.5%] | πιστευηται ρ⁶⁶ | θελετε πιστευειν D

^d πιστευσατε f³⁵ ρ⁴⁵A [95%] CP, HF, RP, OC, TR | πιστευσαται ρ⁶⁶ | πιστευετε ρ⁷⁵B [5%] NU | πιστευεται κ^D, W

^e πιστευσητε f³⁵ A (94.7%) CP, HF, RP, OC, TR | πιστευητε κ (1.3%) | γινωσκητε ρ⁴⁵⁽⁶⁶⁾⁷⁵B (1.4%) NU | γινωσκετε (W) (0.4%) | --- D (0.4%) | long omissions (1.6%) [homoioteleuton]

^f αυτω f³⁵ ρ⁴⁵A [99%] CP, HF, RP, OC, TR | τω πατρι ρ⁷⁵κ^B, D, W [1%] NU | 1 πατρι ρ⁶⁶

^g ουν f³⁵ ρ⁶⁶κ^A, W [75%] CP, HF, RP, OC, TR[NU] | δε ρ⁴⁵ | --- ρ^{75v}B [25%] | ~ και D

^h ουν παλιν πιασαι αυτον f³⁵ (18.9%) OC | ~ 1243 ρ⁶⁶ (32.8%) CP, HF, RP, TR | ~ 1423 A, W (12%) NU | ~ 1432 (0.2%) | ~ 2143 (0.2%) | ~ 243 B (30.3%) | ~ 423 (3.4%) | ~ 143 (ρ⁴⁵)κ (1.2%) | ~ 43 D (0.6%) | six further variants (0.4%)

The last three months

10:40 Καὶ ἀπῆλθεν πάλινⁱ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. **41** Καὶ πολλοὶ ἤλθον πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον ὅτι «Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν^j οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου ἀληθῆ ἦν.» **42** Καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ^k ἐκεῖ εἰς αὐτόν.^l

Lazarus of Bethany

11:1 Ἦν δὲ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κόμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. **2** (Ἦν δὲ Μαρία^m ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρω καὶ ἐκμάζασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν ἐαυτῆς,ⁿ ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει.) **3** Ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, «Κύριε, ἴδε, ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ.»

Jesus lets Lazarus die on purpose

4 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, «Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς.» **5** (Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον.) **6** Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας. **7** Ἐπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς,^o «Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν.»

8 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί, «Ραββί,^p νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ;» **9** Ἀπεκρίθη^q Ἰησοῦς· «Οὐχὶ δώδεκά ὥραί εἰσιν^r τῆς ἡμέρας; Ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει.

10 Ἐὰν δὲ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτὶ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.»

11 Ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, «Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται, ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω^s αὐτόν.» **12** Εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,^t «Κύριε, εἰ κεκοίμηται σωθήσεται.» **13** Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. **14** Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ· «Λάζαρος ἀπέθανεν. **15** Καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ. Ἀλλὰ^u ἄγωμεν πρὸς αὐτόν.» **16** Εἶπεν οὖν Θωμᾶς (ὁ λεγόμενος Δίδυμος) τοῖς συμμαθηταῖς,^v «Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.»

ⁱ πάλιν **f**³⁵ **ϕ**⁴⁵ **κ**A,B,D,W (89.5%) CP, HF, RP, OC, TR, NU | --- **ϕ**⁶⁶ (10.5%)

^j σημεῖον ἐποίησεν **f**³⁵ **ϕ**^{45,66,75} **κ**A,B,D (88.4%) CP, HF, RP, OC, TR, NU | ~ 21 W (10.8%) | seven other variants (0.8%)

^k ἐπίστευσαν πολλοὶ **f**³⁵ A [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 **ϕ**^{45,66,75} **κ**B,D(W) [3%] NU

^l ἐκεῖ εἰς αὐτόν **f**³⁵ [90%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 231 **ϕ**^{66,75} **κ**A,B,D,W [10%] NU | 23 **ϕ**⁴⁵

^m μαρία **f**³⁵ **ϕ**⁶⁶ **κ**A,D,W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | μαριαμ B [0.5%] NU

ⁿ ἐαυτῆς **f**³⁵ [40%] | αὐτῆς **ϕ**^{45,66,75} **κ**A,B,D,W [60%] CP, HF, RP, OC, TR, NU

^o μαθηταῖς *rell* | 1 αὐτοῦ A,D [20%] CP

^p ραββί **f**³⁵ **ϕ**^{75v} [90%] CP, HF, RP, OC, TR, NU | ραββει **ϕ**^{45,66} **κ**A,B,C,D,W [10%]

^q ἀπεκρίθη **f**³⁵ **ϕ**^{66,75} **κ**A,B,C,D,W [85%] CP, HF, RP, OC, NU | 1 ο **ϕ**⁴⁵ [15%] TR

^r ὥρα εἰσιν **f**³⁵ **ϕ**⁶⁶ **κ**A,B,C,W [60%] CP, NU | ~ 21 [40%] HF, RP, OC, TR | ὥρας εχει D

^s ἐξυπνίσω *rell* | ἐξυπνησῶ [15%] | ἐξυπνισαὶ D

^t οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ **f**³⁵ [90%] CP, HF, RP, OC, TR | 12 αὐτῶ **ϕ**^{66,75} B,C [8%] NU | ~ αὐτῶ 12 **κ**D,W [2%] | αὐτῶ A

^u ἀλλὰ *rell* | ἀλλ B [20%] OC, TR

^v συμμαθηταῖς **f**³⁵ **ϕ**⁷⁵ [90%] CP, HF, RP, OC, TR, NU | συμμαθηταῖς **ϕ**⁶⁶ **κ**A,B,C,D,W [5%] | μαθηταῖς [5%]

17 Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς, εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἤδη^w ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. 18 (Ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε· 19 καὶ πολλοὶ^x ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ^y Μάρθαν καὶ Μαρίαν,^z ἵνα παραμυθῶσονται^a αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν.^b) 20 Ἡ οὖν Μάρθα, ὡς ἤκουσεν ὅτι^c Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία^d δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο.

Martha

21 Εἶπεν οὖν^e Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν· «Κύριε, εἰ ἦς ὧδε ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει.^f 22 Ἀλλὰ^g καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεόν, δώσει σοι ὁ Θεός.» 23 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, «Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου.» 24 Λέγει αὐτῷ^h Μάρθα, «Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.» 25 Εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· «Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται· 26 καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Πιστεύεις τοῦτο;» 27 Λέγει αὐτῷ, «Ναί, Κύριε, ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶⁱ ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.»

Mary

28 Καὶ ταῦτα^j εἰποῦσα, ἀπῆλθεν καὶ ἐφώνησεν Μαρίαν^k τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς, λάθρα εἰποῦσα, «Ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε.» 29 Ἐκείνη^l ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται^m ταχὺ καὶ ἔρχεταιⁿ πρὸς αὐτόν. 30 (Οὐπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἐν^o τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. 31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν^p ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, λέγοντες^q ὅτι «Ὑπάγει εἰς τὸ

^w τέσσαρας ἡμερας ἡδη f³⁵ [98.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 132 Ϝ⁷⁵B, C [1%] NU | ~ 312 Ϝ⁶⁶ | 12 A, D | τεσσαρες 23 K | two other variants

^x και πολλοι f³⁵ A [98%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 2 δε Ϝ^{66,75}KB, C, D, W [1%] NU | ~ 2 ουν [1%]

^y τας περι f³⁵ A [99%] HF, RP, OC, TR | την Ϝ^{66,75}KB, C, W [1%] CP, NU | --- D | one other variant

^z μαριαν f³⁵ Ϝ⁶⁶KA, W [99%] CP, HF, RP, OC, TR | μαριαμ Ϝ⁷⁵B, C, D [1%] NU

^a παραμυθησονται *rell* | παραμυθησονται [15%]

^b αυτων f³⁵ A, C [99%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ^{45,66,75}KB, D, W [1%] NU

^c οτι f³⁵ Ϝ^{45,66,75}KA, B, C, D, W [90%] CP, HF, RP, NU | 1 ο [10%] OC, TR

^d μαρια *rell* | μαριαμ [1%] NU

^e ουν f³⁵ A [60%] CP, HF, RP | 1 η Ϝ^{66,75}KB, C, D, W [40%] OC, TR, NU

^f ο αδελφος μου ουκ αν ετεθνηκει f³⁵ [95%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 45 απεθανεν 123 Ϝ⁷⁵KB, C, W [0.5%] NU | 12345 απεθανεν Ϝ^{45,66} [2%] | ~ 451236 A | ~ 45123 απεθανεν D | ~ 45 απεθανεν 312 [1%] | two other variants [1%]

^g αλλα f³⁵ Ϝ^{45,66}A, D, W [99%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- Ϝ⁷⁵KB, C [1%]

^h αυτω f³⁵ Ϝ^{45,75}KA, W [85%] HF, RP, OC, TR | 1 η Ϝ⁶⁶B, C, D [15%] CP, NU

ⁱ ει *rell* | --- OC

^j ταυτα f³⁵ Ϝ⁶⁶A, D [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | τουτο Ϝ⁷⁵KB, C, W [0.5%] NU

^k μαριαν f³⁵ Ϝ^{45,66}KW [95%] CP, HF, RP, OC, TR | μαριαμ Ϝ⁷⁵A, B, C(D) [5%] NU

^l εκεινη f³⁵ Ϝ⁶⁶A, D [98%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 δε Ϝ⁷⁵KB, C, W [2%] NU

^m εγειρεται f³⁵ Ϝ^{45,66}A [98.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ηγερθη Ϝ⁷⁵KB, C, D, W [1.5%] NU

ⁿ ερχεται f³⁵ Ϝ^{45,66}A, D [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ηρχετο Ϝ⁷⁵KB, C, W [1%] NU

^o ην εν f³⁵ A, D [96.5%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 επι 2 Ϝ⁷⁵KB, C, W [2%] NU | 1 επι επι Ϝ⁶⁶ [1%] | 1 επι Ϝ⁴⁵ [0.5%]

^p μαριαν f³⁵ Ϝ⁶⁶KA, W [99%] CP, HF, RP, OC, TR | μαριαμ Ϝ⁷⁵B, C, D [1%] NU

^q λεγοντες f³⁵ Ϝ⁶⁶A [98%] CP, HF, RP, OC, TR | δοξαντες KB, C, D, W [2%] NU | δοξαζοντες Ϝ⁷⁵

μνημειον ἵνα κλαύση ἐκεῖ.») **32** Ἡ οὖν Μαρία,[†] ὡς ἤλθεν ὅπου ἦν ὁ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτόν, ἔπεσεν αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας,[†] λέγουσα αὐτῷ, «Κύριε, εἰ ἦς ὧδε οὐκ ἂν ἀπέθανέν μου^u ὁ ἀδελφός.»

Jesus is troubled

33 Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν. **34** Καὶ εἶπεν, «Ποῦ τεθείκατε αὐτόν;» Λέγουσιν αὐτῷ, «Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε.» **35** Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. **36** Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, «Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν.» **37** Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον,^v «Οὐκ ἠδύνατο^w οὗτος, ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ;» **38** Ἰησοῦς οὖν, πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον.

Jesus raises Lazarus from the dead

Ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. **39** Λέγει ὁ Ἰησοῦς, «Ἄρατε τὸν λίθον.» Λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος,^x Μάρθα, «Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστιν.» **40** Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, «Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὅψει^y τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ;» **41** Ἦραν οὖν τὸν λίθον οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος.^z Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρην τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν· «Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. **42** Ἐγὼ δὲ ἤδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις, ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας.» **43** Καὶ ταῦτα εἰπὼν, φωνῇ μεγάλη ἐκραύγασεν, «Λάζαρε, δεῦρο ἔξω.» **44** Καὶ^a ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, «Λύσατε αὐτόν καὶ ἄφετε^b ὑπάγειν.»

The reaction

45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν,^c καὶ θεασάμενοι ἃ^d ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς,^e ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. **46** Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπον αὐτοῖς ὅσα^f ἐποίησεν ὁ^g Ἰησοῦς. **47** Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον· «Τί ποιοῦμεν; Ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ

[†] μαρια **f**³⁵ **ϕ**^{45,66} **κ**A,D,W [99%] CP, HF, RP, OC, TR | μαριαμ **ϕ**⁷⁵ B,C [1%] NU

^s ο **f**³⁵ **ϕ**⁴⁵ W [95%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **ϕ**⁶⁶ **κ**A,B,C,D [5%] NU

[†] ατου εις τους ποδας **f**³⁵ **ϕ**⁶⁶ A [78%] CP, HF, RP, OC | ~ 2341 [20%] TR | 1 προς 34 **κ**B,C,W [2%] NU | ~ προς 341 D

^u απεθανεν μου **f**³⁵ **ϕ**^{45v} A [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 **ϕ**^{66,75} **κ**B,C(D)W [1%] NU

^v ειπον **f**³⁵ **ϕ**^{(66)75v} B,C(D)W [95%] CP, HF, RP, OC, TR | ειπαν **κ** [alone] NU | ελεγον A [5%]

^w ηδυνατο **f**³⁵ **κ**A [99%] CP, HF, RP, OC, TR | εδυνατο **ϕ**⁶⁶ B,C,D,W [1%] NU

^x τεθνηκωτος **f**³⁵ [97%] CP, HF, RP, OC, TR | τετελευτηκωτος **κ**A,B,C(D)W [1%] NU | τετελευκωτος **ϕ**⁶⁶ | τελευτηκωτος [2%]

^y οπει **f**³⁵ [70%] CP, HF, RP, OC, TR | οπη **ϕ**⁶⁶ **κ**A,B,C,D,W [30%] NU

^z ου ην ο τεθνηκως κειμενος **f**³⁵ [96%] CP, HF, RP, OC, TR | 12 A [2%] | --- **ϕ**^{66,75} **κ**B,C,D,W [2%] NU

^a και **f**³⁵ **ϕ**^{45v} **κ**A,W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **ϕ**^{66,75} B,C [0.5%] NU | 1 ευθυς D

^b αφετε **f**³⁵ (**κ**)A,D(W) [99%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 αυτον **ϕ**⁴⁵⁽⁶⁶⁾⁷⁵ B,C [1%] NU

^c μαριαν **f**³⁵ **ϕ**^{45,66} **κ**A,W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | μαριαμ **ϕ**⁶ B,C,D [0.5%] NU

^d α *rell* | οσα CP | ο **ϕ**⁶⁶ B,C,D [1%]

^e ο ιησους **f**³⁵ D [98%] CP, HF, RP, OC, TR | 2 **κ** | --- **ϕ**^{6,45,66} A,B,C,W [2%] NU

^f οσα **f**³⁵ A [29%] | α **ϕ**⁶⁶ **κ**B [70%] CP, HF, RP, OC, TR, NU | ο C,D [1%]

^g ο **f**³⁵ **κ**A,W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **ϕ**^{6,66} B,C,D [0.5%] NU

σημεῖα ποιεῖ.^h **48** Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως,ⁱ πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος.»

49 Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν, Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς, «Ὑμεῖς οὐκ οἶδατε οὐδέν, **50** οὐδὲ διαλογίζεσθε^j ὅτι συμφέρει ἡμῖν^k ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται.» **51** (Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου προεφήτευσεν^l ὅτι ἔμελλεν ὁ^m Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους· **52** καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμέναⁿ συναγάγῃ^o εἰς ἓν.) **53** Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο^p ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

A tactical withdrawal

54 Ἰησοῦς οὖν^q οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραῖμ λεγομένην πόλιν. Κάκει διέτριβεν^r μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.^s

The Passover is near

55 Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ Πάσχα ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς. **56** Ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ'^t ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐστηκότες, «Τί ὑμῖν δοκεῖ^u—ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν;» **57** Δεδώκεισαν δὲ καὶ^v οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολήν,^w ἵνα ἐάν τις γνῶ ποῦ ἐστίν, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

The last week

Mary anoints Jesus' feet

12:1 Ὁ οὖν Ἰησοῦς, πρὸ ἐξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα, ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος (ὁ τεθνηκώς,^x ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν).^y **2** Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ—

^h σημεια ποιει f³⁵ D [98%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 Ϝ^{45v,66} κA, B, W [2%] NU

ⁱ ουτως f³⁵ Ϝ^{45,66} κA, B, D, W [50%] CP, RP, NU (Just for the record, *sigma* before consonant.)

^j διαλογιζεσθε f³⁵ [98%] CP, HF, RP, OC, TR | λογιζεσθε Ϝ⁶⁶ κA, B, D, W [2%] NU

^k ημιν f³⁵ A, W [98%] CP, HF, RP, OC, TR | υμιν Ϝ^{45,66} B, D [2%] NU | --- κ

^l προεφητευσεν f³⁵ A, W [99%] CP, HF, RP, OC, TR | επροφητευσεν Ϝ^{45,66} κB, D [1%] NU

^m ο f³⁵ [35%] CP, OC, TR | --- Ϝ^{45,66} κA, B(D, W) [65%] HF, RP, NU

ⁿ διεσκορπισμενα *rell* | διασκορπισμενα CP | εσκορπισμενα Ϝ^{45,66} D

^o συναγαγη *rell* | συναγαγει [1%] CP

^p συνεβουλευσαντο f³⁵ A [98%] CP, HF, RP, OC, TR | εβουλευσαντο Ϝ^{45,66,75} κB, D, W [2%] NU

^q ιησους ουν f³⁵ A, D [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ ο 21 Ϝ^{75v} κB, W [3%] NU | ο δε 1 Ϝ⁶⁶

^r διετριβεν f³⁵ (Ϝ⁴⁵) A, D [99%] CP, HF, RP, OC, TR | εμεινεν Ϝ^{66,75} κB, W [1%] NU

^s αυτου f³⁵ A [98%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ⁶⁶ κB, D, W [2%] NU

^t μετ *rell* | μετα [1%] CP

^u υμιν δοκει f³⁵ [20%] | ~ 21 Ϝ^{45v,66,75v} κA, B, W [80%] CP, HF, RP, OC, TR, NU | δοκειτε D | two other variants

^v και f³⁵ D [90%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ^{66,75} κA, B, W [10%] NU

^w εντολην f³⁵ Ϝ⁶⁶ A, D [97%] CP, HF, RP, OC, TR | εντολας κB, W [3%] NU

^x ο τεθνηκως f³⁵ Ϝ⁶⁶ A, D [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- κB, W [0.5%] NU

^y εκ νεκρων f³⁵ [95%] CP, HF, RP, OC, TR | 12 ιησους Ϝ⁶⁶ B [alone] NU | 12 ο ιησους A, D, W [5%] | ιησους 12

καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λάζαρος εἰς ἧν^z τῶν ἀνακειμένων σὺν^a αὐτῷ. **3** Ἡ οὖν Μαρία,^b λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου, πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου.

Judas has a problem

4 Λέγει οὖν^c εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης^d (ὁ μέλλον αὐτὸν παραδίδόναι), **5** «Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς;» **6** (Εἶπεν δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν^e αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν, καὶ^f τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν.) **7** Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· «Ἄφες αὐτήν·^g εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν^h αὐτό. **8** Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.»

Lazarus is a problem

9 Ἔγνω οὖνⁱ ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστίν· καὶ ἦλθον, οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν.

10 Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, **11** ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

The 'Triumphal' Entry

12 Τῇ ἐπαύριον^j ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, **13** ἔλαβον τὰ βαῖα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν^k αὐτῷ. Καὶ ἔκραζον·^m «Ὡσαννά.» «Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.»ⁿ «Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ.» **14** Εὐρῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄναριον, ἐκάθισεν^o ἐπ' αὐτῷ·^p καθὼς ἐστίν γεγραμμένον· **15** «Μὴ φοβοῦ, θύγατερ^q Σιών· ἰδοὺ, ὁ Βασιλεὺς σου ἔρχεται,

^z ἡν **f**³⁵ A,D,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 εκ **κ**B [0.5%] NU | εκ **φ**⁶⁶

^a ἀνακειμένων σὺν *rell* | συνανακειμένων W [10%] TR

^b μαρία **f**³⁵ **φ**⁶⁶ **κ**A,D,W [99%] CP,HF,RP,OC,TR | μαριαμ B [1%] NU

^c οὖν **f**³⁵ A,D,Q [99%] CP,HF,RP,OC,TR | δε **φ**⁶⁶ **κ**B,W [0.5%] NU | --- [0.5%]

^d εἰς εκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἰουδας σιμωνος ἰσκαριωτης **f**³⁵ A [97.5%] CP,HF,RP,OC,TR | 1234567 ο 8 [1%] | ~ 6 ο 812345 **κ** [0.5%] [NU] | ~ 6 ο 81345 **φ**^{66,75} **κ**B,W [1%] | 1345678 Q | three other variants

^e ἐμελεν **f**³⁵ **φ**^{66,75} **κ**A,B,D,Q,W [40%] HF,RP,OC,TR,NU | ἐμελλεν **f**³⁵ **ρ**^t [60%] CP | one other variant

^f εἶχεν καὶ **f**³⁵ **φ**⁶⁶ A [98.5%] CP,HF,RP,OC,TR | εχων **φ**⁷⁵ **κ**B,D,Q,W [1%] NU | εχων 2 [0.5%]

^g αὐτήν **f**³⁵ A [97%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 ἵνα **φ**^{66,75} **κ**B,D,Q,W [2%] NU | 1 οτι [1%]

^h τετήρηκεν **f**³⁵ A [98%] CP,HF,RP,OC,TR | τηρηση **φ**^{66,75} **κ**B(D)Q,W [2%] NU

ⁱ οὖν **f**³⁵ **φ**^{66,75} A,Q [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 ο **κ**B,W [0.5%] [NU] | δε (D)

^j ἐπαυριον **f**³⁵ **κ**A,D,Q,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | επαυριον ο **φ**⁶⁶ B [0.5%] NU

^k ο **f**³⁵ **φ**^{66,75} B [40%] CP,TR,NU | --- **κ**(A)D,Q,W [60%] HF,RP,OC

^l ἀπαντησιν **f**³⁵ A [38%] | ὑπαντησιν **φ**^{66,75} **κ**B,Q,W [60%] CP,HF,RP,OC,TR,NU | συναντησιν D [2%]

[Moulton & Milligan (p. 53) opine that ἀπαντησις “seems to have been a kind of *t.t.* for the official welcome of a newly arrived dignitary—a usage which accords excellently with its NT usage”.]

^m ἐκραζον **f**³⁵ A [98.5%] CP,HF,RP,OC,TR | ἐκραυγαζον **φ**⁷⁵ **κ**D,W [1%] NU | ἐκραυγασαν **φ**⁶⁶ B,Q [0.5%]

ⁿ κυριου **f**³⁵ A [95%] CP,HF,RP,OC | 1 ο **φ**⁶⁶ D [4%] TR | 1 καὶ ο **φ**⁷⁵ **κ**B,Q,W [1%] [NU]

^o ἐκάθισεν *rell* | ἐκαθησεν [10%] CP

^p αὐτῷ **f**³⁵ [30%] CP | αὐτο **φ**^{66,75} **κ**A,B,D,Q,W [70%] HF,RP,OC,TR,NU [The dative fits better with verse 15 than does the accusative.]

^q θυγατερ **f**³⁵ **κ** [97%] CP,HF,RP,OC,TR | θυγατηρ **φ**⁶⁶ A,B,D,Q,W [3%] NU

καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.» **16** (Ταῦτα δὲ ἵνα οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ^s τὸ πρῶτον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ὁ Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῶ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῶ.)

17 Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. **18** Διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῶ^u ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσεν^v τοῦτο αὐτὸν πεπονημένον τὸ σημεῖον. **19** Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτούς· «Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε, ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.»

Some Greeks

20 Ἦσαν δὲ τινες Ἑλληνας^w ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ. **21** Οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες, «Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν.» **22** Ἐρχεται^x Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ, καὶ πάλιν^y Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος^z λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ. **23** Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο^a αὐτοῖς λέγων· «Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου. **24** Ἄμην, ἀμην λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου, πεσὼν εἰς τὴν γῆν, ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. **25** Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει^b αὐτήν, καὶ ὁ μισθὸν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. **26** Ἐὰν ἐμοὶ διακονῇ τις,^c ἐμοὶ ἀκολουθείτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται. Καί,^d ἐὰν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ Πατήρ.

A Voice out of Heaven

27 »Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται, καὶ τί εἶπω—«Πάτερ, σῶσον με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης; Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην—**28** «Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα.»» Ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, «Καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω.» **29** Ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἐστὼς καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι. Ἄλλοι ἔλεγον, «Ἄγγελος αὐτῶ λελάληκεν.» **30** Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν·^e «Οὐ δι' ἐμὲ αὕτη ἡ φωνή^f γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. **31** Νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου·^g νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω. **32** Καγὼ, ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντα ἐλκυσώ

^r δε f³⁵ A,D [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- ϕ⁶⁶κΒ, Q, W [0.5%] NU

^s οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ f³⁵ ϕ⁶⁶A, D, Q, W [97.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 312 ϕ⁷⁵κΒ [0.5%] NU | 12 [2%]

^t ο f³⁵ D, W [80%] CP, HF, OC, TR | --- ϕ^{66,75}κΑ, B, Q [20%] RP, NU

^u καὶ υπηνητησεν αὐτῷ f³⁵ κΑ(D)Q, W [99%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | 23 ϕ^{66,75} [1%] | ~ 231 B

^v ηκουσεν f³⁵ [90%] CP, HF, RP, TR | ηκουσαν ϕ^{66,75}κΑ, B, D, Q, W [10%] OC, NU

^w τινες ελληνες f³⁵ A [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 ϕ^{66,75}κΒ, Q, W [3%] NU | ~ καὶ 21 D

^x ερχεται f³⁵ κΑ, D, W [99%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 ο ϕ^{66,75}Β [1%] NU

^y καὶ παλιν f³⁵ ϕ⁶⁶W [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ερχεται ϕ⁷⁵Α, Β [0.5%] NU | 12 ερχεται κ [0.5%] | 2 D

^z φιλιππος f³⁵ ϕ⁶⁶D, W [99%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 καὶ ϕ⁷⁵κΑ, Β [1%] NU

^a απεκρινατο f³⁵ A, D [98%] CP, HF, RP, OC, TR | αποκρινεται ϕ^{66,75}κ(B)W [1%] NU | απεκριθη [1%]

^b απολεσει f³⁵ A, D [98.5%] CP, HF, RP, OC, TR | απολλυει ϕ^{66,75}κΒ, W [1%] NU | two other variants [0.5%]

^c διακονη τις f³⁵ [90%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 ϕ^{66,75}κΑ, B(D)W [9%] NU | διακονει 2 [1%]

^d καὶ f³⁵ A [95%] CP, HF, RP, OC, TR | --- ϕ^{66,75}κΒ, D, W [5%] NU

^e ιησους και ειπεν f³⁵ ϕ⁶⁶D, W [50%] CP, RP, NU | ο 123 A [50%] HF, OC, TR | ~ 231 ϕ⁷⁵Β | 1 κ

^f αυτη η φωνη f³⁵ [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 231 ϕ^{66,75}κΑ, B, D, W [3%] NU

^g τουτου rell | --- ϕ⁶⁶D, W, CP

πρὸς ἑμαυτόν.» **33** (Τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἡμελλεν^h ἀποθνήσκειν.)
34 Ἀπεκρίθηⁱ αὐτῷ ὁ ὄχλος· «Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς
τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις,^j «Δεῖ^k ὑψωθῆναι τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου»; Τίς ἐστὶν
οὗτος ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου;»

35 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν^l ἐστίν.
Περιπατεῖτε ἕως^m τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ
σκοτία οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. **36** Ἔωςⁿ τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ
φωτὸς γένησθε.» Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.

An editorial comment

37 Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς
αὐτόν· **38** ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπεν· «Κύριε, τίς
ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Καὶ ὁ βραχίων Κυρίου τίνοι ἀπεκαλύφθη;» **39** Διὰ τοῦτο
οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας· **40** «Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς
ὀφθαλμούς, καὶ πεπόρωκεν^p αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ
νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ καὶ ἐπιστραφῶσιν,^q καὶ ἰάσωμαι^r αὐτούς.» **41** Ταῦτα εἶπεν
Ἡσαΐας ὅτε^s εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ.

42 Ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς
Φαρισαίους οὐχ ὠμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται· **43** ἠγάπησαν γὰρ τὴν
δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

The last public word

44 Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν· «Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ ἀλλ' εἰς
τὸν πέμψαντά με. **45** Καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. **46** Ἐγώ, φῶς, εἰς
τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτία μὴ μείνη. **47** Καί, ἐάν
τίς μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ πιστεύσῃ,^u ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον
ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. **48** Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ
λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν—ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος
κρινεῖ αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ· **49** ὅτι ἐγὼ ἐξ ἑμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας

^h ἡμελλεν **f**³⁵ **ϕ**^{66,75} A,B,D,W [60%] CP,OC,TR,NU | εμελλεν **κ** [40%] HF,RP

ⁱ απεκριθη **f**³⁵ A,D [99%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 ουν **ϕ**^{66,75v} **κ**B,W [1%] NU

^j συ λεγεις **f**³⁵ **ϕ**⁶⁶ **κ**A,D [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 21 **ϕ**⁷⁵ B,W [0.5%] NU

^k δει **f**³⁵ **ϕ**⁷⁵ [70%] CP,HF,RP,OC | οτι 1 **ϕ**⁶⁶ **κ**A,B,D,W [30%] TR,NU

^l μεθ υμων **f**³⁵ A [90%] CP,HF,RP,OC,TR | εν υμιν **ϕ**^{66,75} **κ**B,D,W [10%] NU

^m εως **f**³⁵ **ϕ**⁶⁶ **κ** [97%] CP,HF,RP,OC,TR | ως **ϕ**⁷⁵ A,B,W [3%] NU | ουν ως D

ⁿ εως **f**³⁵ **ϕ**⁶⁶ [98%] CP,HF,RP,OC,TR | ως **ϕ**⁷⁵ **κ**A,B,D,W [2%] NU

^o ο **f**³⁵ **ϕ**⁷⁵ A,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **ϕ**⁶⁶ **κ**B,D [0.5%] NU

^p πεπορωκεν **f**³⁵ [95.5%] CP,HF,RP,OC,TR | επωρωσεν A,B [2%] NU | επηρωσεν **ϕ**^{66,75} **κ**W [2%] | --- D |
four other variants

^q επιστραφωσιν **f**³⁵ A [95.5%] CP,HF,RP,OC,TR | στραφωσιν **ϕ**^{66,75v} (**κ**)B,D [0.5%] NU | επιστρεψωσιν W
[2%] | at least four further variants [2%]

^r ιασωμαι **f**³⁵ [80%] CP,HF,RP,TR | ιασομαι **ϕ**^{66,75} **κ**A,B,D,W [20%] OC,NU

^s οτε **f**³⁵ D [98%] CP,HF,RP,OC,TR | οτι **ϕ**^{66,75} **κ**A,B [2%] NU | επει W

^t αλλ **f**³⁵ **ϕ**⁶⁶ A [99%] CP,HF,RP,OC,TR | αλλα **ϕ**⁷⁵ **κ**B,D,W [1%] NU

^u πιστευση **f**³⁵ [90%] CP,HF,RP,OC,TR | φυλαξη **ϕ**⁽⁶⁶⁾⁷⁵ **κ**A,B,D,W [10%] NU

με Πατήρ, αὐτός μοι ἐντολὴν ἔδωκεν,^v τί εἶπω καὶ τί λαλήσω. **50** Καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστίν. Ἄ οὖν λαλῶ ἐγώ,^w καθὼς εἶρηκέν μοι ὁ Πατήρ, οὕτως λαλῶ.»

The last night

13:1 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐλήλυθεν^x αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῆ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν Πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς.

Jesus washes the disciples' feet

2 Καὶ δείπνου γενομένου^y (τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκός εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου ἵνα αὐτὸν παραδῶ),^z **3** εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς^a ὅτι πάντα δέδωκεν^b αὐτῷ ὁ Πατήρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει, **4** ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν. **5** Εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος.

Simon Peter

6 Ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· καὶ^c λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος,^d «Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας;» **7** Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, «Ὁ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώση δὲ μετὰ ταῦτα.» **8** Λέγει αὐτῷ^e Πέτρος, «Οὐ μὴ νίψης τοὺς πόδας μου^f εἰς τὸν αἰῶνα.» Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,^g «Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ^h ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ.» **9** Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, «Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν.» **10** Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, «Ὁ λελουμένος οὐ χρειαν ἔχειⁱ ἢ τοὺς πόδας^j νίψασθαι, ἀλλ' ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες.» **11** (Ἦδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν,^k «Οὐχὶ πάντες καθαροί ἐστε.»)

^v ἔδωκεν f³⁵ D [95%] CP, HF, RP, OC, TR | δεδωκαν P⁶⁶ NA, B, W [5%] NU

^w λαλῶ ἐγώ f³⁵ [96%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 P^{66, 75v} NA, B, W [4%] NU | 1 D

^x ἐλήλυθεν f³⁵ [90%] CP, HF, RP, OC, TR | ἦλθεν NA, B, W [10%] NU | ἦκει P⁶⁶ | παρην D

^y γενομένου f³⁵ (P⁶⁶) A, D [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | γινομένου B [0.3%] NU | γεινομένου NW

^z ἰουδα σιμωνος ἰσκαριωτου ἵνα αὐτον παραδῶ f³⁵ A [96.5%] CP, HF, RP, OC, TR | 23456 [1%] | ~ 4 παραδοι 5 ἰουδας 2 ἰσκαριωτης NB | ~ 465 ἰουδας 23 [2%] | ~ 4 παραδοι 5 ἰουδας 23 [none!] NU | ~ 465 ἰουδας σιμωνος ἰσκαριωτης P⁶⁶ | ~ 465 ἰδας 2 ἰσκαριωτη W | two further variants D [NU serves up a lovely patchwork quilt.]

^a ο ἰησους f³⁵ A [98%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P⁶⁶ NB, D, W [1%] NU | δε 12 [1%]

^b δεδωκεν f³⁵ P⁶⁶ A, D [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ἔδωκεν NB, W [3%] NU

^c καὶ f³⁵ NA, W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P⁶⁶ B, D [0.5%] NU

^d ἐκεῖνος f³⁵ A, D, W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P⁶⁶ (N) B [0.5%] NU

^e αὐτῷ *rell* | 1 ο [15%]

^f νίψης τοὺς ποδὸς μου f³⁵ NA [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 1423 P⁶⁶ B, C, W [1%] NU | ~ 4123 D [2%]

^g αὐτῷ ο ἰησους f³⁵ N [94%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 31 A, B, C [0.5%] NU | 13 P⁶⁶ W [5%] | 3 D [0.5%]

^h οὐκ *rell* | οὐχ CP

ⁱ οὐ χρειαν ἔχει f³⁵ D [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ οὐκ 32 P⁶⁶ NA, B, C, W [1%] NU

^j ἡ τοὺς ποδας f³⁵ A [96%] CP, HF, RP, OC, TR | εἰ μὴ 23 B, C, W [3%] NU | εἰ μὴ 23 μόνον P⁶⁶ (D) | 23 [0.5%] | --- N

^k εἶπεν f³⁵ NA [99%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 οτι P⁶⁶ B, C, W [1%] NU | --- D

Jesus explains His action

12 Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν¹ καὶ^m ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσὼνⁿ πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς· «Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; **13** Ὑμεῖς φωνεῖτέ με «Ὁ Διδάσκαλος,» καὶ «Ὁ Κύριος,» καὶ καλῶς λέγετε, εἰμὶ γάρ. **14** Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ Κύριος καὶ ὁ Διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. **15** Ὑπόδειγμα γὰρ δέδωκα^o ὑμῖν, ἵνα καθὼς^p ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῆτε.^q

16 »Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. **17** Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά.

18 »Ὅτι περὶ πάντων ὑμῶν λέγω—ἐγὼ^r οἶδα οὐς^s ἐξελεξάμην. Ἀλλ’ ἵνα ἡ Γραφή πληρωθῇ· «Ὁ τρώγων μετ’ ἐμοῦ^t τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ’ ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ.»

19 Ἀπ’ ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε^u ὅτι ἐγὼ εἰμι.

20 Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἐάν^v τινα πέμψω ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.»

The traitor is identified

21 Ταῦτα εἰπὼν ὁ^w Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν, «Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.» **22** Ἔβλεπον δὲ^x πρὸς^y ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. **23** Ἦν δὲ^z ἀνακείμενος εἷς^a τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς. **24** Νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ^z λέγει. **25** Ἐπιπεσὼν^b δὲ^c ἐκεῖνος^d ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, «Κύριε, τίς ἐστιν;» **26** Ἀποκρίνεται ὁ^e Ἰησοῦς,

¹ αὐτων *rell* | των μαθητων [15%]

^m καὶ *f*³⁵ B,C,D,W [99%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- *ϕ*⁶⁶ *κ*A [1%]

ⁿ αναπεσων *f*³⁵ D [99%] CP, HF, RP, OC, TR | καὶ ανεπεσεν *κ*B,C,W [0.5%] NU | καὶ 1 *ϕ*⁶⁶ [0.5%] | --- A

^o δεδωκα *f*³⁵ *ϕ*⁶⁶ *κ*A [35%] CP, OC | εδωκα B,C,D,W [65%] HF, RP, TR, NU

^p καθως *f*³⁵ [25%] | 1 εγω *ϕ*⁶⁶ *κ*A,B,C,D,W [75%] CP, HF, RP, OC, TR, NU

^q ποιητε *rell* | ποιειτε D [30%]

^r εγω *rell* | 1 γαρ *κ*A [15%]

^s ους *f*³⁵ *ϕ*⁶⁶ A,D,W [98%] CP, HF, RP, OC, TR | τινας *κ*B,C [2%] NU

^t μετ εμου *f*³⁵ *ϕ*⁶⁶ *κ*A,D,W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | μου B,C [0.5%] NU

^u οταν γενηται πιστευσητε *f*³⁵ A [98%] CP, HF, RP, OC, TR | 12 πιστευσηται D,W [1%] | 12 πιστευητε C | ~ 312 [0.5%] NU | ~ πιστευσηται 12 *ϕ*⁶⁶ *κ* | ~ πιστευητε 12 B

^v εαν *f*³⁵ D [97%] CP, HF, RP, OC, TR | αν *ϕ*⁶⁶ *κ*B,C,W [3%] NU | α A

^w ο *f*³⁵ A,C,D,W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- *ϕ*⁶⁶ *κ*B [0.5%]

^x δε *f*³⁵ [20%] | ουν *ϕ*⁶⁶ (*κ*)A,D,W [79.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- B,C [0.5%] NU

^y προς *f*³⁵ [25%] | εις *ϕ*⁶⁶ *κ*A,B,C,D,W [75%] CP, HF, RP, OC, TR, NU

^z δε *f*³⁵ *ϕ*⁶⁶ *κ*A,D,W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- B,C [0.5%] NU

^a εις *f*³⁵ [90%] CP, HF, RP, TR | 1 εκ *ϕ*⁶⁶ *κ*A,B,C,D,W [10%] OC, NU

^b επιπεσων *f*³⁵ *κ*A,D,W [95%] CP, HF, RP, OC, TR | αναπεσων *ϕ*⁶⁶ B,C [5%] NU

^c δε *f*³⁵ A [96%] CP, HF, RP, OC, TR | ουν *ϕ*⁶⁶ *κ*,D,W [4%] NU | --- B,C

^d εκεινος *f*³⁵ *κ*A,D,W [50%] CP, OC, TR | 1 ουτως *ϕ*⁶⁶ B,C [45%] HF, RP, NU | 1 ουτος [5%]

^e ο *f*³⁵ *κ*A,C,D [97%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- *ϕ*⁶⁶ B,W [3%]

«Ἐκεῖνός ἐστιν ὃ ἐγὼ βάψας^f τὸ ψωμίον ἐπιδώσω.»^g Καὶ ἐμβάψας^h τὸ ψωμίονⁱ δίδωσιν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτη.^j **27** Καὶ μετὰ τὸ ψωμίον, τότε εἰσηλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, «Ὁ ποιεῖς, ποιήσον τάχιον.» **28** (Τοῦτο δὲ^k οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. **29** Τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν ὁ^l Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ^m Ἰησοῦς, «Ἀγόρασον ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν,» ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῶ.) **30** Λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξῆλθεν.ⁿ Ἦν δὲ νύξ.

A new commandment

31 Ὅτε^o ἐξῆλθεν, λέγει ὁ^p Ἰησοῦς· «Νῦν ἐδοξάσθη ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. **32** Εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ,^q καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ,^r καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν.

33 »Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. Ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι «Ὅπου ὑπάγω ἐγώ,^s ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν,» καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι.

34 »Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς— ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. **35** Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.»

Jesus warns Peter

36 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, «Κύριε, ποῦ ὑπάγεις;» Ἀπεκρίθη αὐτῷ^t ὁ^u Ἰησοῦς, «Ὅπου ἐγὼ^v ὑπάγω οὐ δύνασαι μοι^w νῦν ἀκολουθῆσαι, ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι.»^x **37** Λέγει αὐτῷ^y Πέτρος· «Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; Τὴν

^f βαψας f³⁵ P⁶⁶κ [95%] CP, HF, RP, OC, TR | βαψω B, C [1%] NU | εμβαψας A(D, W) [4%]

^g επιδώσω f³⁵ P⁶⁶κA, D [98%] CP, HF, RP, OC, TR | και δώσω αυτω B, C [0.5%] NU | δώσω (W) | two other variants

^h και εμβαψας f³⁵ A(W) [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ βαψας συν κB, C [0.5%] NU | 1 βαψας D [0.5%] | 1 ψας P⁶⁶

ⁱ ψωμιον f³⁵ P⁶⁶κA, D, W [98%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 λαμβανει και B, C [2%] [NU]

^j ισκαριωτη f³⁵ P⁶⁶A, W [98%] CP, HF, RP, OC, TR | ισκαριωτου κB, C [2%] NU | απο καρωτου D

^k δε f³⁵ P⁶⁶κA, C, D [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- B, W [0.5%]

^l ο f³⁵ P⁶⁶C, D [95%] CP, HF, RP, OC, TR | --- κA, B, W [5%] NU

^m ο f³⁵ P⁶⁶A, C, D, W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- κB [0.5%]

ⁿ ευθεως εξηλθεν f³⁵ A [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 2 ευθυς P⁶⁶κB, C, D, W [1%] NU | ~ 2 ευθεως [2%]

^o οτε f³⁵ A [75%] CP, HF, RP, TR | 1 συν P⁶⁶κB, C, D, W [25%] OC, NU

^p ο f³⁵ A, C, D, W [95%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P⁶⁶κB [5%] NU

^q ει ο θεος εδοξασθη εν αυτω f³⁵ A [98%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- P⁶⁶κB, C, D, W [2%]

^r εαυτω f³⁵ A, C, D, W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | αυτω P⁶⁶κB [0.5%] NU

^s υπαγω εγω f³⁵ [80%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 κA, B, C, D [19.5%] NU | 1 P⁶⁶W [0.5%]

^t αυτω f³⁵ P⁶⁶κA, D, W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- B, C [0.5%]

^u ο f³⁵ κ, D, W [99%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P⁶⁶A, B, C [1%] NU

^v εγω f³⁵ κ, D [45%] CP, OC | --- P⁶⁶A, B, C, W [55%] HF, RP, TR, NU

^w μοι *rell* | με [1%] CP

^x υστερον δε ακολουθησεις μοι f³⁵ [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 1243 D | 123 A [1%] | ~ 321 P⁶⁶κB, C, W [2%] NU

^y αυτω f³⁵ κA, C, D [80%] CP, HF, RP | 1 ο P⁶⁶B, W [20%] OC, TR, NU

ψυχὴν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω.» **38** Ἀπεκρίθη^z αὐτῷ^a ὁ^b Ἰησοῦς· «Τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; Ἀμήν, ἀμήν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ^c ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ^d με τρίς.

The Way, the Truth, the Life

14:1 »Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά· πιστεύετε εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. **2** Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Πατρὸς μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν (εἰ δὲ μή, εἶπον ἄν ὑμῖν).^e Πορεύομαι ἐτοιμάσαι τὸπον ὑμῖν. **3** Καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἐτοιμάσω^f ὑμῖν τὸπον,^g πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτὸν, ἵνα ὅπου εἰμι ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ἦτε. **4** Καὶ ὅπου ἐγὼ^h ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε.»ⁱ

Thomas' question

5 Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, «Κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις, καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι;» **6** Λέγει αὐτῷ ὁ^k Ἰησοῦς· «Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ. Οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. **7** Εἰ ἐγνώκειτέ^l με, καὶ τὸν Πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν·^m καὶ ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἑώρακατε αὐτόν.»

Philip's question

8 Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, «Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν Πατέρα καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν.» **9** Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· «Τοσοῦτον χρόνονⁿ μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; Ὁ ἑώρακὼς ἐμὲ ἑώρακεν τὸν Πατέρα· καὶ^o πῶς σὺ λέγεις, «Δεῖξον ἡμῖν τὸν Πατέρα;» **10** Οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστίν; Τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ^p ὑμῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ Πατὴρ ὁ^q ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα.^r **11** Πιστεύετε μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοὶ·^s εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε μοι.^t

^z απεκριθη f³⁵ (D) [97%] CP, HF, RP, OC, TR | αποκρινεται P⁶⁶KA(B)C, W [3%] NU

^a αυτω f³⁵ (D) [90%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P⁶⁶KA, B, C, W [10%] NU

^b ο f³⁵ W [98%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P⁶⁶KA, B, C, D [2%] NU

^c φωνηση f³⁵ P⁶⁶KA, B, W [70%] CP, HF, RP, NU | φωνησει C, D [30%] OC, TR

^d απαρνηση f³⁵ KA, C(W) [99%] CP, HF, RP, OC, TR | αρνηση P⁶⁶B, D [1%] NU

^e υμιν f³⁵ P⁶⁶(N) [96%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 οτι KA, B, C, D, W [4%] NU

^f και ετοιμασω f³⁵ P⁶⁶KB, C, N [65%] CP, HF, OC, TR, NU | 2 A, W [15%] RP | ετοιμασαι D [20%]

^g υμιν τοπον f³⁵ P⁶⁶A, C, W [90%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 KB, D, N [10%] NU

^h εγω f³⁵ KA, B, C, N, Q [97%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- P⁶⁶D, W [3%]

ⁱ και την οδον οιδατε f³⁵ P⁶⁶A, D, N [99%] CP, HF, RP, OC, TR | 23 KB, C, Q, W [1%] NU

^j και f³⁵ KA, D, N, Q [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P⁶⁶B, C, W [0.5%] NU

^k ο f³⁵ A, B, C, D, N, Q, W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- P⁶⁶K [0.5%]

^l εγνωκειτε f³⁵ A, B, C, N, Q [99%] CP, HF, RP, OC, TR | εγνωκατε ND [0.5%] NU | εγνωκαται P⁶⁶ | εγνωκεται W

^m εγνωκειτε αν f³⁵ A, N, Q [98%] CP, HF, RP, OC, TR | αν ηδειτε B, C [1.5%] | γνωσεσθε P⁶⁶ [alone] NU | γνωσεσθαι ND, W [Poor NU!]

ⁿ τοσουτον χρονον f³⁵ P⁶⁶A, B, N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | τοσουτω χρονω ND, Q, W [0.5%] NU

^o και f³⁵ A, D, N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P⁶⁶KB, Q, W [0.5%] NU

^p λαλω f³⁵ P⁶⁶KA, Q, W [99%] CP, HF, RP, OC, TR | λεγω P⁷⁵N [0.5%] NU | --- B | λελαληκα D

^q ο f³⁵ KA, D, N, Q, W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P^{66,75}B [0.5%] NU

^r αυτος ποιει τα εργα f³⁵ A, Q [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 2341 P⁷⁵W [0.5%] | ~ 234 αυτου P⁶⁶KB, D [0.5%] NU

^s εμοι *rell* | 1 εστιν CP, some TRs

^t μοι f³⁵ A, B, Q [99%] CP, HF, RP, OC, TR | --- P^{66,75}ND, W [1%] NU

Greater works than these

12 »Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κάκεινος ποιήσει· καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν Πατέρα μου^u πορεύομαι. **13** Καί, ὃ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ Πατήρ ἐν τῷ Υἱῷ. **14** Ἐάν τι αἰτήσητε^v ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω. **15** Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς τηρήσατε.^w **16** Καί, ἐγὼ^x ἐρωτήσω τὸν Πατέρα καὶ ἄλλον Παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένη μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα.^y **17** —τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει αὐτό.^z ὑμεῖς δὲ^a γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται. **18** »Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. **19** Ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με. Ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε.^b **20** Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρί μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοί, κἀγὼ^c ἐν ὑμῖν. **21** Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με. Ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ Πατρὸς μου, καὶ ἐγὼ^d ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν.»

Judas' question

22 Λέγει αὐτῷ Ἰούδας (οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης), «Κύριε, καί^e τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ;» **23** Ἀπεκρίθη^f Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· «Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει. Καὶ ὁ Πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν.^g **24** Ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καί, ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με Πατρὸς.

The Teacher, the peace; the Father, the enemy

25 »Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων. **26** Ὁ δὲ Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ Πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν.^h

^u μου f³⁵ [95%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ^{66,75} κA, B, D, Q, W [5%] NU

^v αιτησητε f³⁵ A, D, Q [80%] CP, HF, OC, TR | 1 με Ϝ⁶⁶ κB, W [19%] RP, NU | omit whole verse [1%]

^w τηρησατε f³⁵ A, D, Q, W [99%] CP, HF, RP, OC, TR | τηρησατε B [0.5%] NU | τηρησητε κ | τηρησηται Ϝ⁶⁶

^x και εγω f³⁵ A, W [98%] CP, HF, RP, OC, TR | καγω Ϝ⁶⁶ κB, D, Q [2%] NU

^y μενη μεθ υμων εις τον αιωνα f³⁵ Ϝ⁶⁶ A, W [98%] CP, HF, RP, OC, TR | η 23456 Q [0.5%] | μενει 23456 [1%] | ~ 145623 D | ~ 23456 η Ϝ⁷⁵ B, NU | ~ 23 η 456 κ

^z αυτο f³⁵ A, Q [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ^{66,75} κB, W [0.5%] NU | αυτον D

^a δε f³⁵ A, D [99%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ^{66,75} κB, Q, W [1%] NU

^b ζησεσθε f³⁵ Ϝ⁶⁶ D, Q [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ζησατε Ϝ⁷⁵ B, NU | ζησεσθαι κA, W [0.5%]

^c καγω f³⁵ Ϝ^{66,75} κA, B, D, Q, W [80%] CP, HF, OC, TR, NU | και εγω [20%] RP

^d και εγω f³⁵ A, W [98%] CP, HF, RP, OC, TR | καγω Ϝ^{66,75} κB, D, Q [2%] NU

^e και f³⁵ κQ, W [95%] CP, HF, RP, OC, NU | --- Ϝ^{66,75} A, B, D [5%] TR

^f απεκριθη *rell* | 1 ο [15%] TR

^g ποιησομεν f³⁵ A [91.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ποιησομεθα Ϝ^{66,75} κB, W [3%] NU | ποιησωμεν [5%] | ποιησωμεθα [0.5%] | ποιησομαι D

^h υμιν f³⁵ κA, D [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 εγω B [0.5%] [NU]

27 »Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω.

28 »Ἦκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, «Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς.» Εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχάρητε ἂν ὅτι εἶπον,ⁱ «Πορεύομαι πρὸς τὸν Πατέρα,» ὅτι ὁ Πατὴρ μου^j μείζων μου ἐστίν. 29 Καὶ νῦν εἶρηκα ὑμῖν, πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πιστεῦσητε.

30 »Οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν, ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου^k ἄρχων· καί, ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν. 31 Ἀλλ' ἵνα γνῶ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν Πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ Πατὴρ, οὕτως ποιῶ.

»Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

The true vine

15:1 »Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ Πατὴρ μου ὁ γεωργός ἐστίν. 2 Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἶρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό, ἵνα πλείονα καρπὸν^l φέρῃ. 3 Ἦδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. 4 Μείνατε ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν. Καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνη^m ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτωςⁿ οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε.^o

5 »Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. Ὁ μένων ἐν ἐμοὶ καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. 6 Ἐὰν μὴ τις μείνη^p ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω, ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη· καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ^q πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται. 7 Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνη, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσεσθε,^r καὶ γενήσεται ὑμῖν. 8 Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ Πατὴρ μου· ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε· καὶ γενήσεσθε^s ἐμοὶ μαθηταί.

We love

9 »Καθὼς ἠγάπησέν με ὁ Πατὴρ, καὶ ἐγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς·^t μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. 10 Ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολάς τοῦ Πατρὸς μου τητήρηκα καὶ μένω^u αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. 11 Ταῦτα λελάληκα

ⁱ εἶπον **f**³⁵ [90%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **KA, B, D** [9%] NU | ἐγὼ [1%]

^j μου **f**³⁵ **K** [98%] CP, HF, RP, OC, TR | --- A, B, D [2%] NU

^k κόσμου *rell* | 1 τουτου [10%] TR

^l πλείονα καρπὸν **f**³⁵ A, D [98%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 B [2%] NU | ~ 2 πλειω **K**

^m μείνη **f**³⁵ **Ɔ**⁶⁶ A, D [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | μενη **KB** [0.5%] NU

ⁿ οὕτως *rell* | ουτος CP

^o μείνητε **f**³⁵ D [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | μενητε **KA, B** [0.5%] NU | μενων **Ɔ**⁶⁶

^p μείνη **f**³⁵ [99%] CP, HF, RP, OC, TR | μενη **Ɔ**⁶⁶ **KA, B, D** [1%] NU

^q το *rell* | --- D [20%] TR

^r αιτησεσθε **f**³⁵ **K** [85%] CP, HF, RP, TR | αιτησασθε B [10%] OC, NU | αιτησασθαι A, D [0.5%] | αιτησεσθαι [4.5%]

^s γενησεσθε **f**³⁵ [96%] CP, HF, RP, OC, TR | γενησθε B [3%] NU | γενησεσθαι **KA** [0.5%] | γενησθαι **Ɔ**⁶⁶ D [0.5%]

^t ηγαπησα υμας **f**³⁵ **Ɔ**⁶⁶ **KA** [98.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 B, D [1.5%] NU

^u μένω *rell* | μενω [25%]

ὕμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνη,^v καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῆ. **12** Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. **13** Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. **14** Ὑμεῖς φίλοι μου ἐστε ἐὰν ποιῆτε ὅσα^w ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν.

15 »Οὐκέτι ὑμᾶς λέγω^x δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἶρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ Πατρὸς μου ἐγνώρισα ὑμῖν. **16** Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελεξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς καὶ ἔθηκα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη.^y ἵνα ὁ ὅτι ἂν αἰτήσητε τὸν Πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δώη^z ὑμῖν. **17** Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

The world hates

18 »Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσχετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. **19** Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει. Ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. **20** Μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, «Οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ.» Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν. Εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. **21** Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν ὑμῖν^a διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν πέμψαντά με. **22** Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον,^b νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν. **23** Ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν Πατέρα μου μισεῖ. **24** Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν,^c ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον.^d νῦν δὲ καὶ ἐωράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν Πατέρα μου. **25** Ἀλλ' ἵνα πληρωθῆ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν^e ὅτι «Ἐμίσησάν με δωρεάν.»

26 »Ὅταν δὲ^f ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ Πατρὸς, τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ. **27** Καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

16:1 »Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε **2** —ἀποσυναγωγούς ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξῃ λατρείαν

^v μείνη **f**³⁵ **κ** [98.5%] CP, HF, RP, OC, TR | η A, B, D [1.5%] NU

^w ὅσα **f**³⁵ A [97%] CP, HF, RP, OC, TR | α **ϕ**⁶⁶**κ**D [3%] NU | ο B

^x ὑμας λεγω **f**³⁵ D [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 **ϕ**⁶⁶**κ**A, B [1%] NU

^y μένη *rell* | μείνη [10%] | μενει N [10%]

^z δωη **f**³⁵ N [47%] HF | δω A, B, D [50%] CP, RP, OC, TR, NU | δωσει **κ** [0.5%] | δωση [0.5%] | δωει [1%] | one other variant [1%]

^a ὑμῖν **f**³⁵ A, N [98%] CP, HF, RP, OC, TR | εἰς ὑμας **ϕ**⁶⁶B, D [2%] NU | --- **κ**

^b εἶχον **f**³⁵ A [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | εἶχοσαν **ϕ**⁶⁶**κ**B, N [0.5%] NU | εἶχαν D

^c πεποίηκεν **f**³⁵ [95%] CP, HF, RP, OC, TR | ἐποίησεν **ϕ**⁶⁶**κ**A, B, D [5%] NU

^d εἶχον **f**³⁵ A [99%] CP, HF, RP, OC, TR | εἶχοσαν **ϕ**⁶⁶**κ**B [1%] NU | εἶχαν D

^e γεγραμμενος εν τω νομω αυτων **f**³⁵ A [98%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 23451 B, D [2%] NU | ~ 2341 **ϕ**^{66v} | ~ 23 κοσμοω 51 **κ**

^f δε **f**³⁵ A, D [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **ϕ**²²**κ**B [0.5%] NU

προσφέρειν τῷ Θεῷ. **3** Καὶ ταῦτα ποιήσουσιν^g ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν Πατέρα οὐδὲ ἐμέ. **4** Ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα,^h μνημονεύητε αὐτῶν ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον ὅτι μεθ' ὑμῶν ἦμην.

What the Enabler will do

5 »Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμπαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, «Ποῦ ὑπάγεις;» **6** Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. **7** Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν· Συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ ἐγὼⁱ μὴ ἀπέλθω, ὁ Παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς.

8 »Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως· **9** περὶ ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· **10** περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν Πατέρα μου^j ὑπάγω καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με· **11** περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται.

12 »Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν,^k ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. **13** Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, ὀδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.^l οὐ γὰρ λαλήσει ἄφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἂν^m ἀκούσῃⁿ λαλήσει· καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. **14** Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται^o καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. **15** Πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατὴρ ἐμὰ ἐστίν· διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει^p καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

Sorrow to joy

16 »Μικρὸν καὶ οὐ^q θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν Πατέρα.»^r **17** Εἶπον^s οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· «Τί ἐστὶν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, «Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με,» καὶ ὅτι «Ἐγὼ^t ὑπάγω πρὸς τὸν Πατέρα;» **18** Ἔλεγον οὖν· «Τοῦτο τί ἐστίν^u ὃ λέγει,^v «τὸ μικρόν»; Οὐκ οἶδαμεν τί λαλεῖ.»

^g ποιήσουσιν f³⁵ A,B [85%] CP,HF,RP,OC,NU | 1 ὑμιν κD [15%] TR

^h ὥρα f³⁵ κD [90%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 αὐτῶν A,B [10%] NU

ⁱ ἐγὼ f³⁵ A [98%] CP,HF,RP,OC | --- κB,D [2%] TR,NU

^j μου f³⁵ A [99%] CP,HF,RP,OC,TR | --- κB,D,W [1%] NU

^k λέγειν ὑμιν f³⁵ A,D,W [99%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 21 κB [1%] NU

^l εἰς πᾶσαν τὴν ἀληθειαν f³⁵ [98%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 1342 A,B | ἐν τῇ ἀληθείᾳ παση (–π. κ) (κ)D,W [2%] NU

^m ἂν f³⁵ [97%] CP,HF,RP,OC,TR | εἰαν A [1%] | --- κB,D,W [2%] NU

ⁿ ἀκούσῃ f³⁵ A [97%] CP,HF,RP,OC,TR | ἀκουσεῖ B,D,W [2.5%] NU | ἀκουεῖ κ [0.5%]

^o λήψεται f³⁵ [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | λημψεται κA,B,D,W [0.5%] NU

^p λαμβάνει f³⁵ B,D,N,W [80%] CP,HF,RP,NU | ληψεται (A) [20%] OC,TR | --- ϕ⁶⁶κ omit whole verse

^q οὐ f³⁵ A [98%] CP,HF,RP,OC,TR | ουκετι ϕ^{66ν}κB,D,N,W [2%] NU

^r ὅτι υπαγω προς τον πατερα f³⁵ A,N [79.5%] CP,HF,RP | 1 ἐγὼ 2345 [20%] OC,TR | --- ϕ⁶⁶κB,D,W [0.5%] NU

^s εἶπον f³⁵ κA,D,N [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | ειπαν ϕ⁶⁶B,W [0.5%] NU

^t ἐγὼ f³⁵ D,W [90%] CP,HF,RP,OC,TR | --- κA,B,N [10%] NU

^u τοῦτο τι ἐστιν f³⁵ A,N [97%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 231 ϕ⁶⁶κB,D,W [3%] NU

^v ὃ λεγει f³⁵ B,N [97.5%] CP,HF,RP,OC,TR[NU] | το 2 A | --- ϕ⁶⁶κD,W [2.5%]

19 Ἔγνω οὖν^w ὁ^x Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· «Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων ὅτι εἶπον, «Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με;» **20** Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς δὲ^y λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. **21** Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτη^z λύπην ἔχει, ὅτι ἤλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως, διὰ τὴν χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. **22** Καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν^a ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἶρει ἀφ' ὑμῶν. **23** Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν.

»Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι ὅσα ἀν^b αἰτήσητε τὸν Πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δώσει ὑμῖν. **24** Ἔως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου. Αἰτεῖτε καὶ λήψεσθε,^c ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾗ πεπληρωμένη.

Figures of speech

25 »Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν, ἀλλ'^d ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησία περὶ τοῦ Πατρὸς ἀναγγελῶ^e ὑμῖν. **26** Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν Πατέρα περὶ ὑμῶν· **27** αὐτὸς γὰρ ὁ Πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ^f Θεοῦ ἐξῆλθον. **28** Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ Πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον. Πάλιν ἀφήμι τὸν κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν Πατέρα.»

29 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·^g «Ἴδε, νῦν^h παρρησία λαλεῖς καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. **30** Νῦν οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ. Ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες.»

“Take heart!”

31 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁⁱ Ἰησοῦς· «Ἄρτι πιστεύετε; **32** Ἰδού, ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν^j ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ^k μόνον ἀφήτε. Καὶ οὐκ εἰμι

^w οὖν f³⁵ A,N [96%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ⁵κB,D,W [1%] NU | δε [3%]

^x ο f³⁵ κAD,N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- Ϝ⁵B,W [0.5%]

^y δε f³⁵ A,N,W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ⁵κB,D [0.5%] NU

^z τικτη *rell* | τικτει [10%] | τικτι N

^a οὖν λυπην μεν νυν f³⁵ A(N) [96%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 1432 Ϝ^{5v,22v,66}B,C,D,W [3%] NU | ~ 4312 κ | four other variants

^b οτι οσα αν f³⁵ [96%] CP, HF, RP, OC, TR | 12 εαν [1%] | 13 A,W | 1 ο 3 κ | 1 ο εαν [2%] | ο εαν N | 3 τι Ϝ⁵B,C [0.5%] NU | εαν τι (Ϝ²²)D

^c ληψεσθε f³⁵ C [99%] CP, HF, RP, OC, TR | λημψεσθε Ϝ⁵κA,B,D [0.5%] NU | λημψεσθαι N,W [0.5%]

^d αλλ f³⁵ A,N [99%] CP, HF, RP, OC, TR | --- κB,C,D,W [1%] NU

^e αναγγελω f³⁵ N [98%] CP, HF, RP, OC, TR | απαγγελω Ϝ^{5v,66}A,B,C,D,W [2%] NU | απαγγελλω κ

^f του f³⁵ B,C,D,W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- Ϝ⁵κA,N [0.5%]

^g αυτω οι μαθηται αυτου f³⁵ A,D [98.5%] CP, HF, RP, OC, TR | 234 B,C,N [1%] NU | ~ 231 κ | 123 W

^h νυν f³⁵ A,N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 εν κB,C,D,W [0.5%] NU

ⁱ ο f³⁵ κA,D,N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ^{22,66}B,C,W [0.5%] NU

^j νυν f³⁵ N [99%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ⁶⁶κA,B,C,D,W [1%] NU

^k και εμε f³⁵ A,D,W [98%] CP, HF, RP, OC, TR | καμε Ϝ^{22,66}κB,C,N [2%] NU

μόνος, ὅτι ὁ Πατήρ μετ' ἐμοῦ ἐστίν. **33** Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. Ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε·¹ ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.»

Jesus prays

17:1 Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ^m Ἰησοῦς καὶ ἐπῆρενⁿ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ^o εἶπεν·

For Himself

«Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν Υἱόν, ἵνα καὶ^p ὁ Υἱός σου^q δοξάσῃ σε, **2** καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ δώσει^r αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. **3** Αὕτη δέ ἐστίν ἡ αἰώνιος ζωή· ἵνα γινώσκωσίν σε, τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας—Ἰησοῦν Χριστόν. **4** Ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸ ἔργον ἐτελείωσα^s ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω. **5** Καὶ νῦν δόξασόν με σύ, Πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί.

For the Apostles

6 »Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκάς^t μοι ἐκ τοῦ κόσμου. Σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ^u αὐτοὺς δέδωκας,^v καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασιν.^w **7** Νῦν ἔγνωκαν^x ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι παρὰ σοῦ ἐστίν.^y **8** ὅτι τὰ ρήματα ἃ δέδωκάς^z μοι δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξηλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. **9** Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ. Οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσιν. **10** Καί, τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἐστίν, καὶ τὰ σὰ ἐμά, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. **11** Καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι^a ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, καὶ ἐγὼ^b πρὸς σέ ἔρχομαι.

»Πάτερ Ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ^c δέδωκάς μοι, ἵνα ὧσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς. **12** Ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ,^d ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ

¹ ἔχετε f³⁵ KA,B,C [90%] CP,HF,RP,NU | ἐξετε D [8.5%] OC,TR | εξεται [1%] | εχεται N | omit whole clause **¶**⁶⁶ [0.5%]

^m ο f³⁵ A,C,D,N,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **¶** NB [0.5%] NU

ⁿ ἐπηρεν f³⁵ A,N [97%] CP,HF,RP,OC,TR | ἐπαρας **¶**⁶⁶ NB,C,D,W [3%] NU

^o καὶ f³⁵ A,N [95%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **¶** NB,C,D,W [5%] NU

^p καὶ f³⁵ N [98%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **¶** KA,B,C,D,W [2%] NU

^q σου f³⁵ A,D,N [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **¶** NB,C,W [0.5%] NU

^r δώσει f³⁵ B,N [90%] CP,HF,RP,OC | δωση A,C [10%] TR,NU | δωσω **¶** δως **¶**¹⁰⁷ W | εχη D

^s ἐτελειωσα f³⁵ D [98%] CP,HF,RP,OC,TR | τελειωσας **¶**⁶⁶ KA,B,C,N,W [2%] NU

^t δέδωκας f³⁵ C [98%] CP,HF,RP,OC,TR | εδωκας **¶** KA,B,D,N,W [2%] NU

^u καὶ ἐμοὶ f³⁵ **¶** KA,C,D,N,W [99%] CP,HF,RP,OC,TR | καμοὶ B [1%] NU

^v δέδωκας f³⁵ C,N [96%] CP,HF,RP,OC,TR | εδωκας **¶**⁶⁶ KA,B,D,W [4%] NU

^w τετηρηκασιν f³⁵ A,C [99%] CP,HF,RP,OC,TR | τετηρηκαν B,D,W [0.5%] NU | ετηρησαν **¶** KN [0.5%]

^x ἔγνωκαν *rell* | ἐγνωσαν [15%] | ἐγνωκα W [0.5%] | ἐγνων **¶**

^y ἐστίν f³⁵ A,D [99%] CP,HF,RP,OC,TR | εἰσιν **¶** NB,C(N)W [1%] NU

^z δέδωκας f³⁵ **¶** KN [99%] CP,HF,RP,OC,TR | εδωκας A,C,D,W [0.5%] NU | εδωκες B | --- [0.5%]

^a οὗτοι f³⁵ A,C,D,N,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | αυτοι **¶** NB [0.5%] NU

^b καὶ ἐγὼ f³⁵ **¶**⁶⁶ A,N,W [98.5%] CP,HF,RP,OC,TR | καγω **¶** NB,C,D [1.5%] NU

^c ω *rell* | ους (N) [20%] TR | ο D [1%]

^d ἐν τῷ κόσμῳ f³⁵ A,N [99%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **¶**⁶⁶ NB,C,D,W [1%] NU

ὀνόματί σου. Οὐς^ε δέδωκάς μοι^φ ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπόλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ Γραφή πληρωθῇ. **13** Νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς.^ε

14 »Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου· καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτοὺς ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. **15** Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. **16** Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶν, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί.^h **17** Ἀγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου·ⁱ ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστιν. **18** Καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κάγω ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον. **19** Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ᾧσιν^j ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ.

For all believers

20 »Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων^k διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ· **21** ἵνα πάντες ἐν ᾧσιν, καθὼς σύ, Πάτερ, ἐν ἐμοὶ κάγω ἐν σοί· ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν^l ᾧσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ^m ὅτι σύ με ἀπέστειλας. **22** Καὶ ἐγὼⁿ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ᾧσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς ἐν ἐσμεν·^o **23** ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ᾧσιν τετελειωμένοι εἰς ἐν· καὶ ἵνα^p γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας καὶ ἠγάπησας αὐτοὺς καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας.

24 »Πάτερ, οὐς^q δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ κάκεῖνοι ᾧσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν, ἣν δέδωκάς^r μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου. **25** Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνω· καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. **26** Καί, ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ἦ, κάγω ἐν αὐτοῖς.»

Betrayal and arrest

18:1 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν Κεδρῶν,^t ὅπου ἦν κήπος εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. **2** Ἦδει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδούς αὐτόν, τὸν τόπον· ὅτι πολλάκις συνήχθη^u ὁ^v

^ε οὐς **f**³⁵ A,D(N) [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | ω B,C,W [0.5%] NU | --- (**ϕ**⁶⁶**κ**)

^φ μοι **f**³⁵ A,D,N [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 και B,C,W [0.5%] NU | και **ϕ**⁶⁶**κ**

^ε αυτοις **f**³⁵ **ϕ**⁶⁶**κ**D [99%] CP,HF,RP,OC,TR | εαυτοις A,B,N,W [1%] NU | ταις καρδιας εαυτων C

^h εκ του κοσμου ουκ ειμι **f**³⁵ **ϕ**⁶⁶**κ**N [99%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 45123 **κ**A,B,C,D,W [1%] NU

ⁱ σου **f**³⁵ N [99%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **ϕ**⁶⁶A,B,C,D,W [1%] NU | **κ** omits six words [homoioteleuton]

^j και αυτοι ωσιν **f**³⁵ [90%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 312 **κ**A,B,C,D,N,W [10%] NU | ~ 32 **ϕ**⁶⁶**v**

^k πιστευοντων *rell* | πιστευσοντων [5%] TR

^l εν **f**³⁵ **κ**A,N [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **ϕ**⁶⁶**v**B,C,D,W [0.5%] NU

^m πιστευση **f**³⁵ A,D,N [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | πιστευη **ϕ**⁶⁶**κ**B,C,W [0.5%] NU

ⁿ και εγω **f**³⁵ A,N [97%] CP,HF,RP,OC,TR | καγω **ϕ**⁶⁶**κ**B,C,D,W [3%] NU

^o εν εσμεν **f**³⁵ A,N [99%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 **ϕ**⁶⁶B,C,D,W [1%] NU | --- **κ**

^p και ινα **f**³⁵ A,N [98.5%] CP,HF,RP,OC,TR | 2 B,C,D [1%] NU | 1 **ϕ**⁶⁶**κ**W [0.5%]

^q οὐς **f**³⁵ A,C,N [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | ο **κ**B,D,W [0.5%] NU

^r δεδωκας **f**³⁵ **κ**A,C,D,W [60%] CP,OC,NU | εδωκας **ϕ**¹⁰⁸B,N [40%] HF,RP,TR

^s ο **f**³⁵ A,C,D,N,W [99.7%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **κ**B [0.3%] NU

^t των κεδρων **f**³⁵ B,C,N [94%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 κενδρων [4%] | του 2 A [1.5%] NU | του κεδρου **κ**D,W

^u συνηχθη **f**³⁵ **κ**A,B,C,D,N,W [65%] CP,RP,TR,NU | 1 και [35%] HF,OC

^v ο **f**³⁵ A,C(D)N,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **κ**B [0.5%] NU

Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. **3** Ὁ οὖν Ἰούδας, λαβὼν τὴν σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ^w Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὄπλων.

Jesus knocks the soldiers down with His word

4 Ἰησοῦς οὖν, εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα^x ἐπ' αὐτόν, ἐξελθὼν εἶπεν^y αὐτοῖς, «Τίνα ζητεῖτε;» **5** Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, «Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον.» Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, «Ἐγὼ εἰμι.»^z (Εἰστήκει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδούς αὐτόν, μετ' αὐτῶν.) **6** Ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὅτι^a «Ἐγὼ εἰμι,» ἀπήλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσον^b χαμαί. **7** Πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησεν,^c «Τίνα ζητεῖτε;» Οἱ δὲ εἶπον,^d «Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον.» **8** Ἀπεκρίθη^e Ἰησοῦς· «Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι. Εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν» **9** (ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν ὅτι «Οὓς δέδωκάς μοι οὐκ ἀπόλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα»).

10 Σίμων οὖν Πέτρος, ἔχων μάχαιραν, εἴλκυσεν αὐτὴν καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δούλον καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον^f τὸ δεξιόν. (Ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος.) **11** Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· «Βάλε τὴν μάχαιραν^g εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ Πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;»

To Annas first

12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτόν. **13** Καὶ ἀπήγαγον αὐτόν^h πρὸς Ἄννανⁱ πρῶτον, ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. **14** (Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλευσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἓνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι^j ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.)

Peter denies Jesus

15 Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ ὁ^k ἄλλος μαθητής. Ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισηλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως. **16** Ὁ δὲ Πέτρος εἰστήκει πρὸς τῆς θύρας^l ἔξω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ

^w καὶ f³⁵ P^{108v}A,C,N,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 ἐκ των ND [0.5%] NU | 1 των B

^x ἐρχόμενα *rell* | ἐπερχόμενα [11%]

^y ἐξελθων εἶπεν f³⁵ NA,N,W [98.5%] CP,HF,RP,OC,TR | ἐξηλθεν καὶ λεγει B,C,D [1.5%] NU

^z ὁ ἰησοῦς ἐγὼ εἰμι f³⁵ A,C(N)W [97.5%] CP,HF,RP,OC,TR | 234 N | ~ 342 B | 34 [2.5%] D,NU

^a ὅτι f³⁵ C [95%] CP,HF,RP,OC,TR | --- NA,B,D,N,W [5%] NU

^b ἐπεσον f³⁵ A,N [99%] CP,HF,RP,OC,TR | ἐπεσαν NB,C,D,W [1%] NU

^c αὐτοὺς ἐπηρώτησεν f³⁵ ND,N,W [75%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 21 A,B,C [6%] NU | αὐτοῖς 2 [18%] | 2 [1%]

^d εἶπον f³⁵ NA,B,C,N,W [99.8%] CP,HF,RP,OC,TR | εἶπαν P⁶⁶D,NU

^e ἀπεκρίθη *rell* | 1 ο (D)N [14%] TR

^f ὠτίον f³⁵ A,D,N [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | ὠταριον NB,C,W [0.5%] NU

^g μάχαιραν f³⁵ P⁶⁶NA,B,C,D,N,W [52%] CP,OC,NU | 1 σου [48%] HF,RP,TR

^h ἀπήγαγον αὐτόν f³⁵ A [89.5%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 C,N [9%] | ἠγαγον P⁶⁶NB,D,W [0.5%] NU | ἠγαγον 2 [1%]

ⁱ ἄνναν f³⁵ CP,OC,TR | ἄνναν HF,RP,NU

^j ἀπολέσθαι f³⁵ A,N [94%] CP,HF,RP,OC,TR | ἀποθανεῖν P⁶⁶NB,C,W [6%] NU

^k ὁ f³⁵ C,N [97.5%] CP,HF,RP,OC,TR | --- P⁶⁶NA,B,W [2.5%] NU

^l τῆς θύρας *rell* | τὴν 2 [13%] | τὴν θύραν [12%]

ἄλλος, ὃς ἦν^m γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ,ⁿ καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον. **17** Λέγει οὖν ἡ παιδίσκη, ἡ θυρωρός, τῷ Πέτρῳ,^o «Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;» Λέγει ἐκεῖνος, «Οὐκ εἰμί.» **18** Εἰστήκεισαν δὲ οἱ δούλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποηκότες, ὅτι ψυχὸς ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο. Ἦν δὲ μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος^p ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος.

Caiaphas interrogates Jesus

19 Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. **20** Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς:^q «Ἐγὼ παρρησίᾳ ἐλάλησα^r τῷ κόσμῳ. Ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν^s συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντοτε^t οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. **21** Τί με ἐπερωτᾷς;^u Ἐπερώτησον^v τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς. Ἴδε, οὗτοι οἶδασιν ἃ εἶπον ἐγώ.» **22** Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἷς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκῶς^w ἔδωκεν ράπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπὼν, «Οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ;» **23** Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,^x «Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δαίρεις;»^y **24** (Ἀπέστειλεν^z αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.)

Peter again

25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος. Εἶπον οὖν αὐτῷ, «Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ;» Ἠρνήσατο οὖν^a ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, «Οὐκ εἰμί.» **26** Λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὢν οὗ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ ὠτίον, «Οὐκ ἐγὼ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ;» **27** Πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ^b Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

^m ος ην f³⁵ ϑ^{66v} κA,C(N)W [99.9%] CP,HF,RP,OC,TR | ο B [0.1%] NU

ⁿ τω αρχιερει f³⁵ κA,N,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | του αρχιερεως ϑ^{66v} B,C [0.5%] NU

^o η παιδισκη η θυρωρος τω πετρω f³⁵ ϑ⁶⁶ κA,N(W) [99%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 561234 B,C [1%] NU

^p μετ αυτων ο πετρος f³⁵ A,N [96%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ και 3412 ϑ^{66v} κB,C(W) [2%] NU | 12 και 34 [1%] | 124 [1%]

^q αυτω ο ιησους f³⁵ A,N,W [95%] CP,HF,RP,OC,TR | δε 123 [1%] | 13 ϑ⁶⁶ B [2%] NU | ~ 31 κ | 23 C [2%]

^r ελαλησα f³⁵ ϑ⁶⁶ W [96%] CP,HF,RP,OC,TR | λεαληκα κA,B,C,N [4%] NU

^s εν f³⁵ κA,B,C,N,W [88%] HF,RP,OC,NU | 1 τη [12%] CP,TR

^t παντοτε f³⁵ [87%] CP,HF,RP,OC,TR | παντες κA,B,C,N,W [13%] NU

^u επερωτας f³⁵ N [97%] CP,HF,RP,OC,TR | ερωτας κA,B,C,W [3%] NU

^v επερωτησον f³⁵ A,N [95%] CP,HF,RP,OC,TR | ερωτησον ϑ^{66v} κB,C [5%] NU

^w των υπηρετων παρεστηκως f³⁵ A,N [96.5%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 312 κB,W [0.5%] NU | ~ 1 παρεστωτων 2 C [0.5%] | 1 παρεστηκοτων 2 [1.5%] | various other variants [1%]

^x απεκριθη αυτω ο ιησους f³⁵ A,N [97%] CP,HF,RP,OC,TR | 124 B,C [1%] NU | ~ 3 δε 4 ειπεν 2 κW [1%] | various others [1%]

^y δαιρεις f³⁵ [36%] | δερεις ϑ⁶⁶ κA,B,C,W [64%] CP,HF,RP,OC,TR,NU | δερις N

^z απεστειλεν f³⁵ A [85%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 ουν B,C(N)W [8%] NU,some TRs | 1 δε κ [7%]

^a ουν f³⁵ [71%] CP,HF,RP,OC | --- κA,B,C,N,W [29%] TR,NU

^b ο f³⁵ κN [75%] CP,HF,RP,OC,TR | --- A,B,C,W [25%] NU

Crucifixion day

Jesus taken to Pilate

18:28 Ἄγουσιν οὖν^c τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον, ἣν δὲ πρωΐ.^d Καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσηλθόντες εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα^e φάγωσιν τὸ Πάσχα. **29** Ἐξήλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτούς^f καὶ εἶπεν,^g «Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ^h τοῦ ἀνθρώπου τούτου;» **30** Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπονⁱ αὐτῷ, «Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός,^j οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν.» **31** Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, «Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν.» Εἶπον οὖν^k αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, «Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα» **32** (ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῆ, ὃν εἶπεν, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἔμελλεν^l ἀποθνήσκειν).

Pilate and Jesus

33 Εἰσηλθὼν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν^m ὁ Πιλάτος καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ, «Σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;» **34** Ἀπεκρίθη αὐτῷⁿ ὁ Ἰησοῦς, «Ἄφ' ἐαυτοῦ^p σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον^q περὶ ἐμοῦ;» **35** Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· «Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; Τὸ ἔθνος τὸ σόν, καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, παρέδωκάν σε ἐμοί. Τί ἐποίησας;» **36** Ἀπεκρίθη^r Ἰησοῦς· «Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται ἄν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο,^s ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν.» **37** Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, «Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ;» Ἀπεκρίθη^t Ἰησοῦς· «Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεὺς εἰμι ἐγώ.^u ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι. Καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ Ἀληθείᾳ. Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς Ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς.» **38** Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, «Τί ἐστὶν ἀλήθεια;»^v

^c οὖν *rell* | --- [35%]

^d πρωί *f*³⁵ *KA,B,C,W* [60%] *CP,HF,RP,OC,NU* | πρωία *N* [38%] *TR* | --- [2%]

^e ἀλλ' ἵνα *f*³⁵ [97%] *CP,HF,RP,OC,TR* | ἀλλα *KA,B,C,N,W* [3%] *NU*

^f ὁ πιλατος προς αυτους *f*³⁵ (*A*) [85%] *CP,HF,RP,OC,TR* | 12 εξω 34 (*B,C*) [11%] *NU* | ~ 3412 εξω *K(W)* | 1234 εξω *N* [3%] | various others [1%]

^g ειπεν *f*³⁵ *A,N* [97%] *CP,HF,RP,OC,TR* | φησιν *Φ*⁶⁶*KB,C,W* [3%] *NU*

^h κατα *f*³⁵ *Φ*⁶⁶*A,C,N,W* [99.7%] *CP,HF,RP,OC,TR*[*NU*] | --- *KB* [0.3%]

ⁱ ειπον *f*³⁵ *A,W* [99.5%] *CP,HF,RP,OC,TR* | ειπαν *KB,C,N* [0.5%] *NU*

^j κακοποιος *f*³⁵ *A,N* [99.5%] *CP,HF,RP,OC,TR* | κακοποιων *C* [0.3%] | κακον ποιων *B,W* [0.2%] *NU* | κακον ποιησας *K*

^k οὖν *f*³⁵ *KW* [87%] *CP,HF,RP,OC,TR* | δε *A,N* [12%] | --- *B,C* [1%] *NU*

^l εμελλεν *f*³⁵ [62%] *CP* | ημελλεν *KA,B,C,N,W* [38%] *HF,RP,OC,TR,NU*

^m εις το πραιτωριον παλιν *f*³⁵ *KA(N)* [90%] *CP,HF,RP,OC,TR* | ~ 4123 *Φ*⁶⁶*B,C,W* [7%] *NU* | 123 [2%] | several others [1%]

ⁿ αυτω *f*³⁵ *K* [90%] *CP,HF,RP,OC,TR* | --- *Φ*⁶⁶*A,B,C,N,W* [10%] *NU*

^o ο *f*³⁵ *KA,C,N,W* [97%] *CP,HF,RP,OC,TR* | --- *Φ*⁶⁶*B* [3%] *NU*

^p αφ εαυτου *f*³⁵ *A,W* [99%] *CP,HF,RP,OC,TR* | απο σεαυτου *Φ*⁶⁶*KB,C,N* [1%] *NU*

^q σοι ειπον *f*³⁵ *KA(N)* [92.5%] *CP,HF,RP,OC,TR* | ~ 21 *B,C,W* [0.5%] *NU* | 1 ειπεν [7%] | ~ ειπεν 1 *Φ*⁶⁶

^r απεκριθη *rell* | 1 ο *N* [10%] *TR*

^s αν οι εμοι ηγωνιζοντο *f*³⁵ *A,N* [95%] *CP,HF,RP,OC,TR* | ~ 2341 *KW* [3%] [*NU*] | 234 *B* [0.5%] | 134 [1.5%]

^t απεκριθη *f*³⁵ *W* [58%] *HF,RP,OC* | 1 ο *KA,B,N* [42%] *CP,TR,NU*

^u εγω *f*³⁵ *A,N,W* [96%] *CP,HF,RP,OC,TR* | --- *KB* [4%] *NU*

^v Comparing John with Luke 23:4-12, it appears that it was at this point that Jesus was sent to Herod.

Καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους καὶ λέγει αὐτοῖς· «Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ.^w **39** Ἔστιν δὲ συνήθεια ἡμῖν^x ἵνα ἓνα ὑμῖν ἀπολύσω^y ἐν τῷ Πάσχα. Βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω^z τὸν Βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;» **40** Ἐκραύγασαν οὖν^a πάντες,^b λέγοντες, «Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν.» Ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής.

Soldiers mock Jesus

19:1 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐμαστίγωσεν. **2** Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ· καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτὸν^c **3** καὶ ἔλεγον, «Χαῖρε, ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.» Καὶ ἐδίδουν^d αὐτῷ ῥαπίσματα.

“Behold the Man!”

4 Ἐξῆλθεν οὖν^e πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος καὶ λέγει αὐτοῖς, «Ἴδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω.»^f **5** Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον· καὶ λέγει αὐτοῖς, «Ἴδε,^g ὁ ἄνθρωπος.» **6** Ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες, «Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν.»^h Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, «Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε, ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.» **7** Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, «Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶνⁱ ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν Υἱὸν Θεοῦ^j ἐποίησεν.»

Pilate and Jesus again

8 Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, **9** καὶ εἰσηλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ, «Πόθεν εἶ σύ;» Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. **10** Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· «Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; Οὐκ οἶδας ὅτι

^w αιτιαν ευρισκω εν αυτω f³⁵ NA,N,W [97.5%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 2341 B [1.5%] NU | ~ 2134 P⁶⁶ | several others

^x ημιν f³⁵ [20%] | υμιν NA,B,W [80%] CP,HF,RP,OC,TR,NU | υμων N [Really now, would Rome release a prisoner based on a Jewish demand? This was evidently a bit of ‘pub. rel.’ that Rome had decided to do.]

^y υμιν απολυσω f³⁵ A(N) [85%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 21 NB [2%] NU | ημιν 2 [13%] | ~ απολυω 1 W

^z υμιν απολυσω f³⁵ [79%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 21 P⁶⁶NA,B,N,W [10%] NU | 2 [4%] | ~ ινα 21 [6%] | ~ ινα 12 [1%]

^a ουν f³⁵ N [30%] CP | 1 παλιν NA,B,W [70%] HF,RP,OC,TR,NU

^b παντες f³⁵ A,N [88%] CP,HF,RP,OC,TR | --- NB,W [12%] NU

^c αυτον f³⁵ A [80%] CP,HF,RP,OC,TR | αυτω [10%] | 1 και ηρχοντο προς 1 P^{66,90}NB,N,W [10%] NU

^d εδιδουν f³⁵ A [98%] CP,HF,RP,OC,TR | εδιδουσαν P⁶⁶NB,N,W [2%] NU

^e εξηλθεν ουν f³⁵ N,W [96%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ και 1 A,B [2%] NU | 1 N [2%]

^f εν αυτω ουδεμιαν αιτιαν ευρισκω f³⁵ N [96.5%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 34512 B [1%] NU | ~ 31245 A | ~ 412 ουχ 5 P^{66v}W | 4 ουχ 5 N | at least five further variants [2%]

^g ιδε f³⁵ A,N [98%] CP,HF,RP,OC,TR | ιδου NB,W [2%] NU | --- (P⁶⁶)

^h αυτον f³⁵ NA,N [90%] CP,HF,RP,OC | --- (P⁶⁶)B,W [10%] TR,NU

ⁱ ημων f³⁵ A [99%] CP,HF,RP,OC,TR | --- P⁶⁶NB(N)W [1%] NU

^j εαυτον υιον θεου f³⁵ A,N [72%] CP,RP | ~ 132 [20%] HF,OC | ~ 231 P⁶⁶NB [3%] NU | 12 του 3 [5%] TR | ~ 2 του 31 W

ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύσαι^k σε;» **11** Ἀπεκρίθη^l Ἰησοῦς·^m «Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦⁿ εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον^o Ἄνωθεν. Διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς^p μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει.»

The Jews best Pilate

12 Ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ Πιλάτος^q ἀπολύσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον^r λέγοντες· «Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσης, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυτὸν^s ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.» **13** Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον^t ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ^u βήματος, εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαβαθᾶ^v **14** (ἦν δὲ Παρασκευὴ τοῦ Πάσχα· ὥρα ἦν^w ὡσεὶ^x ἕκτη), καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις, «Ἴδε, ὁ Βασιλεὺς ὑμῶν.» **15** Οἱ δὲ ἐκραύγασαν,^y «Ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν.» Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, «Τὸν Βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω;» Ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, «Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα.» **16** Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτόν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ.

Jesus is crucified

Παρέλαβον δὲ^z τὸν Ἰησοῦν καὶ ἤγαγον.^a **17** Καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ^b ἐξῆλθεν εἰς τὸν^c λεγόμενον Κρανίου τόπον, ὃς^d λέγεται Ἑβραϊστὶ, Γολγοθᾶ, **18** ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο, ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. **19** Ἐγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Ἦν δὲ γεγραμμένον·

ΙΗΣΟΥΣ Ὁ ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ

^k σταυρωσαι σε και εξουσιαν εχω απολυσαι **f**³⁵ W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 623451 **KA, B(N)** [0.5%] NU

^l απεκριθη **f**³⁵ A, N [98%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 αυτω **KB, W** [2%] [NU]

^m ιησους **f**³⁵ B [90%] CP, HF, RP, OC, NU | ο 1 **KA, N, W** [10%] TR

ⁿ ουδεμιαν κατ εμου **f**³⁵ A, N [96%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 231 **Φ**⁶⁶ **KB, W** [4%] NU

^o σοι δεδομενον **f**³⁵ A, N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 **Φ**⁶⁶ **KB, W** [0.5%] NU

^p παραδιδους **f**³⁵ A, N, W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | παραδους **KB** [0.5%] NU

^q εζητει ο πιλατος **f**³⁵ (A)N [98%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 231 **Φ**⁶⁶ **K(B, W)** [2%] NU

^r εκραζων **f**³⁵ [89%] CP, HF, RP, OC, TR | εκραυγαζων A, N, W [10%] | εκραυγασαν **Φ**⁶⁶ B [1%] NU | ελεγον (**K**)

^s εαυτον *rell* | αυτον [5%] TR

^t τουτον τον λογον **f**³⁵ N [50%] CP, HF, RP, OC, TR | τουτων των λογων [47%] | των λογων τουτων **KA, B, W** [2%] NU | ~ 231 [1%]

^u του **f**³⁵ W [97%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **Φ**⁶⁶ **KA, B, N** [3%] NU

^v γαβαθα **f**³⁵ [50%] CP | γαββαθα A, B, N, W [49%] HF, RP, OC, TR, NU | γολγοθα **K** | καπφαθα [1%]

^w ην **f**³⁵ **KA, B, N, W** [40%] NU | δε [60%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **Φ**⁶⁶

^x ωσει **f**³⁵ N [60%] CP, HF, RP, OC, TR | ως **KA, B, W** [40%] NU | --- **Φ**⁶⁶

^y οι δε εκραυγασαν **f**³⁵ [98%] CP, HF, RP, OC, TR | 12 εκραυγασον A | 12 εκραυγαζων [1%] | 12 εκραυγαζων λεγοντες N | 12 ελεγον **Φ**⁶⁶ **KW** [0.5%] | 3 ουν εκεινοι B [0.5%] NU

^z παρελαβον δε **f**³⁵ A [96%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 ουν B [0.5%] NU | ~ οι 2 λαβοντες **K** | ~ οι 2 παραλαβοντες N, W [3%] | two other variants

^a και ηγαγον **f**³⁵ [91.5%] CP, HF, RP, OC | 1 απηγαγον A [5%] TR | --- B [0.5%] NU | απηγαγον (**K**)N, W [2%] | 1 επεθηκαν [1%]

^b τον σταυρον αυτου **f**³⁵ [96%] CP, HF, RP, OC, TR | 12 εαυτου A, N [1.5%] | ~ αυτω 12 B [0.5%] | ~ εαυτω 12 **KW** [1%] NU | one other variant [1%] | --- **Φ**⁶⁶ has a long omission

^c τον **f**³⁵ **KA, B, N, W** [50%] CP, OC, TR, NU | τοπον **Φ**⁶⁶ [50%] HF, RP

^d ος **f**³⁵ N [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ο **Φ**⁶⁶ **KA, B, W** [1%] NU

20 Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως^ε ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστί, Ἑλληνιστί, Ῥωμαϊστί.^φ **21** Ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, «Μὴ γράφε, «Ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων,» ἀλλ’ ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν, «Βασιλεὺς εἰμι τῶν Ἰουδαίων.»»
22 Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος, «Ὁ γέγραφα, γέγραφα.»

Psalm 22:18 is fulfilled

23 Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. Ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄρραφος,^ς ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι’ ὅλου. **24** Εἶπον^h οὖν πρὸς ἀλλήλους, «Μὴ σχίσωμεν αὐτὸν ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται,» ἵνα ἡ Γραφή πληρωθῇ ἢ λέγουσα.ⁱ «Διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἐαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον.» Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν.

Jesus provides for His mother

25 Εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ. **26** Ἰησοῦς οὖν, ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ,^j «Γύναι, ἴδε^k ὁ υἱός σου.» **27** Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ, «Ἴδου^l ἡ μήτηρ σου.» Καὶ ἀπ’ ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν^m εἰς τὰ ἴδια.

The shout of victory

28 Μετὰ τοῦτο, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦςⁿ ὅτι ἤδη πάντα^ο τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ Γραφή, λέγει, «Διψῶ.» **29** Σκεῦος οὖν^p ἔκειτο ὄξους μεστόν· οἱ δέ, πλήσαντες σπόγγον ὄξους, καὶ^q ὑσσώπῳ περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. **30** Ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς,^r εἶπεν, «Τετέλεσται.» Καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

^ε ο τοπος της πολεως f³⁵ P⁶⁶A,B,N [90%] CP, HF, RP, NU | ~ 3412 W [10%] OC, TR | N omits verses 20-21
^φ ελληνιστι ρωμαιστι f³⁵ A [98.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 B, N [0.5%] NU | ~ 2 εβραειστι W | omit whole clause [1%]

^ς αρραφος f³⁵ B [40%] CP, OC, TR, NU | αρραφος NA, N, W [60%] HF, RP

^h ειπον f³⁵ A, B, N [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ειπαν NW [0.5%] NU | ειπεν [0.5%]

ⁱ η λεγουσα f³⁵ A, N, W [99.8%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- NB

^j αυτου f³⁵ A, N [98.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- NB, W [1.5%] NU

^k ιδε f³⁵ B, N [60%] CP, HF, OC, NU | ιδου NA, W [40%] RP, TR

^l ιδου f³⁵ A [98%] CP, HF, RP, OC, TR | ιδε NB, N, W [2%] NU

^m ο μαθητης αυτην f³⁵ P⁶⁶A, B, N [90%] HF, RP, OC, NU | ~ 312 NW [8%] TR | ~ 312 εκεινος [2%] CP

ⁿ ειδως ο ιησους f³⁵ NA, W [70%] CP, OC, TR, NU | ιδως 23 N | ιδων 23 [30%] HF, RP | ~ 31 B

^ο ηδη παντα f³⁵ P⁶⁶A, B [30%] NU | ~ 21 NW [60%] CP, HF, RP, OC, TR | 2 W [10%]

^p ουν f³⁵ N [99%] CP, HF, RP, OC, TR | δε N | --- A, B, W [1%] NU

^q οι δε πλησαντες σπογγον οξους και f³⁵ A, N [99%] CP, HF, RP, OC, TR | 4 ουν μεστον του (-τ. N) 5 P⁶⁶(N)B, W [1%] NU

^r ο ιησους f³⁵ A, N [99.8%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | 2 B, W | --- N

A soldier spears His side

31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν^s (ἦν γὰρ μεγάλη ἡ^t ἡμέρα ἐκείνου^u τοῦ σαββάτου), ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν. **32** Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῶ.
33 Ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη^v τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη. **34** Ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἐνυξεν, καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν^w αἷμα καὶ ὕδωρ. **35** Καὶ ὁ ἐωρακῶς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθινὴ ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ,^x (κάκεινος^y οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει), ἵνα^z ὑμεῖς πιστεύσητε.^a
36 Ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ Γραφὴ πληρωθῆ, «Ὅστούν οὐ συντριβήσεται ἀπ'^b αὐτοῦ.» **37** Καὶ πάλιν ἑτέρα Γραφὴ λέγει· «Ὅψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.»

Jesus' body is buried

38 Μετὰ^c ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πιλάτον^d Ἰωσήφ, ὁ^e ἀπὸ Ἀριμαθαίας (ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων), ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεπεν ὁ Πιλάτος. Ἦλθεν οὖν καὶ ἤρην τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.^f
39 Ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος (ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν^g νυκτὸς τὸ πρῶτον), φέρων μῖγμα σμύρνης καὶ ἀλόης, ὡς^h λίτρας ἑκατόν. **40** Ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν αὐτὸ ἐνⁱ ὀθονίοις, μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. **41** Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κήπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινὸν ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη.^j **42** Ἐκεῖ οὖν, διὰ τὴν Παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

^s ἵνα μὴ μείνη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν **f**³⁵ A,N [97%]

CP, HF, RP, OC, TR | ~ 12-14, 1-11 **ϕ**⁶⁶ **κ**B, W [3%] NU

^t ἡ *rell* | --- **κ**A, W [20%]

^u ἐκείνου *rell* | ἐκείνη B [20%] CP, some TRs

^v αὐτον ἠδη **f**³⁵ **κ**A, N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 **ϕ**⁶⁶ B, W [0.5%] NU

^w εὐθέως ἐξῆλθεν **f**³⁵ [90%] CP, HF, RP, OC | εὐθὺς 2 A [9%] TR | ~ 2 εὐθὺς **ϕ**⁶⁶ **κ**B, N, W [1%] NU

^x ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ **f**³⁵ [30%] CP | ~ 1423 **ϕ**⁶⁶ N [65%] HF, RP | ~ 4123 **κ**A, B, W [5%] OC, TR, NU

^y κάκεινος **f**³⁵ **κ**A(N) [99%] CP, HF, RP, OC, TR | καὶ ἐκείνος B, W [1%] NU

^z ἵνα **f**³⁵ [80%] CP, HF, RP, TR | 1 καὶ **ϕ**⁶⁶ **κ**A, B, N, W [20%] OC, NU (OC has small print.)

^a πιστεύσητε **f**³⁵ A, N [99%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | πιστευητε **κ**B [0.5%] | πιστευσηται W [0.5%]

^b ἀπ' **f**³⁵ **κ** [60%] CP, RP | --- A, B, N, W [40%] HF, OC, TR, NU [The force of the preposition would be partitive.]

^c μετὰ **f**³⁵ [90%] CP, HF, RP | 1 δε **κ**A, B, N, W [10%] OC, TR, NU

^d πιλάτον **f**³⁵ **κ**B, N, W [70%] CP, RP, OC, NU | 1 ο A [30%] HF, TR

^e ο **f**³⁵ **κ**N, W [99%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- **ϕ**⁶⁶ A, B [1%]

^f τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ **f**³⁵ N [99%] CP, HF, RP, OC, TR | 12 αὐτοῦ **ϕ**⁶⁶ B [0.5%] NU | αὐτον **κ**W | --- A [0.5%]

omit a whole line [homoioteleuton]

^g τον Ἰησοῦν **f**³⁵ **κ**N, W [99%] CP, HF, RP, OC, TR | αὐτον **ϕ**⁶⁶ A, B [1%] NU

^h ὡς **f**³⁵ **κ**B [80%] CP, HF, RP, OC, NU | ὡσει **ϕ**⁶⁶ A, N, W [20%] TR

ⁱ ἐν **f**³⁵ A [90%] CP, HF, RP, OC | --- **ϕ**⁶⁶ **κ**B, N, W [10%] TR, NU

^j ἐτεθη **f**³⁵ A(N) [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ἦν τεθειμένος **κ**B [0.5%] NU

Resurrection Day

The empty tomb

20:1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρώτῃ, σκοτίας ἔτι οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. **2** Τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον, καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν, ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς, «Ἦσαν τὸν Κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.» **3** Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. **4** Ἐτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ, καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον. **5** Καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. **6** Ἐρχεται οὖν^k Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, **7** καὶ τὸ σουδάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον.

John sees and believes

8 Τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς, ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν. **9** (Οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν Γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι.) **10** Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς^l οἱ μαθηταί.

Jesus appears first to Magdalene

11 Μαρία δὲ εἰστήκει πρὸς τῷ μνημείῳ^m κλαίουσα ἔξω.ⁿ Ὡς οὖν ἔκλαιεν, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον. **12** Καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἓνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. **13** Καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι, «Γύναι, τί κλαίεις;» Λέγει αὐτοῖς, «Ὅτι ἤσαν τὸν Κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.» **14** Καὶ^o ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι^p Ἰησοῦς ἐστίν. **15** Λέγει αὐτῇ ὁ^q Ἰησοῦς· «Γύναι, τί κλαίεις; Τίνα ζητεῖς;» Ἐκείνη, δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστίν, λέγει αὐτῷ, «Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν,^r κἀγὼ αὐτὸν ἄρῶ.» **16** Λέγει αὐτῇ ὁ^s Ἰησοῦς, «Μαρία.»^t Στραφεῖσα ἐκείνη, λέγει αὐτῷ,^u «Ῥαβουνί»^v (ὃ λέγεται, Διδάσκαλε). **17** Λέγει αὐτῇ ὁ^w Ἰησοῦς· «Μὴ μου ἅπτου· οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν Πατέρα μου·^x πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπέ

^k ουν **f**³⁵ A,N [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 καὶ **ϕ**⁶⁶B(W) [0.5%] NU | **κ** omits a whole verse

^l εαυτους **f**³⁵ A,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | αυτους **κ**B [0.5%] NU | N omits verse 10

^m τω μνημειω **f**³⁵ **ϕ**^{66v}κA,B,N,W [50%] OC,NU | το μνημειον [50%] CP,HF,RP,TR [The dative is correct; she was 'at' the tomb.]

ⁿ κλαιουσα εξω **f**³⁵ [75%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 21 B,N,W [25%] NU | 1 κA

^o καὶ **f**³⁵ [96%] CP,HF,RP,OC,TR | --- κA,B,D,N,W [4%] NU

^p οτι *rell* | 1 ο [5%] TR

^q ο **f**³⁵ A,D,N [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | --- **ϕ**⁶⁶κB,W [0.5%] NU

^r εθηκας αυτον *rell* | ~ 21 N [20%] TR

^s ο **f**³⁵ κA,N,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | --- B,D [0.5%] NU

^t μαρια **f**³⁵ A,D [98.5%] CP,HF,RP,OC,TR | μαριαμ **κ**B,N,W [1.5%] NU

^u αυτω **f**³⁵ A [99%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 εβραιστι **κ**B,D,N,W [1%] NU

^v ραβουνι **f**³⁵ [50%] CP | ραββουνι κA,B,D(N)W [50%] HF,RP,OC,TR,NU

^w ο **f**³⁵ κA,N,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | --- B,D [0.5%] NU

^x μου **f**³⁵ **ϕ**⁶⁶A,N [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | --- κB,D,W [0.5%] NU

αὐτοῖς, «Ἀναβαίνω πρὸς τὸν Πατέρα μου καὶ Πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεὸν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν.» » **18** Ἔρχεται Μαρία^γ ἢ Μαγδαληνὴ ἀπαγγέλλουσα^ζ τοῖς μαθηταῖς ὅτι ἐώρακεν^α τὸν Κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

Disciples commissioned

19 Οὕσης οὖν ὀψίας, τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν^β σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι,^ε διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς, «Εἰρήνη ὑμῖν.» **20** Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ.^δ Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον. **21** Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς^ε πάλιν· «Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ Πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς.» **22** Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς· «Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον. **23** Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται^φ αὐτοῖς· ἂν τινων κρατῆτε, κεκρατῆνται.»

Thomas

24 Θωμᾶς δέ, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα (ὁ λεγόμενος Δίδυμος), οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ^ε Ἰησοῦς. **25** Ἔλεγον οὖν αὐτῶ οἱ ἄλλοι μαθηταί, «Ἐωράκαμεν τὸν Κύριον.» Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, «Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου^η εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.»

26 Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. Ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν, «Εἰρήνη ὑμῖν.» **27** Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾶ· «Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου· καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου. Καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός.» **28** Καὶ^ι ἀπεκρίθη^ι Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῶ, «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου.» **29** Λέγει αὐτῶ ὁ Ἰησοῦς· «Ὅτι ἐώρακάς με,^κ πεπίστευκας. Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες.»

^γ maria f³⁵ A,D,N,W [98.5%] CP,HF,RP,OC,TR | μαριαμ Ϝ⁶⁶κΒ [1.5%] NU

^ζ απαγγελουσα f³⁵ D,N [82%] CP,HF,RP,OC,TR | απαγγελουσα [1%] | αναγγελουσα W [15%] | αναγγελουσα [1.5%] | αγγελουσα Ϝ⁶⁶κΑ,Β [0.3%] N-A | αγγελουσα UBS [corrected in the 4th edition]

^α εωρακεν f³⁵ A,D [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | εωρακα (Ϝ⁶⁶)κΒ,N,W [0.5%] NU

^β των f³⁵ D,N [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | --- κΑ,Β,W [0.5%] NU

^ε συνηγμενοι f³⁵ N [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | --- κΑ,Β,D,W [0.5%] NU

^δ αυτοις τας χειρας και την πλευραν αυτου f³⁵ [97.5%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 234561 κD,W,NU | ~ 4234561 A,B | 123456 [1%] | 123 και τους ποδας 4567 [1%] | ~ 1237456 N

^ε ο ιησους f³⁵ A,B,N [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | --- κD(W) [0.5%]

^φ αφιενται f³⁵ W [95%] CP,HF,RP,OC,TR | αφεονται (B) [0.5%] | αφεωνται A,D [3%] NU | αφεθησεται κ | two other variants

^ε ο f³⁵ A,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | --- κB,D [0.5%] NU

^η την χειρα μου f³⁵ (A)N [98.5%] CP,HF,RP,OC,TR | ~ 312 κ(B,W) [0.5%] NU | 12 [1%] | ~ 3 τον δακτυλον D

^ι και f³⁵ A [97%] CP,HF,RP,OC,TR | --- κB,C,D,W [3%] NU

^ι απεκριθη f³⁵ Ϝ⁶⁶κΑ,Β,C,D,W [95%] CP,HF,RP,OC,NU | 1 ο κ [5%] TR

^κ με rell | 1 θωμα [5%] TR

Why this book

30 Πολλά μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,¹ ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· **31** ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύσητε^m ὅτιⁿ Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζώητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

Epilogue

Breakfast on the beach

21:1 Μετὰ ταῦτα ἐφάνερωσεν ἑαυτὸν^o ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,^p ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν,^q ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφάνερωσεν δὲ οὕτως· **2** Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς (ὁ λεγόμενος Δίδυμος), καὶ Ναθαναήλ (ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας), καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. **3** Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος, «Υπάγω ἀλιεύειν.» Λέγουσιν αὐτῷ, «Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί.» Ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν^r εἰς τὸ πλοῖον εὐθύς,^s καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν.

4 Πρωΐας δὲ ἤδη γενομένης,^t ἔστη ὁ^u Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ἤδειςαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. **5** Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ^v Ἰησοῦς, «Παιδιά, μήτι προσφάγιον ἔχετε;» Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, «Οὐ.» **6** Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, «Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὐρήσετε.» Ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἐλκύσαι ἴσχυσαν^w ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. **7** Λέγει οὖν ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, «Ὁ Κύριός ἐστιν.» Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο (ἦν γὰρ γυμνός) καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. **8** Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον (οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ^x ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων), σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων.

9 Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. **10** Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, «Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπίασατε νῦν.» **11** Ἀνέβη^y Σίμων Πέτρος καὶ εἴλκυσε τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς,^z μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πενήκοντα τριῶν· καὶ τοσοῦτων ὄντων, οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον.

¹ αὐτοῦ **f**³⁵ **ϕ**⁶⁶ **κ**C,D,N,W [90%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- A, B [10%]

^m πιστεύσητε **f**³⁵ A, C, D [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | πιστευητε **κ**B | πιστευσηται N, W | πιστευηται **ϕ**^{66v}

ⁿ ὅτι *rell* | 1 ο [5%] TR

^o εαυτον **f**³⁵ [20%] | 1 παλιν A, B, C, N(W) [80%] CP, HF, RP, OC, TR, NU | παλιν 1 **κ**(D)

^p αὐτοῦ **f**³⁵ D [40%] | --- **κ**A, B, C, N, W [60%] CP, HF, RP, OC, TR, NU

^q ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν **f**³⁵ [25%] | --- **κ**A, B, C, D, N, W [75%] CP, HF, RP, OC, TR, NU

^r ἐνεβησαν *rell* | ἀνεβησαν [10%] TR

^s εὐθύς **f**³⁵ A [98%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **κ**B, C, D, N, W [2%] NU

^t γενομένης *rell* | γινομένης C [10%] | γεινομένης A, B

^u ὁ **f**³⁵ N [98%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **κ**A, B, C, D, W [2%] NU

^v ο **f**³⁵ C, D, N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- **κ**B | A omits three words, and W two

^w ἴσχυσαν **f**³⁵ A(W) [97%] CP, HF, RP, OC, TR | ἴσχυον **κ**B, C, D, N [3%] NU

^x ἀλλ **f**³⁵ **ϕ**⁶⁶ D, N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- **κ**A, B, C, W [0.5%] NU

^y ἀνεβη **f**³⁵ A, D [98%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 οὖν **κ**B, C, N, W [2%] NU

^z ἐπὶ τῆς γῆς **f**³⁵ [96%] CP, HF, RP, OC, TR | εἰς τὴν γῆν **ϕ**¹²² **κ**A, B, C, N, W [2%] NU | 1 τὴν γῆν (D) [2%]

12 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, «Δεῦτε ἀριστήσατε.» Οὐδείς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν, «Σὺ τίς εἶ;»—εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν. **13** Ἔρχεται οὖν^a ὁ^b Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως.

14 Τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ^c Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,^d ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

Jesus reinstates Peter

15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς, «Σίμων Ἰωνᾶ,^e ἀγαπᾷς με πλεῖον^f τούτων;» Λέγει αὐτῷ, «Ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε.» Λέγει αὐτῷ, «Βόσκει τὰ ἄρνια μου.» **16** Λέγει αὐτῷ πάλιν, δεύτερον, «Σίμων Ἰωνᾶ,^g ἀγαπᾷς με;» Λέγει αὐτῷ, «Ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε.» Λέγει αὐτῷ, «Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου.» **17** Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον, «Σίμων Ἰωνᾶ,^h φιλεῖς με;» Ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, «Φιλεῖς με;» Καὶ εἶπενⁱ αὐτῷ· «Κύριε, σὺ πάντα^j οἶδας. Σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε.» Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·^k «Βόσκει τὰ πρόβατά μου. **18** Ἀμήν, ἀμήν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος ἐζώννυες σεαυτὸν^l καὶ περιεπάτεις ὅπου ἠθελες· ὅταν δὲ γηράσης ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου καὶ ἄλλος σε ζώσει καὶ οἶσει ὅπου οὐ θέλεις.» **19** (Τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν.) Καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ, «Ἀκολούθει μοι.»

About the author

20 Ἐπιστραφεὶς δὲ^m ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα (ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στηθος αὐτοῦ καὶ εἶπεν, «Κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε;»). **21** Τοῦτονⁿ ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, «Κύριε, οὗτος δὲ τί;» **22** Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· «Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; Σὺ ἀκολούθει μοι.»^o **23** Ἐξῆλθεν οὖν ὁ λόγος οὗτος^p εἰς τοὺς ἀδελφούς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει. Καὶ οὐκ εἶπεν^q αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ', «Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ;»^r

^a ουν f³⁵ A,N [98%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ¹²² B,C,D,W [2%] NU

^b ο f³⁵ A,N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- Ϝ¹²² B,C,D,W [0.5%] NU

^c ο f³⁵ A,N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- B,C,D(W) [0.5%] NU

^d ατου f³⁵ D [98%] CP, HF, RP, OC, TR | --- A,B,C,N,W [2%] NU

^e ιωνα f³⁵ A,N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ιωαννου C,W, NU | ιωανου B,D | --- A

^f πλειον f³⁵ A(W) [98.5%] CP, HF, RP, OC, TR | πλεον B,C,D [1%] NU | πλιον N | one other variant

^g ιωνα f³⁵ A,N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ιωαννου B,C,W, NU | ιωανου B,D

^h ιωνα f³⁵ A,N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ιωαννου B,C(W) NU | ιωανου B,D

ⁱ ειπεν f³⁵ B,C [98%] CP, HF, RP, OC, TR | λεγει A,D,N,W [2%] NU

^j συ παντα f³⁵ A [99%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 B,C,D(N)W [1%] NU

^k ο ησους f³⁵ A,N [99%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | 2 B,C | --- A,D,W [1%]

^l σεαυτον *rell* | εαυτον [20%]

^m δε f³⁵ A,D,N [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- A,B,C,W [0.5%] NU

ⁿ τουτον f³⁵ A,W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 ουν B,C,D [0.5%] NU

^o ακολουθει μοι f³⁵ [98.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 21 Ϝ¹²² A,B,C,D,W [1.5%] NU

^p ο λογος ουτος f³⁵ A [98.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 312 B,C,D,W [1.5%] NU

^q και ουκ ειπεν f³⁵ A,D [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 23 δε Ϝ¹²² B,C,W [0.5%] NU

^r τι προς σε f³⁵ Ϝ¹⁰⁹ A,B,C,W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | --- A [0.5%] | 23 D

24 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ^s γράψας ταῦτα· καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ.^t 25 Ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα^u ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν,^v οὐδὲ^w αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. Ἀμήν.^{x,y,z}

^s καὶ f³⁵ NA,C,D [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 ο B, W, NU | ο 1 [0.5%]

^t ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ f³⁵ NA [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ~ 4231 B, C, W, NU | ~ 1423 D

^u ὅσα f³⁵ A, D, W [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR | α B, C [0.5%] NU | κ omits whole verse

^v καθ' ἐν *rell* | καθ' ἐν f³⁵ [30%] [for the record]

^w οὐδε f³⁵ A, C, W [98.5%] CP, HF, RP, OC, TR | ουδ B, D [1.5%] NU

^x ἀμήν f³⁵ [98.5%] CP, HF, RP, OC, TR | --- A, B, C, D, W [1.5%] NU

^y In the colophons, f³⁵ [50%] have “published thirty-two years after the ascension of Christ”, or 61/62 AD. For 50% of the MSS to have this information probably means that the tradition is ancient; and of course, I have demonstrated, to my own satisfaction at least, that f³⁵ goes back at least to the 3rd century. If this information is correct, then John was ‘published’ in 61/62 AD. The same sources have Matthew published eight years after the ascension, or 38/39 AD, Mark published two years later (40/41) and Luke another five years later (45/46). Not only were the authors eyewitnesses of the events, but many others were still alive when the Gospels appeared. They could attest to the veracity of the accounts, but could also be the source of textual variants, adding tidbits here and there, or ‘correcting’ something that they remembered differently.

^z The citation of f³⁵ is based on the following fifty-seven MSS—18, 35, 83, 128, 141, 201, 204, 363, 402, 479, 480, 510, 547, 553, 586, 685, 696, 757, 789, 824, 867, 897, 928, 1046, 1072, 1075, 1111, 1117, 1145, 1147, 1334, 1339, 1384, 1435, 1461, 1496, 1503, 1559, 1560, 1572, 1617, 1637, 1652, 1667, 1686, 1694, 1700, 1713, 2122, 2253, 2322, 2352, 2382, 2466, 2503, 2554, 2765 and Iviron 2110. I collated all of them myself, except for 201 and 480 that I took from Scrivener. None of them is a ‘perfect’ representative of f³⁵ in John, as it stands [an unreasonable expectation, presumably, for a book this size, besides being a Gospel], but several come very close; cursive 2382 has only one variant, corrected, so its exemplar was presumably perfect, and it is a complete copy: no letter has been lost. [This refers to the MSS I have collated—there may be even better ones out there. In fact, since I have only collated around 20% of the family representatives for this book, there probably are better ones out there.] The uniformity is impressive. Since these MSS come from all over the Mediterranean world (Sinai, Jerusalem, Patmos, Constantinople, Aegean, Andros, Lesbos, Prinkipos, Bucharest, Athens, Modena, Meteora, Tirana, Mt. Athos [nine different monasteries], Grottaferrata, Corinth[?], Vatican, etc.) they are certainly representative of the family, giving us the precise family profile—it is reflected in the Text without exception.

In the statements of evidence I have included the percentage of manuscript attestation for each variant within either () or []. I have used () for the evidence taken from *Text und Textwert*, which I take to be reasonably precise. For the variant sets that are not covered there, I referred to Swanson, Scrivener and von Soden—the percentages offered, I have used [] for these, are extrapolations based on a comparison of these sources.

I venture to predict, if complete collations ever become available, that for any non-Byzantine variants listed with 5 to 1% support (in my apparatus) the margin of error should not exceed ±2%; for non-Byzantine variants listed with 10 to 6% support the margin of error should hardly exceed ±4%; where there is some division among the Byzantine witnesses the margin of error should rarely exceed ±15%—since my sources had collated a lower percentage of the extant MSS than *ECM* for the General Epistles, for example, my guesses as to percentages are more tentative than they were there, except that I guarantee the witness of f³⁵. Please see the last footnote for Matthew for further information.